

ГРАД ПИРОТ

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СОЦИЈАЛНО
УКЉУЧИВАЊЕ РОМА И РОМКИЊА У
ГРАДУ ПИРОТУ
ЗА ПЕРИОД 2025 – 2027. ГОДИНЕ**

Пирот, 2024. године

1	УВОД	5
2	СТРАТЕШКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ	7
2.1	Локалне стратегије	8
2.2	Институционални оквир на локалном нивоу	10
3	ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	12
3.1	Кључни налази <i>ex-post</i> анализе претходног ЛАП-а за инклузију Рома	12
4	ОПШТИ ПОДАЦИ О ГРАДУ	17
4.1	Основне карактеристике	17
4.2	Географски подаци	17
4.3	Историјски подаци	18
4.4	Демографски подаци	19
4.5	Општи подаци о Ромима	21
4.5.1.	Социјална заштита	24
4.5.2.	Политике и праксе локалне управе и локалних институција- социјална заштита	24
4.5.3.	Здравствена заштита	26
4.5.4.	Образовање	26
○	Политике и праксе локалне управе и локалних институција- Образовање	28
4.5.5.	Запошљавање	30
▪	Регистрована незапосленост	30
4.5.6.	Становање	36
4.5.7.	Борба против циганизма и дискриминације	39
4.5.8.	Партиципација припадника ромске заједнице	42
4.6.	Пројектне иницијативе на локалном нивоу	43
5.	SWOT анализа	53
5.1.	Социјална заштита	53
5.2.	Здравствена заштита	54
5.3.	Образовање	56
5.4.	Запошљавање	58
5.5.	Становање	59
5.6.	Борба против дискриминације	60
5.7.	Партиципација	62
6.	ЦИЉЕВИ И МЕРЕ	64
7.	АКЦИОНИ ПЛАН	67
8.	ОКВИР ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА	103

9. ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНАКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ	111
10. ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА	114
11. ПРИЛОЗИ	116

Реч градоначелника

Поштоване суграђанке и суграђани, драги пријатељи,

Са великим задовољством представљамо овај Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња, документ који представља кључну основу за остваривање права и бољих услова живота за наше ромске суграђане. Кроз овај план, настојимо да одговоримо на изазове са којима се сусреће ромска заједница, али и да обезбедимо конкретне мере које ће допринети њиховом активном и равноправном учешћу у друштву.

Сви грађани имају право на једнак приступ образовању, запошљавању, здравственој заштити и социјалним услугама, и зато је наш циљ да кроз овај акциони план створимо услове у којима ће сви људи, без обзира на етничку припадност, моћи да остварују своја права у пуној мери. Имплементација овог плана није само обавеза, већ и прилика да се покаже наша посвећеност изградњи друштва у којем свако људско биће има једнаке шансе и достојанство.

Хвала свима који су допринели изради овог плана, као и свима који ће у будућности бити укључени у његову имплементацију. Верујем да ћемо кроз заједнички рад створити друштво у којем ће сви имати једнаке могућности и где ће свако дете, сваки одрасли грађанин и свака породица моћи да оствари своје потенцијале.

Срдачно,

Мр Владан Васић

Градоначелник Пирота

1 УВОД

Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Пироту за период 2025–2027. године одређује правце деловања града у циљу побољшања положаја ромске заједнице, кроз конкретне мере и активности, као и јасне механизме за праћење реализације циљева. Овај документ је део дугогодишњих напора локалне заједнице да заједничким улагањем смањи јаз између Рома и осталих чланова друштва.

Документ се ослања на анализу националних стратешких докумената, локалних података и процене потреба ромске популације у Пироту. Он свеобухватно обрађује питање инклузије Рома и укључује мере које спроводе различити актери: доносиоци политичких одлука, институције, организације, цивилни сектор и представници ромске заједнице, са циљем побољшања њиховог положаја.

Партиципативни и партнерски приступи коришћени у изради овог документа биће примењени и у његовој реализацији, праћењу и извештавању. Град Пирот планира да укључи све релевантне актере из локалне заједнице, као и да сарађује са републичким институцијама и иностраним фондовима за спровођење плана. Овакав приступ обезбеђује најбољи квалитет и резултате планираних активности, које ће бити реализоване у континуитету у наредном периоду.

Стручну подршку у изради ЛАП-а пружиће Савет Европе кроз програм „ROMACTED II” на основу протокола о сарадњи између Савета Европе, Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог и града Пирота о реализацији програма „ROMACTED II”.

Овај акциони план је иницирало Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња (ЛКТ), а израдило Радно тело за израду ЛАП-а за унапређење положаја Рома и Ромкиња.

Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња основала је Скупштина града Пирота и чине га представници градске власти, представници директора основних и средњих школа, предшколске установе, Дома здравља, Центра за културу, Центра за социјални рад, Полицијске управе, представници ромских удружења грађана као и других релевантних институција.

Радна група за израду ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња основана је од стране Градоначелника Града Пирота и чине је:

1. Тијана Христов, члан Градског већа, координаторка;
2. Милица Голубовић, помоћница Градоначелника за ванпривреду;
3. Радмила Нешић, представница Удружења „Тернипе”;
4. Сава Костић, начелник Одељења за ванпривредне делатности;
5. Емина Ђорђевић, шефица одсека за борачко-инвалидску заштиту, избегла и расељена лица;
6. Маријан Ђирић, директор Економске школе Пирот;
7. Сузана Ђорђевић, представница Националне службе за запошљавање;
8. Сузана Станковић, директорка Дома здравља Пирот;
9. Милена Димитријевић, начелница школског диспанзера Дома здравља Пирот;
10. Марија Васић, директорка Центра за социјални рад Пирот;
11. Бојана Ђирић, директорка Народне Библиотеке Пирот;
12. Бојан Пешић, начелник Одељења за урбанизам, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и инспекцијске послове;
13. Маја Дурмишевић, здравствена медијаторка;
14. Мануела Алић, педагошка асистенткиња;

15. Сања Хасановић, представница удружења „Ромкиње са села”

Током израде овог документа спроведени су следећи кораци: припремљена је ситуациона анализа са SWOT анализама за пет области: становање, образовање, запошљавање, здравље и социјална заштита, утврђени су општи циљ и посебни циљеви за приоритетне области, идентификоване су мере и активности које доприносе остварењу утврђених циљева, а такође, за сваку од активности утврђени су и носилац и партнери, временски оквир, потребна финансијска средства по изворима, циљ, индикатори са базним и циљним вредностима и извор верификације.

Одржани су следећи састанци, радионице и догађаји:

- Седница Скупштине града Пирота донела је Одлуку о приступању изради локалног акционог плана за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота за период 2024-2028. године, 24.05.2024. године.
- Консултативни састанци са експертима Ромактед програма који су се односили на методологију писања ЛАП-а, израду ex-post и ситуационе анализе.
- Дводневна радионица за развој ситуационе анализе са SWOT анализом, која је одржана 14. и 15. новембра 2024. године. На овој радионици урађене су SWOT анализе за пет области: становање, образовање, запошљавање, здравље и социјална заштита. Идентификоване су приоритетне области за град Пирот и приоритети за сваку од области;
- Консултације – три фокус група са представницима ромске заједнице одржане су 09.11.2024. уз присуство 45 представника ромске заједнице (25 мушкараца и 20 жена). Током консултација су идентификовани проблеми ромске заједнице у Пироту који су узети у обзир приликом дефинисања проблема и потенцијалних решења.
- Једнодневна радионица за акционо планирање, односно дефинисање општег циља, посебних циљева, мера, активности и индикатора – одржана је 14.12.2024. године.
- Јавна расправа (презентација ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња у граду Пироту за период 2025.-2027. године) – одржана је 25.02.2025. године у згради Градске управе града Пирота, Велика Сала, ул Српских Владара 82. са почетком у 11:00 часова. На јавној расправи је било присутно 43 учесника: чланови радне групе, чланови Мобилног тима, представници ромске заједнице у Пироту, представници организација цивилног друштва, представници установа културе, школа, Центра за социјални рад, Националне службе за запошљавање, запослени при Одељењу за ванпривредне делатности и представници локалних медија.

Процес израде ЛАП-а подразумевао је тзв. „партиципативни приступ”. У изради ЛАП-а учествовали су представници јавног и цивилног сектора, међу којима и: представници ромских удружења, здравствена медијаторка, педагошки асистент, координатор за ромска питања, као и други представници ромске заједнице, односно представници појединих подстандардних насеља у којима живе Роми.

Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Граду Пироту за период 2025-2027. године усвојен је од стране Скупштине Града Пирота

2 СТРАТЕШКИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Влада Републике Србије је на седници одржаној 3. фебруара 2022. године усвојила Стратегију за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године („Службени гласник РС”, бр. 23/2022). Наиме, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог покренуло је иницијативу за ревизију Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године, а која је представљала наставак претходне Стратегије за унапређивање положаја Рома 2009–2015. године. Ревидирана национална стратегија усвојена је као део ширих напора Владе Србије да се социјално укључивање Рома и Ромкиња подигне на виши ниво, у складу са међународним обавезама и националним законодавством.

Обзиром на измењен контекст и нова стратешка документа усвојена на националном и међународном нивоу, Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2022. године до 2030. године, усаглашена је са Законом о планском систему из 2018. године и Уредбом о методологији управљања јавним политикама, као и са међународним документима попут Познанске декларације („Декларације партнера Западног Балкана о интеграцији Рома и Ромкиња у оквиру процеса проширења Европске уније потписане 2019. године”) и ЕУ Стратешким оквиром за једнакост, укључивање и учешће Рома до 2030. године.

Циљ националне стратегије је да се кроз координисане акције на националном и локалном нивоу унапреди квалитет живота Рома и Ромкиња, уз уважавање људских и мањинских права, елиминисање дискриминације и циганизма као облика расизма и постизање веће социјалне укључености у свим сегментима друштва.

Постизање овог циља националне стратегије обухваћено је кроз неколико кључних области:

- **Борбу против циганизма и дискриминације:** Ово подручје се бави искорењивањем предрасуда и стереотипа који воде ка системској дискриминацији Рома и Ромкиња.
- **Сиромаштво и социјалну искљученост:** Роми су међу најугроженијим групама у Републици Србији, и ово подручје је усмерено на смањење сиромаштва, побољшање приступа основним услугама, те социјалну и економску инклузију Рома и Ромкиња.
- **Образовање:** Стратегија предвиђа активности које ће унапредити приступ и квалитет образовања Рома и Ромкиња, с посебним нагласком на основно и средње образовање, али и на повећање броја Рома у високом образовању.
- **Запошљавање:** Кроз активне мере запошљавања, као што су обуке, стручна пракса и подршка у запошљавању, Стратегија настоји да допринесе већем проценту запошљавања Рома и Ромкиња.
- **Здравље:** У оквиру ове области посебан нагласак је стављен на доступност и квалитет здравствених услуга за ромску популацију, са циљем да се повећа број здравствено осигураних Рома и Ромкиња и унапреди превентивна здравствена заштита.
- **Становање:** Стратегија настоји да обезбеди сигурне и одрживе услове за становање Рома и Ромкиња, уз акције за легализацију и побољшање инфраструктуре у ромским насељима.
- **Социјалну заштиту:** Предвиђене мере укључују унапређење система социјалне заштите, тако да буде доступнији и ефикаснији за ромску заједницу.

Овај документ је настао из потребе да се на један системски и свеобухватан начин питања социјалног укључивања Рома и Ромкиња унапреде, како на националном, тако и на локалном нивоу. Роми су једна од најугроженијих друштвених група, те је циљ Владе Србије да, кроз удружени напор целог друштва, унапреди положај ромске популације како би се смањиле неједнакости које постоје између Рома и Ромкиња и остатка становништва. Стратегија је документ јавне политике који у периоду до 2030. године предвиђа интензивирање рада институција на националном и локалном нивоу на питањима социјалног укључивања Рома и Ромкиња и сузбијања дискриминације ромске популације. Ромкиње су у посебно рањивој позицији и представљају најугроженију и најмаргинализовану групу у Србији. Упркос помацима који су направљени у претходном периоду, оне и даље трпе вишеструке облике дискриминације.

2.1 Локалне стратегије

Посебно важан аспект Стратегије је укључивање локалних самоуправа у спровођење мера кроз локалне акционе планове (ЛАП). Локалне самоуправе располажу механизмима на основу којих могу да спроводе инклузивне јавне политике, а Закон о локалној самоуправи их обавезује да се старају о остваривању, заштити и унапређењу људских и мањинских права. На основу непосредних података, локалне самоуправе могу да унапреде инструменте и механизме помоћу којих је могуће елиминисати узроке отежаног приступа правима и структурног сиромаштва Рома и Ромкиња. С тим циљем, Влада Републике Србије путем Стратегије истиче потребу да локалне самоуправе припремају и усвајају локалне акционе планове, усклађене са реалним, општим и локалним економским и социјалним развојем, као и да обучавају стручне тимове у локалној самоуправи који би били способни да припреме, спроведу и управљају локалном стратегијом социјалног укључивања Рома и Ромкиња. Локалне самоуправе такође су дужне да обезбеде средства у локалним буџетима за спровођење социјалног укључивања Рома и Ромкиња и осигурају доследно утврђивање одговорности за спровођење дефинисаних мера.

Када је у питању стратешки оквиру у граду Пироту, тренутно важеће (усвојене) стратегије/локални акциони планови су:

- План развоја града 2012-2028
- Средњорочни план Града Пирота 2024-2026
- Програм за запошљавање са акционим планом 2024-2026
- Стратегија безбедности саобраћаја 2023-2027
- Стратегија за младе са ЛАП 2024-2028
- ЛАП за родну равноправност
- ЛАП за децу града Пирота 2019-2024
- Стратегија развоја урбаног подручја града Пирота и општине Бабушница, Димитровград и Бела Паланка
- Локални план управљања отпадом града Пирота

Предлог програма запошљавања града Пирота са акционим планом за период од 2024. до 2026. године.

У оквиру овог документа предвиђено је неколико циљева и мера који су пре свега намењени одређеним категоријама теже запошљивих лица, међу којима су и припадници ромске националне мањине. Мере су:

- **Јавни радови** уз стручну и техничку подршку НСЗ у периоду од 2024-2026 године.

- **Подршка запошљавању** (Субвенције за samozapošljavanje-суфинансирање града Пирота и НСЗ)
- **Каријерно вођење и саветовање** незапослених лица и организовање и реализација обука на радним местима, директно у компанијама. Овај модел је развијен током 2023. године у оквиру пројекта под називом „Пружимо руку теже запошљивим лицима“, који је реализовао град Пирот, а који је спроведен у оквиру ширег пројекта под називом „Подршка Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у пилотирању иновативних решења за запошљавање“.

Локални акциони план за младе који је саставни део Стратегије за младе града Пирота од 2024. до 2028. године.

У оквиру овог документа предвиђене су мере које обухватају младе из осетљивих друштвених група, међу којим су у великом броју млади Роми. Мере су:

- **Развој програма неформалног** образовања који подижу капацитете младих за већу запошљивост. Притом, потребно је обезбедити приступачност програма, која подразумева, пре свега, креирање програма у сарадњи са младима из осетљивих група, обезбеђивање физичке приступачности, пуног приступа информацијама и комуникацији.
- **Подршка младима из осетљивих група** за укључивање у **формално и неформално образовање** и за квалитетно запошљавање.
- **Подршка програмима који доприносе унапређењу социјалне укључености младих у циљу смањења дискриминације и пружања једнаких шанси свим младима**, неопходно континуирано радити на социјалној инклузији младих из осетљивих група, смањивању и превазилажењу предрасуда према младима са сметњама у развоју и инвалидитетом, младима у руралним срединама, онима који имају нижи степен образовања и онима који су у ризику од сиромаштва. Потребно је развити конкретне мере социјалне инклузије које спречавају сегрегацију младих из осетљивих група у циљу укључивања у редован образовни систем, тржиште рада, као и мере за обезбеђивање самосталног живота и активног учешћа у животу заједнице

Локални план акције за децу Пирота од 2019. до 2024. године.

Овај документ је намењен свој деци Пирота подједнако, па у том смислу можемо рећи да се све мере односе и на децу ромске националности, са изузетком Саветовалишта за младе. Саветовалиште за младе дужи низ година развија програме промоције здравља а веома битан је рад са децом из маргинализованих група као што су ромска деца и деца са сметњама у развоју.

У документу је такође зацртан и један специфичан циљ: Обезбедити потпуни обухват деце предшколским васпитањем и образовањем, где је посебан акценат на подстицање ромске популације за укључивање деце у ПУ.

Локални акциони план за родну равноправност града Пирота за период 2021-2024.

Овај стратешки документ је припаднице Ромске националности препознао као рањиву групу жена у многим областима, те су многи циљеви и мере управо усмерени ка њима:

- Посебни циљ 2. Стварање системских предуслова за политику једнаких могућности на тржишту рада и привреди на локалном нивоу, а као активност је предвиђена едукација запослених у референтним телима и установама за програме намењене рањивим

- групама и женама које припадају рањивим групама изложених вишеструкој дискриминацији (Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене ИРЛ, жене са села...)
- Посебан циљ 3. Стварање системских предуслова за политику једнаких могућности у образовању на локалном нивоу, а активност која је предвиђена је иницирање и развој родно осетљивих, антидискриминаторних и секуларних програмских садржаја (у оквиру по закону дефинисаних 30% наставних садржаја) уз развој пакета мера за превенцију смањења броја девојака које напуштају образовање, посебно из вишеструко рањивих група (Ромкиње, девојке/жене са инвалидитетом, жене ИРЛ, жене са села...)
 - Посебан циљ 5: Унапређење равноправности у здравственој политици и политици социјалне заштите, а као активност је предвиђено организовање кампања за унапређење редовности превентивних прегледа, посебно усмерено на жене из вишеструко рањивих група (Ромкиње, жене са инвалидитетом, жене ИРЛ, жене са села...)

Што се тиче циљева и мера, важно је истаћи да је кроз цео документ посебан акценат усмерен на рањиве групе, где спадају и припаднице ромске националности.

2.2 Институционални оквир на локалном нивоу

У Граду Пироту је именован координатор за ромска питања. Ангажован је по уговору о финансирању пројеката на Јавном конкурс за финансирање и суфинансирање пројеката удружења грађана. Ово радно место није систематизовано. У граду није формиран Савет за међунационалне односе. Формирана је Комисија за родну равноправност и у њему има чланица ромске националности. Такође је формиран Савет за здравље и у њему има чланица ромске националности, као и Савет за безбедност и у њему има чланица ромске националности.

Поред наведених савета, формиран је још и:

Савет за запошљавање у коме нема чланова/чланица ромске националности.

Именовано је Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња (у даљем тексту: ЛКТ), чији чланови су представници града, и то: помоћник градоначелника, директор ОШ „Вук Караџић“ - Актив директора основних школа, директор Гимназије - Актив директора средњих школа, директор предшколске установе, директор Дома здравља, директор филијале Пирот Националне службе за запошљавање, директор Центра за социјални рад Пирот, директор Дома културе, начелник Полицијске управе Пирот, директор јавног предузећа Комуналац, Секретар Црвеног Крста, председник МЗ Расадици, представници следећих организација цивилног друштва: Тернипе, Опре Ромален, Атсикани.

Именована је Мобилна јединица за социјално укључивање Рома и Ромкиња на локалном нивоу (у даљем тексту: Мобилна јединица). У раду Мобилне јединице учествују представници локалне самоуправе (координаторка за ромска питања, начелник Одељења за ванпривредне делатности, представници Одељења за урбанизам, комунално-стамбене послове, грађевинарство и инспекцијске послове), представници Центра за социјални рад, Дома здравља, Националне службе за запошљавање – филијале Пирот, Предшколске установе „Чика Јова Змај“, О.Ш. „Свети Сава“, О.Ш. „Вук Караџић“, О.Ш. „8. септембар“ и Гимназије. Чланови мобилне јединице су запослени у поменутих установама и раде на пословима који су у вези са остваривањем права Рома и Ромкиња.

Мобилна јединица подстиче директно примењивање стратешких мера у органима и установама; обилази ромска насеља на основу утврђеног плана; сарађује са Националним саветом

ромске националне мањине и организацијама цивилног друштва; обавештава органе јавне управе о проблемима у вези са применом стратешких мера; припрема иницијативе и пројекте којима се осигурава сарадња локалних организација и партнера у процесу унапређења положаја Рома и Ромкиња; прикупља податке о остваривању стратешких мера.

Поред наведених организација/институција/установа чији представници су укључени у рад ЛКТ/Мобилне јединице, у процес социјалног укључивања Рома и Ромкиња потребно је укључити и следеће представнике јавног, приватног и цивилног сектора: локалне медије, спортски центар, *Job Info* центар.

На подручју града налази се 1 предшколска установа, 3 истурена одељења вртића и 5 основних школа. Укупно су ангажована 5 педагошка асистента, и то у следећим установама: ОШ „Вук Караџић“, ОШ „8. септембар“, ОШ „Свети Сава“, ОШ „Душан Радовић“ и у ПУ „Чика Јова Змај“. У односу на претходни период извештавања запошљен је још један педагошки асистент и сада у свакој основној школи постоји по један педагошки асистент као и један у предшколској установи.

Представници града Пирота постојећу сарадњу педагошких асистената са другим релевантним установама/институцијама/организацијама цивилног друштва оцењују као добру и успешну у циљу спровођења активности које су усмерене на унапређење положаја Рома.

На подручју града ангажована је 1 здравствена медијаторка. Представници града Пирота процењују да број ангажованих здравствених медијаторки одговара потребама заједнице. Постојећа сарадња здравствене медијаторке (која ради при патронажној служби) са другим службама Дома здравља оцењује се као добра и континуирана, посебно са службама као што су: гинеколошка амбуланта, онколошка амбуланта, саветовалиште за труднице, али и са другим релевантним установама/организацијама (као што су: Центар за социјални рад, школе, градска управа и ромски цивилни сектор).

У граду ради 50 организација цивилног друштва, од чега следеће организације заступају интересе Рома и Ромкиња: Тернипе, Атсикани, Опре ромален, Пралипе, Шанса за будућност, Пиргос, Освежење, Жене југа, СЗ Нова перспектива, Визија, Геа.

3 ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

3.1 Кључни налази *ex-post* анализе претходног ЛАП-а за инклузију Рома

Општина Пирот је у периоду од 2019. до 2021. године примењивала Локални акциони план за инклузију Рома у коме су били дефинисани општи и посебни циљеви као и мере за следеће области:

1. Социјална заштита
2. Здравствена заштита
3. Образовање и култура
4. Запошљавање
5. Становање

Општи циљ Локалног акционог плана општине Пирот био је „Побољшање положаја Рома и Ромкиња у Пироту уз већу социјалну укљученост и унапређење услова живота“. У Акционом плану дефинисано је 5 посебних циљева и укупно 20 мера и активности на реализацији наведеног општег циља.

У наставку следи извештај остварених активности по горе наведеним областима.

Табела: Општи циљ, посебни циљеви и мере по областима садржане у Локалном акционом плану за инклузију Рома на територији општине Пирот за период од 2019. до 2021. године.

Општи циљ	
Побољшање положаја Рома и Ромкиња у Пироту уз већу социјалну укљученост и унапређење услова живота	
Посебни циљеви	Мере
Област 1: Социјална заштита	
1. Унапређење социјалне заштите Рома и Ромкиња у Пироту кроз повећање социјалних давања и доступности услуга.	1.1. Већа социјална давања за децу и породицу 1.2. Јача саветодавна улога ЦСР у сарадњи са ОЦД и ромским координатором ради повећања доступности услуга и остваривање права социјалне заштите 1.3. Мањи број случајева насиља у породици кроз превентивно деловање и подршку 1.4. Већа укљученост ромске деце, младих и старијих у локалне услуге социјалне заштите
Област 2: Здравствена заштита	
2. Побољшање здравствене заштите Рома и Ромкиња у Пироту кроз повећање броја превентивних прегледа, повећање свести о здравим стиливима живота и значају раног раста и развоја деце.	2.1. Спровођење већег броја превентивних прегледа 2.2. Информисање и едукација младих ромске националности о здравим стиливима живота 2.3. Информисање и едукација родитеља о

	значају раног раста и развоја деце
Област 3: образовање	
3. Повећана укљученост деце и младих ромске националности у образовни систем, обезбеђивање континуитета у похађању наставе и неговање ромског културног идентитета.	<p>3.1. Информисање родитеља и младих из градских и сеоских средина о начину укључивања и мерама подршке за укључивање деце у образовни систем</p> <p>3.2. Материјална и финансијска подршка деци и младима ромске националности у образовним институцијама</p> <p>3.3. Информативне и едукативне активности о значају укључивања ромске деце у васпитно-образовни процес</p> <p>3.4. Неговање ромске културе и уметности и већа информисаност о положају Рома у свим областима</p>
Област 4: Запошљавање	
4. Смањење броја незапослених Рома и Ромкиња у Пироту.	<p>4.1. Информисање и едукација припадника ромске заједнице о могућностима и мерама за економско оснаживање</p> <p>4.2. Укључивање припадника ромске националне мањине у програме мера активне политике запошљавања, програме обука и стручне праксе</p> <p>4.3. Стратешка и материјална подршка за економско оснаживање, с фокусом на економско оснаживање Ромкиња</p> <p>4.4. Подстицање послодаваца за запошљавање Рома и Ромкиња</p> <p>4.5. Јачање капацитета локалних институција и ОЦД за планирање, креирање и спровођење програма за повећање запошљивости.</p>
Област 5: Становање	
5. Унапређење инфраструктуре и услова становања у насељима у којима живе Роми и Ромкиње.	<p>5.1. Израда техничке документације за унапређење инфраструктурних и стамбених услова</p> <p>5.2. Мапирање и адаптација стамбених јединица у власништву локалне самоуправе и ревидирање политике социјалног становања с фокусом на социјално угрожене породице и повратнике</p> <p>5.3. Подршка за адаптацију појединачних</p>

	<p>стамбених објеката социјално угрожених и повратника</p> <p>5.4. Информисање и едукација грађана ромске националности о важности заштите животне средине уз обезбеђивање услова за одлагање отпада</p>
--	--

Реализација општег циља

Претходни ЛАП за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Пироту поставио је општи циљ „Побољшање положаја Рома и Ромкиња уз већу социјалну укљученост и унапређење услова живота“, и његова имплементација у периоду 2019–2021. резултирала је значајним помацима. Унапређена је социјална заштита кроз повећање социјалних давања и приступачност услуга, као и здравствена заштита, уз већи број превентивних прегледа и едукативних радионица. У образовању је повећан обухват деце и младих у школама, уз пружање материјалне и финансијске подршке. Напредак је постигнут и у области запошљавања кроз мере јавних радова, обука и подршку samozapošljavanju. Унапређење инфраструктуре у ромским насељима обухватало је адаптацију стамбених јединица и стварање бољих услова становања. Иако је забележен напредак у инклузији Рома, изазови попут недостатка системске подршке и ограничених финансијских средстава и даље представљају препреку за одрживе резултате.

Реализација посебног циља 1 у области социјалне заштите (Унапређење социјалне заштите Рома и Ромкиња у Пироту кроз повећање социјалних давања и доступности услуга)

Током периода 2020–2024, спроведене су мере које су довеле до повећања социјалних давања и доступности услуга за ромску заједницу. Град Пирот је увео нове видове социјалне помоћи усмерене на децу и породице из ромских заједница у оквиру Мере (1.1.). Додатни пакети хране и хигијенских средстава редовно су дистрибуирани, чиме је смањен ризик од егзистенцијалне угрожености. У оквиру мере 1.2. унапређена је сарадња између Центра за социјални рад, ромских координатора и цивилног сектора, што је допринело већој доступности информација и услуга.

На смањење броја случајева породичног насиља радило се кроз превентивне програме, едукацију и рад са породицама. Уведена је бесплатна психолошка подршка за жртве, чиме је побољшана доступност ове услуге (у оквиру Мере 1.3.).

Реализација посебног циља 2 у области здравствене заштите (Побољшање здравствене заштите Рома и Ромкиња у Пироту кроз повећање броја превентивних прегледа, повећање свести о здравим стиловима живота и значају раног раста и развоја деце)

У претходном периоду значајно су повећани превентивни здравствени прегледи, посебно у оквиру мобилних јединица у ромским насељима. Мобилне здравствене јединице омогућиле су превентивне прегледе у ромским заједницама (Мера 2.1.). Фокус је био на скрининзима за хроничне болести, укључујући дијабетес и кардиоваскуларне болести. Уз подршку здравствених медијатора а у оквиру мере 2.2., подигнута је свест о значају здравих стилова живота. Организовано је 15 радионица на тему здраве исхране, физичке активности и превенције, 80 Ромкиња старости од 30 до 60 година оснажене кроз едукативне радионице о здрављу, последицама КОВИД 19 болести. Стари Роми и Ромкиње су подigli самопоуздање, осећај

сигурности и безбедности кроз радионице клуба за старе. Едукативни материјали су дистрибуирани у сарадњи са здравственим медијатором. Организоване су едукативне радионице за родитеље, са фокусом на рани раст и развој деце (Мера 2.3.).

Реализација посебног циља 3 у области образовања – (Повећана укљученост деце и младих ромске националности у образовни систем, обезбеђивање континуитета у похађању наставе и неговање ромског културног идентитета)

Спроведене мере у оквиру обе области су укључивале финансијску подршку за ромску децу и младе, информативне кампање за родитеље, као и запошљавање додатног педагошког асистената и једног андрагошког асистента. Одржано је 10 родитељских састанака у ромским насељима, где су представљене могућности и мере подршке, као што су бесплатни уџбеници и превоз. У оквиру пројекта „Даља подршка одрживој (ре)интеграцији повратника у Србији“ спроведено је 250 радионица за око 500 учесника, међу којима су били и Роми. Одржане радионице су обухватале различите теме. У периоду анализе, 80 ученика је добило бесплатне уџбенике (Мера 3.2.). Кроз радионице и јавне догађаје, велики број ромских породица изразио је већу мотивацију за школовање деце (Мера 3.3.). У оквиру мере 3.4. организовани су културни догађаји у локалним школама, укључујући представе и изложбе које промовишу ромску културу. Током периода извештавања обезбеђена су средства за превоз, односно учешће општине Пирот у трошковима превоза за одређене категорије корисника у које спадају и ромски ученици.

Реализација посебног циља 4 у области запошљавања – (Смањење броја незапослених Рома и Ромкиња у Пироту)

Кроз активне мере запошљавања, као што су обуке, samozapošljavanje и радне праксе, постигнут је напредак у смањењу незапослености. У оквиру мере 4.1. одржано је пет обука за писање бизнис планова и samozapošljavanje, у којима је учествовало 50 Рома. Пројекат „Пружимо руку теже запошљивим лицима“ из 2023. године био је посебно успешан у укључивању ромских кандидата у формални сектор. Подршка за економско оснаживање, нарочито Ромкиња, омогућила је самосталнију економску позицију многих породица. Преко програма јавних радова (мера 4.2.) запослено је 25 припадника ромске заједнице од тога 12 жена, док је 3 припадника ромске заједнице прошло стручну праксу у локалним компанијама. Покренуто је 8 нових предузетничких иницијатива кроз меру субвенција за samozapošljavanje. Кроз меру подстицаја нових радних места, створена су 4 нова радна места за припаднике ромске заједнице у приватном сектору.

Реализација посебног циља 5 у области становања (Унапређење инфраструктуре и услова становања у насељима у којима живе Роми и Ромкиње)

У оквиру пројекта, „Социјално становање и активна инклузија у Пироту“ чија је имплементација трајала 25 месеци, реконструисано је 20 кућа за најосетљивије ромске породице у Пироту и један стан за младе који излазе из система социјалне заштите. Кроз пројекат, адекватна стамбена решења обезбеђена су за 121 корисника и корисница. Поред обезбеђивања стамбених решења, корисници су подржани и кроз комплементарне мере активне инклузије које укључују опремање кућа намештајем и потребним кућним апаратима, подршку у запошљавању и samozapošljavanje, обуке за стручно усавшавање. Поред тога, корисницима је пружена и психосоцијална подршка, како би се допринело њиховој активној инклузији у локалну заједницу.

Борба против дискриминације и партиципација ромске заједнице

Иако у претходном ЛАПу за инклузију Рома и Ромкиња ове две области нису биле дефинисане као посебни циљеви, у складу са новим кључним областима ревидиране Националне стратегије, пратио се напредак и реализоване активности и у овим областима.

У борби против дискриминације, у град Пирот истиче се недостатак локалног омбудсмана, због чега недостају подаци о притужбама Рома на рад локалних органа. Ипак, кроз активности Повереника за заштиту равноправности и невладиног сектора, спроведене су едукације ромске заједнице о препознавању и пријављивању дискриминације, при чему је током периода 2020–2022. едуковано преко 200 особа, али су пријављена само три случаја. Такође су организовани програми обука за запослене у институцијама са фокусом на препознавање различитих облика дискриминације, обухвативши укупно 160 учесника током три године. Постоји и услуга бесплатне правне помоћи, коју просечно користи 50 Рома годишње.

Културна инклузија Рома у Пироту остварена је кроз подршку пројектима који промовишу ромску културу, као што су обележавање Светског дана Рома, манифестација „Роми своје граду“ и други догађаји. Културни центар Рома Пирот, иако нерегистрован, представља важан ресурс за очување културног наслеђа кроз активности попут фолклора, едукативних програма и изложби. Међутим, присутна је потреба за бољим финансирањем и формализацијом овог центра.

Када је реч о партиципацији Рома, ангажовање припадника ове заједнице у јавним установама и локалним телима остаје ограничено. Роми су присутни у Скупштини града, као и у неким локалним институцијама, али њихово учешће на руководећим позицијама је минимално. Ангажовано је више педагошких и један андрагошки асистент, али и даље недостаје значајнија заступљеност у образовном и здравственом систему.

Успостављени локални механизми, попут мобилног тима за инклузију Рома и других тела, подржавају укључивање ромске заједнице у доношење одлука, али овај процес је и даље у развоју. Активне ромске организације цивилног друштва у Пироту играју значајну улогу у промоцији културе, права и социјалне укључености Рома. Иако је напредак приметан, и даље постоји потреба за систематским побољшањем услова за равноправно учешће и интеграцију ромске заједнице у све аспекте друштвеног живота.

Изазови у претходном периоду и препоруке за будуће активности

Иако је постигнут одређени напредак, Град Пирот се и даље суочава са значајним изазовима у области интеграције Рома и Ромкиња. Имплементација се суочила са финансијским ограничењима и логистичким кашњењима која су утицала на потпуну реализацију одређених пројеката. Поред тога, интеграција ромских програма у шире социјалне услуге била је отежана због структурних и бирократских препрека. Ex-post анализа за период 2020–2024, илуструје продуктиван али развијајући оквир који је поставио темеље за инклузиван развој, уз додатне напоре који су потребни за обезбеђивање дугорочних добробити за ромску заједницу у граду. У наредном периоду потребно је обезбедити континуирану подршку инклузивним политикама које обухватају све аспекте социјалног укључивања Рома и Ромкиња у Пироту. Унапређење приступа кључним услугама, као што су образовање, здравство, социјална и стамбена заштита, мора бити праћено имплементацијом мера које су усаглашене у оквиру ЛАПа. У том контексту, неопходно је промовисати активно учешће ромске заједнице у доношењу одлука, кроз успостављање трајних механизма за партиципативно управљање. Паралелно с тим, потребно је додатно улагати у инфраструктуру у ромским насељима, како би се обезбедили услови за достојанствен живот и смањила социјална изолованост. Ове активности треба да буду усмерене на дугорочне резултате, уз интеграцију инклузивних политика у све аспекте локалног развоја. Континуирано праћење и евалуација реализације плана, као и јачање сарадње са цивилним друштвом, републичким

институцијама и међународним партнерима, биће кључни за успешно спровођење препорука и постизање трајних промена у положају ромске заједнице у Пироту.

4 ОПШТИ ПОДАЦИ О ГРАДУ

4.1 Основне карактеристике

Пирот је мали европски град на југоистоку Србије са богатом културном традицијом и бурном историјом. Пирот се налази у пограничном простору Републике Србије према Бугарској, на значајној међународној трансверзали „коридору 10”, који повезује Европу са Азијом, у средњем веку познатом као Виа милитарис. Пирот је административни центар највећег округа у Републици који са њим чине општине Димитровград, Бабушница и Бела Паланка, док је по површини од 1232 км² на трећем месту у Републици. Својевремено је био центар прерађивачке индустрије млечних производа, коже, вуне, дрвета и индустрије одеће. Данас Пирот своју шансу види пре свега у развоју туризма, здраве хране и мануфактурне производње.

Према степену развијености, Град Пирот припада другој групи развијености.

Укупна површина територије града је 1232 км². У оквиру територије града, поред градског центра Пирота који је одувек важио као једино урбано насеље, постоје још и сеоска насеља. Према статистичком Регистру јединица разврставања (од 31.12.2013. године), град Пирот има 72 насеља, 88 регистрованих месних заједница и 24 месне канцеларије. Град није подељен на општине.

4.2 Географски подаци

Град Пирот лежи на 22° 36' источно од Гринича и на 43° 09' северно од Екватора. Надморска висина седишта града је 368м, док је опсег надморских висина у граду (мин - мах) 368м -2.169м. Просечна максимална температура је 18,42°C, док је просечна минимална температура 5,95°C.

Пирот је од Београда удаљен 310 км, од Ниша 72 км, од Европске Уније (државна граница са Бугарском) 29 км, од Софије 88 км што чини његов положај изузетно важним транзитним центром.

Рељеф пиротског краја састоји се од планина, брда, брежуљака, котлина и поља. Најбројнији су брежуљци. На северу и североистоку од Пирота пружа се Стара планина, највећа у Србији, са врхом Миџором од 2.169 метара надморске висине, који је и државна граница између Србије и Бугарске. Спада у ред најлепших српских планина. Јужни обод пиротске котлине чине огранци Влашке планине у чијем јужном делу је река Јерма усекла веома живописну композитну долину. Западни део пиротске котлине чине огранци Суве планине, која почиње код Пирота Белавом, преко чијих превоја на југозападу пролази асфалтни пут који преко Бабушнице, Власотинца и Лесковца води до јужног Поморавља.

Клима Пирота је умерена. Пролећа су влажна и пријатна, лета топла, јесени благе и дуге, а зиме претежно хладне. Често дувају ветрови из разних праваца. Пирот са околином спада у најсувље градове. Највише падавина има у мају, јуну и октобру, а најмање у јануару, фебруару и јулу. Најтоплији месец је јул са просечном температуром +22°C, а најхладнији јануар са просечном температуром -1°C. У зимским месецима дува северац са просечном брзином од 10 км/х.

Конфигурација терена је таква да је планински део је најзаступљенији са 40%, затим следе брдски и равничарски са по 30% учешћа. У пиротском крају највише шума има на Старој, Влашкој планини и Видличу. По планинама и брдима, поред зимзеленог дрвећа, расту и буква, цер, храст, бреза, граб и друго. На планинским пределима има ливада и бујних пашњака.

Кроз територију града Пирота пролазе следеће саобраћајнице: интерконтинентални магистрални правац, европски аутопут Е-70, пут од Ниша ка Димитровграду (М-1-12) у дужини кроз општину Пирот од 36 км, и М-9 пут Пирот-Бабушница чија је дужина на територији општине Пирот 11 км. Осим путне саобраћајнице, пролази и железничка саобраћајница - интерконтинентални магистрални правац (Турска–Балкан).

4.3 Историјски подаци

Првобитно насеље формирано је на северозападном ободу истоимене котлине око зидина старог римског утврђења (градић) које је било у картама уписано под именом Мутацио Турес што на латинском значи кула. Насеље се развило захваљујући близини познате саобраћајнице тога времена – *Via militaris*, а у средњем веку познате под именом Цариградски друм. У 14. веку се помиње под називом Пиргос што има исто значење. Турци уводе и нов назив за Пирот - Шеркјој, што значи варошко село. Под називом Пирот, град се први пут помиње у средњевековним дубровачким и српским изворима, а долази од Словена који су тако језички прилагодили име Пиргос.

Од 12. века пиротски крај је у саставу државе српског владара Стевана Немање, што потврђују манастири у његовој околини. Од петовековног турског ропства ослобођен је 1877. године. У том периоду ћилимарство у Пироту је било врло развијено, пре свега, захваљујући квалитетној вуни која се добијала од десетина хиљада оваца које су се чувале на богатим пашњацима оближњих планина.

Пирот је некада био и центар грнчарског заната у Србији, па је ово мало место, средином 19. века имало чак 40 грнчарских радионица. Производило се више од 70 врста употребних и украсних предмета од грнчарије. Поред ћилима и грнчарије, симбол овог града на Нишави је и качкаваљ, чија се производња везује за сточарска племена која воде порекло од Грка или Цинцара, а живела су у 17. веку на Старој планини.

Прве трагове о Ромима у Пироту налазимо у старим градским плановима где су и евидентирани локације на којима су били настањени Роми. Сви наведени подаци су узети из дела Борисава Јовановића „Пиротски Роми“, издање 2012. године. Борисав у свом делу наводи да прве трагове ромских махала препознајемо на локацијама у Тијабари – у простору између данашњег тијабарског трга, чесме Гушевица и некадашње чесме Ладна вода. То је у VIII веку била крајња северозападна периферија Пирота. Ова махала се звала „Цигански чикфлик“. Трагове друге махале се проналазе у Пазару поред трасе Цариградског друма иза данашње зграде Историјског архива. То је уједно била крајња југоисточна граница Пирота. Обе махале већ у време ослобађања од Турака, у другој половини XIX века, нашле су се унутар варошког организма. Такав положај су одржале и до периода између два светска рата (1918-1941). У периоду између два светска рата су почеле прве тенденције пресељавања, па је тако на територији Тијабаре настала нова ромска махала са двадесетак кућа, а са друге стране на крајњем југу Пирота, у тадашњем полуваршком насељу Нова Мала, је почело пресељавање и насељавање ромских породица.

Када су Роми дошли у Пирот, није познато, али се верује да су дошли у 14. или 15. веку када су Роми дошли у Европу. Најстарији помен о Ромима је из турских извора који каже да је крајем 16. века пописано 9 ромских кућа. Од тог периода па надаље се проналазе неки статистички подаци појединих путописаца и истраживача: М.Ђ. Милићевић је записао да је 1877. у Пироту, поред осталих, било и 60 ромских домова, тј. 330 становника ромског порекла. Путописац Феликс Каниц је после 1878. записао бројку од 1018 становника ромског порекла. Први званични статистички подаци из 1884. године показују да је у пиротском округу било 889 становника ромског порекла; 1890. године – 1219, а 1895. године 1428 Рома. По Попису из 1981. године у Пироту је било 1055 Рома. По попису из 1991., податак показује број од 1324. Попис из 2002.

године - 1920 изјашњених становника о ромској националној припадности. Роми у Пироту су се бавили различитим занимањима: мушкарци Роми су били познати ковачи, док су жене биле познате ћилимарке. Поред ових занимања, неколико породица се бавило музиком, али су била заступљена и остала занимања: амали - носачи, чистачи ципела, молери, таљигаши, ситари, корпари, оштрачи, калаџије, казанџије, котлари, поткивачи, колари као и новија занимања: бербери, шустери, столари, метлари... С временом су се Роми све више интегрисали у друштво и са развијањем привреде у Пироту, били су заступљени у скоро свакој фабрици. С годинама је све више расла и њихова образовна структура, али и различити начини партиципације у друштву - кроз рад првог Друштва Рома, али и кроз месне заједнице и политичке партије. Може се рећи да је Пирот имао добру полазну основу, ресурсе за реализацију Декаде 2005-2015, и у том периоду је био ангажован координатор за ромска питања као један од механизма, као и усвојени стратешки документи и програми који су допринели унапређењу положаја ромске заједнице у Пироту.

4.4 Демографски подаци

Према последњем попису становништва, домаћинства и станова 2022. године, у Пироту живи 49.601 становник. Посматрано по полу, равномерна је заступљеност мушке (50,06%) и женске популације (49,94%) становништва. Просечна старост становништва је 46,18 година.

Број младих становника, узраста од 15 до 29 година, износи 7.018 особа, што чини 14,15 одсто укупне популације у локалној заједници. У укупном броју младих у Пироту, особе мушког пола учествују са 52,66 одсто, док особе женског пола учествују са 47,33 одсто. На нивоу Републике Србије, учешће младих у укупној популацији становништва износи 15,76 одсто.

Табела 1: Основни подаци о становништву, 2022.

Назив индикатора	Вредност индикатора 2022.
Укупан број становника	49.601
Број становника, мушко	24.829
Број становника, женско	24.772
Млади (15-29 година)	7.018
Млади (15-29 година), као % укупног становништва	14,15
Просечна старост становништва	46,18

Извор; РЗС, Књиге пописа Старост и пол

Табела 2: Млади према старосним групама и полу, 2022.

	Млади 15-29 година	Млади 15-19 година	Млади 20-24 година	Млади 24-29 година
Укупан број	7.018	2.297	2.220	2.501
Мушко	3.696	1.209	1.174	1.313
Женско	3.322	1.088	1.046	1.188

Извор; РЗС, Књиге пописа Старост и пол

Према подацима Републичког завода за статистику, 2011. године у Пироту је живело 57.928 становника, од тога 10.105, односно 17,44 одсто младих особа старости од 15 до 29 година.

У периоду између два пописа, 2011 – 2022. године, број становника у Пироту смањен је за 8.327, при чему је највеће смањење (37%) забележено управо у категорији младих старости од 15 до 29 година.

Табела 3: Упоредни преглед броја младих по годинама пописа

	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.	2022.
Укупан број становника у Пироту	70.049	69.210	68.073	69.285	69.653	67.658	63.791	57.928	49.601
Промена укупног броја становника у Пироту	-	<839	<1.137	>1.212	>368	<1.995	<3.867	<5.863	<8.327
Број младих у Пироту 15-29 година	-	-	16.210	16.011	-	12.825	11.824	10.105	7.018
Промена броја младих становника у Пироту	-	-	-	<199	-	-	<1.001	<1.719	<3.087

Извор: РЗС, Књиге пописа

Тренд депопулације присутан је као и у читавој земљи. Узрок овој појави није само негативна стопа природног прираштаја од -12%, већ и миграција становништва у веће градове и индустријске и универзитетске центре.

Процес демографског старења становништва манифестује се ниским и стално опадајућим учешћем младих и високим и континуирано растућим уделом старих у укупном становништву. Просечна старост становништва на територији Пирота повећана је са 44,2 године у 2011. години на 46,18 година у 2022. години, док је проценат младих (15-29 година) у истом периоду, опао за нешто више од три процентна поена, са 17,44% на 14,15%.

Табела 4: Индикатори демографске старости становништва Пирота

Година	2011.	2022.
Просечна старост	44,2	46,18
Млади до 20 година (%)	18,00	17,13
Млађи до 40 година (%)	42,43	38,81
Старији од 60 година (%)	28,08	32,92
Индекс старења	1,56	1,92

Извор: РЗС, Књиге пописа Старост и пол, 2011. и 2022.

Почев од 2011. године, популација града Пирота налази се у стадијуму најдубље демографске старости, на основу критеријума које је дефинисао Пенев (1995). Према последњем попису становништва, домаћинства и станова 2022. године, у 29 од 72 насеља Пирота није било ниједног становника млађег од 20 година, док у 17 насеља није било становника млађег од 40 година.

Број живорођене деце у Пироту у 2022. години износио је 362, а број умрлих 961, што је довело до негативног природног прираштаја у вредности од -599, односно -12 на 1.000 становника. У поређењу са осталим општинама Пиротске области, ситуација са аспекта природног прираштаја најповољнија је у Пироту, док је најнеповољнија у Бабушници. Ипак, у поређењу са другим градовима сличне величине у Региону Јужне и Источне Србије, Пирот је у заостатку са аспекта природног прираштаја у односу на већину градова и општина (Бор, Алексинац, Пожаревац, Врање), изузев Зајечара где је стопа природног прираштаја -16,1. Негативна стопа природног прираштаја карактеристична је за целу територију Републике Србије (-7,0), изузев Тутина, Сјенице, Новог Пазара и Прешева у којима је број живорођене деце већи у односу на број умрлих.

Поред негативног природног прираштаја, на смањење броја становника града Пирота утицале су и миграције становништва. Укупан број одсељених из Пирота у 2022. години износи 846, при чему је 44 одсто одсељених старости између 15 и 34 година, а половина одсељених преселила се у другу државу.

Табела 5: Број одсељених из Пирота, 2022.

Старосне групе	Укупно	У другу област	У општине/градове исте области
0–4	37	12	6
5–9	35	16	2
10–14	33	8	2
15–24	137	61	11
25–34	238	135	14
35–44	108	42	2
45–54	108	48	7
55–64	72	20	7
65 и више година	78	24	6
Укупно:	846	366	57

Извор: РЗС, База података

4.5 Општи подаци о Ромима

Према *Попису становништва из 2022. године* у граду Пироту живи 2.442 становника ромске националности или 4,88%. У урбаном делу живи 1.625 становника ромске националности, а у осталим деловима још 817 становника ромске националности. Према незваничним проценама, број Рома на територији града Пирота је 3.700.

Табела 2 - Становништво према националној припадности према попису 2022.

Национална припадност	Република Србија		Регион Јужне и Источне Србије		Нишавска област		Општина Пирот
	Број	Удео у укуп. становн. н. (%)	Број	Удео у укуп. становн. (%)	Број	Удео у укуп. становн. н. (%)	Број
Укупно	6 647 003	100	1 406 050	100	343 950	100	49 601
Срби	5 360 239	80,64	1 173 092	83,43	311 039	90,43	43 562
Мађари	184 442	2,77	361	0,03	72	0,02	7
Бошњаци	153 801	2,31	194	0,01	109	0,03	1
Роми	131 936	1,98	50 671	3,60	9 760	2,84	2442
Албанци	61 687	0,93	58 145	4,14	88	0,03	16
Бугари	12 918	0,19	10554	0,75	744	0,22	394
Буњевци	11 104	0,17	15	0,00	7	0,00	1
Власи	21 013	0,32	19 569	1,39	70	0,02	2
Горанци	7 700	0,12	562	0,04	229	0,07	75
Југословени	27 143	0,41	1 879	0,13	621	0,18	62
Македонци	14 767	0,22	2 235	0,16	624	0,18	47
Муслиманци	13 011	0,20	315	0,02	46	0,01	11
Немци	2 573	0,04	134	0,01	27	0,01	1
Румуни	23 044	0,35	1973	0,14	49	0,01	7
Руси	10 486	0,16	496	0,04	163	0,05	20
Русини	11 483	0,17	20	0,00	9	0,00	3
Словаци	41 730	0,63	145	0,01	42	0,01	3
Словенци	2 829	0,04	307	0,02	103	0,03	2
Украјинци	3 969	0,06	194	0,01	40	0,01	1
Хрвати	39 107	0,59	875	0,06	284	0,08	17
Црногорци	20 238	0,30	1 098	0,08	305	0,09	11
Остали	21 643	0,33	2 711	0,19	531	0,15	84

Нису се изјаснили	136 198	2,05	20 495	1,46	4 999	1,45	850
Регионална прип.	11 929	0,18	285	0,02	40	0,01	5
Непознато	322 013	4,84	59 725	4,25	13 494	4,06	1980

Извор: Попис 2022, Републички завод за статистику.

У региону јужне и источне Србије са уделом од 3,60% Роми су друга по величини национална мањина док у Нишавској области са 2,84% грађани ромске националности чине прву по величини националну мањину.

Од укупног броја грађана ромске националности који живе у Нишавској области 9 760 (3,6%) у општини Пирот живи 2442 (25%) и тиме чине најбројнију националну мањину на територији општине. Сматра се да у општини Пирот живи много већи број ромских становника од званичног броја са пописа што доказује и податак да је 2021. године, 2.350 Рома и Ромкиња имало изабраног лекара по подацима које је доставила тадашња здравствена медијаторка.

Број Рома према званичној статистици у општини Пирот износи 2442 (3,94%), од чега мушкараца: 808, жена: 817. Од тога, у општини живи 1051 радно способних лица ромске националности (старосне доби од 15 до 64 год.), 524 мушкараца и 527 жена.

Просечна старост Рома је око 30,6 година, што их чини 13,2 године млађом популацијом у односу на укупно становништво Србије. Посматрано по полу, међу лицима ромске националности, већи је удео мушкараца (51%) него жена (49%). Највећи број Рома пописан је у Региону Јужне и Источне Србије (38,4% од укупног броја Рома), а најмање у Региону Шумадије и Западне Србије (13% од укупног броја Рома).

5 Табела 3 - Старосна структура грађана ромске националности у општини Пирот

Године старости	Укупно	Мушкарци	Жене
Укупно	2442	1230	1212
0-6 година	241	112	129
7-14 година	341	176	165
15-29 година	494	256	238
30-64 година	1161	591	570
65 и више година	205	95	110

Извор: Републички завод за статистику, попис из 2022. године.

Претходна табела показује да је број деце (0-14 година) 582, (23,83%), 288 (11,80%) дечака и 294 (12,03%) девојчица. Број радно способног становништва (15-64) је 1.803 (73,85%) – 923 (37,77%) мушкараца и 880 (35,99%) жена, а да је број старијих особа (преко 65 година) **205** (8,39%) – **95** (3,89%) мушкараца и **110** (4,51%) жена. Број деце и младих (0-34) је **1.076** (43,97%), што показује да је ромско становништво у Пироту младо, а с друге стране, број од **205** (8,39%) старијих од 65 година показује да је животни век становника ромске националности доста краћи у односу на већинску популацију.

Анализом података долази се до закључка да се у општини Пирот, као и у већини општина на територији Србије, удео најмлађег дела популације одлази на ромску популацију са просечном старосном доби од 28 година.

У социо-економском погледу, Роми живе у немаштини и већина њих је на граници егзистенцијалне одрживости. Већина ромских домаћинстава има ограничене изворе прихода. То су углавном приходи од сезонских радова у пољопривреди и грађевинарству, рада у сивом сектору, од сакупљања секундарних сировина и социјалне помоћи. Висока стопа незапослености Рома и Ромкиња разлог су честих миграција Рома у земље ЕУ.

Ромска популација представља једну од најмаргинализованијих, најугроженијих и најсиромашнијих мањинских група на подручју општине, са низом проблема где низ демографских и културулошких чинилаца утиче на маргинализован положај ромске популације који су узрочно последично повезани и стварају зачаран круг који нужно води до друштвене сегрегације.

4.5.1. Социјална заштита

Центар за социјални рад Пирот је у 2023. години имао је 5094 корисника што представља 10,3% од укупне популације. У претходне две извештајне године број корисника се није много мењао, те је током 2022. године укупан број корисника био 5307, а током 2021. године овај број износио је 5077. Подаци о националној и етничкој припадности корисника не постоје за све кориснике, јер су изјашњавања корисника према етницитету спорадична, а према евиденцији ЦСР међу националним мањинама корисницима највише је Рома – укупно 1.656 (податак из 2023. године), што представља 32,5% од укупног броја корисника Центра за социјални рад. Променом система рада социјалне заштите током 2023. године, и преласком на Систем за заштиту и аутоматизацију инструмената социјалне заштите (СОЗИС), анализа корисника према етничкој припадности је била отежана током 2023. године, да би од почетка 2024. године ова анализа је потпуно онемогућена. Од стране ЦСР Пирот је покренута иницијатива према надлежним службама да се технички омогући и ова врста анализе корисника.

Према процени, од укупног броја 1612 корисника новчане социјалне помоћи 70% припада ромској популацији.

Центар за социјални рад Пирот има пријављену једну ромску породицу на адреси установе, која броји 6 чланова.

У току 2021, 2022. и 2023. године припадници ромске националности били су корисници добровољног радног ангажовања, а поједини корисници ромске националности, преко ове мере успели да се трајно запосле у установама/институцијама/предузећима у којима су били ангажовани.

У току 2021, 2022. и 2023. године припадници ромске националности су били корисници следећих програма социјалне и дечије заштите који су финансирани из буџета ЈЛС:

- Новчана помоћ за лечење деце;
- Новчана помоћ деци која полазе у први разред;
- Родитељски додатак за прво дете;
- Новчана помоћ незапосленим мајкама;
- Новчана помоћ самохраним родитељима;
- Бесплатна ужина за треће дете и дете корисника новчане социјалне помоћи;
- Бесплатни уџбеници за треће дете и дете корисника новчане социјалне помоћи;
- Бесплатан боравак у вртићу;

- Бесплатан превоз ученика;

Као и у Центру за социјални рад, и овде су изјашњавања по етницитету на добровољној бази и спорадична, те не постоје званични подаци о ромској популацији.

4.5.2. Политике и праксе локалне управе и локалних институција- социјална заштита

Током 2021, 2022. и 2023. године припадници ромске националности били су корисници следећих програма социјалне и дечије заштите који су финансирани из буџета ЈЛС:

- Новчана помоћ за лечење деце;
- Новчана помоћ деци која полазе у први разред;
- Родитељски додатак за прво дете;
- Новчана помоћ за треће дете у породици;
- Новчана помоћ незапосленим мајкама;
- Новчана помоћ самохраним родитељима;
- Бесплатна ужина за треће дете и дете корисника новчане социјалне помоћи;
- Бесплатни уџбеници за треће дете и дете корисника новчане социјалне помоћи;
- Бесплатан боравак у вртићу;
- Бесплатан превоз ученика;
- Једнократне новчане помоћи (као и код НСП, око 70% од укупног броја корисника чине Роми - овде спада здравствена заштита корисника, радно ангажовање корисника, помоћ за трошкове школовања и школску опрему)
- Решавање стамбених потреба корисника новчане социјалне помоћи (80% од укупног броја корисника чине Роми),
- Услуга социјалне заштите „Помоћ у кући за старија лица”,
- Народна кухиња.

Корисници ромске националности највише су били заинтересовани за следеће програме/услуге социјалне и дечије заштите:

- Новчана помоћ деци која полазе у први разред,
- Родитељски додатак за прво дете,
- Новчана помоћ незапосленим мајкама,
- Бесплатна ужина за треће дете и дете корисника новчане социјалне помоћи,
- Бесплатни уџбеници за треће дете и дете корисника новчане социјалне помоћи,
- Бесплатан превоз ученика.
- Једнократне новчане помоћи
- Решавање стамбених потреба корисника новчане социјалне помоћи

На подручју града постоји 1 народна кухиња. Просечан број корисника месечно по години, приказан је у следећој табели:

Табела: Корисници народне кухиње

Година	Пунолетни корисници НК	Малолетни корисници НК	УКУПНО
2017.	756	435	1191
2018.	472	300	772
2019.	487	308	795
2020.	520	350	870
2021.	339	214	553
2022.	368	205	573
2023.	368	205	573

На подручју града није вршена анализа потреба Рома/Ромкиња за услугама социјалне заштите.

Иако није урађена анализа, процена је да су Роми и Ромкиње највише заинтересовани за услуге радног ангажовања и пружања помоћи старијим особама. Број радно ангажованих у 2018. је 110, од тога 32 жене - корисници новчане социјалне помоћи и за ове потребе је издвојено 1,428.238 РСД.

У плану је спровођење анализе, након чега ће бити утврђено које су услуге потребне и биће понуђене корисницима социјалне заштите.

4.5.3. Здравствена заштита

На основу података наведених за припрему ситуационе анализе за потребе израде ЛАП за социјално укључивање Рома и Ромкиња, који је ЈЛС попунила заједно са својим партнерима на локалном нивоу, процењено је следеће:

На основу теренског рада и базе података здравствене медијаторке на територији града Пирота у градским и сеоским срединама живи око 3600 грађана ромске националности. Роми и Ромкиње свих узраста поседују здравствену књижицу, што значи да је 100% покривеност здравственим осигурањем:

- 95% Рома/ Ромкиња имају изабраног лекара
- 99% деце обухваћено систематским прегледом
- 80% деце ромске националности су примила препоручене вакцине из националног календара имунизације
- Све ромске мајке и деца су обухваћене патронажним посетама
- 100% трудница ромске националности је обухваћено редовним прегледима у амбуланти
- 30% ромских адолесцената је у саветовалишту за младе

У развојном саветовалишту деца иду према индикацијама код логопеда и психолога (педијатар није укључен у рад развојног саветовалишта).

4.5.4. Образовање

У следећој табели дат је преглед школске спреме грађана ромске националности. Из табеле се може уочити да је велики број грађана са основним и незавршеним основним образовањем, тј. без квалификација, што неповољно утиче на могућности запошљавања и добијање боље плаћених послова.

Табела: Грађани ромске националности према школској спреми:

Укупно	Без школске спреме	Непотпуна основна школа	Основно образовање	Средње образовање	Више образовање	Високо образовање
1869	86	265	841	642	8	18

Извор: Републички завод за статистику, Попис 2022

У школској 2023/2024. години предшколским васпитањем и образовањем обухваћено је 260 деце, од чега је 126 девојчица и 134 дечака. Од тога је 24 ромске деце (12 девојчица и 12 дечака). Број деце узраста 0-3 године је 156 (75 девојчица и 81 дечак), односно деце ромске националности овог узраста је 1 девојчица, док од 3-5,5 година има укупно 888 деце (447 девојчица и 441 дечака), а ромске 16 (8 девојчица и 8 дечака). У предшколској установи Чика Јова Змај у три објекта (вртића) реализују се програми предшколског васпитања и образовања у краћем трајању за децу узраста 3-5,5 година у оквиру овог програма обухваћено је 15 детета ромске националности.

При основним школама ОШ „8. септембар“, ОШ „Свети Сава“, ОШ „Душан Радовић“, постоје укупно 11 предшколских група, од тога укупан број ромске деце је 10 девојчица и 9 дечака.

Основним образовањем у школској 2023/2024. години обухваћено је 3.703 деце (1.867 девојчица и 1.836 дечака), од чега 398 деце ромске националности.

У Пироту се основно образовање спроводи у ОШ „Вук Караџић“, ОШ „Свети Сава“, ОШ „Душан Радовић“, ОШ „8.Септембар“ као и у ШОСО „Младост“.

На основу Упитника за припрему ситуационе анализе за потребу израде ЛАП за инклузију Рома попуњеног од стране града Пирота у школској 2021/2022., у школској 2022/2023., у 2023/2024. није било напуштања ученика из школског система ни у једној основној школи од стране ромских ученика.

Изборни предмет Ромски језик са елементима културе и традиције је заживео у ОШ „Вук Караџић“ где се 2017. одржавала настава. Међутим, већ у наредној години није било могућности за наставак одржавања овог изборног предмета, стога је потребно радити на подизању свести ромске заједнице, али и већинског становништва и образовних институција о значају похађања овог предмета.

Средње образовање у Пироту се спроводи у следећим школама за средње образовање: Средња стручна школа, Економска школа, Техничка школа, Млекарска школа ДР „Обрен Пејић“ и ШОСО „Младост“.

Табела: Број ромских ученика у средњим школама у Пироту

Школска година	Број ученика у школи			Број ученика ромске националности			Број ученика ромске националности који су уписани у средњу школу путем афирмативних мера		
	Укупан број ученика	Ученика	Ученица	Укупан број ученика	Ученика	Ученица	Укупан број ученика	Ученика	Ученица

2021/2022 2.	1752	921	831	138	80	58	45	21	24
2022/2023 3.	1674	893	781	130	72	58	46	26	20
2023/2024 4.	1610	831	779	129	74	55	42	19	23
Укупно							133	66	67

Извор: Упитник за припрему ситуационе анализе за потребу израде ЛАП за инклузију Рома попуњен од стране града Пирота

Број ромских ученика који су уписани у средњу школу путем афирмативних мера у претходне три школске године:

- у школској 2021/2022. 24 девојчица, 21 дечака
- у школској 2022/2023. 20 девојчица, 26 дечака
- у школској 2023/2024. 23 девојчице, 19 дечака

Број младих ромске националности који су уписани на основне студије високих школа:

- у школској 2024/2025. 1 девојчица, 4 дечака
- у школској 2023/2024. високо образовање су завршиле 2 особе женског пола

У 2024/ 2025. години путем афирмативних мера уписано је 1 дечак и 1 девојчица.

У Пироту ради Основна школа за Музичко образовање др Драгутин Гостушки. Музичким образовањем су обухваћени ученици ромске националности.

Високо образовање у Пироту се спроводи у Академији техничко – васпитачких студија. У школској 2024/2025 години, студира ромске националности.

Обележавање Светског дана Рома је све више заступљено у годишњим плановима организација које се баве питањима Рома, али и образовних установа у којима су ангажовани педагошки асистенти. Последњих година скоро све средње школе обележавају овај датум. За ту прилику се припремају различите активности: представе, концерти, презентације, уличне акције. Све активности су медијске покривене, тако да се на тај начин о значају обележавања 8. априла - Светског дана Рома упознаје и ромско и већинско становништво.

Политике и праксе локалне управе и локалних институција- Образовање

На подручју града постоје следеће васпитно-образовне установе: предшколска установа „Чика Јова Змај“ која свој програм реализује у шест објеката у граду; основне школе – ОШ „Вук Караџић“, ОШ „8. септембар“, ОШ „Свети Сава“, ОШ „Душан Радовић“, Школа за основно и средње образовање Младост Пирот и ОШ за музичко образовање „Др Драгутин Гостушки“; средње школе – Гимназија Пирот, Економска школа Пирот, Техничка школа Пирот, Млекарска школа са домом ученика „Др Обрен Пејић“ и Средња стручна школа, као и Висока школа струковних студија за образовања васпитача. При школама ОШ „8. септембар“, ОШ „Свети Сава“, ОШ „Душан Радовић“, постоје пп програм, а у школи ОШ „Душан Радовић“ организован програм функционално образовање одраслих од школске 2022/2023. године 19 мушкараца 44 жена.

У периоду извештавања, град Пирот је донео Одлуку о учешћу у трошковима смештаја ученика и ученица у домове и интернате. Према тој одлуци, деца и ученици основних и средњих школа са сметњама у развоју, која имају пребивалиште на територији општине Пирот, имају право

на бесплатан превоз, смештај и исхрану, без обзира на удаљеност места становања од школе. Такође, општина Пирот сноси трошкове смештаја ученика у ученичке домове за децу која похађају специјализоване врсте школа којих нема на територији општине Пирот. Поред тога, ученици основних и средњих школа из породица корисника новчане социјалне помоћи код Центра за социјални рад, а која су посебно талентована у области уметности, музике и др. и за чији је даљи правилан развој неопходно да похађају специјализоване школе у датој области, могу бити смештени у Дом за ученике при наведеној школи, а трошкове смештаја ће сносити Општина Пирот у висини цене домског смештаја.

Такође, у периоду извештавања град Пирот је донео Одлуку о регресирању трошкова боравка и учешћа корисника у месечној економској цени по детету у предшколској установи „Чика Јова Змај“. Права на регресирање трошкова боравка у предшколској установи имају следеће категорије корисника:

- Деца без родитељског старања
- Деца са сметњама у развоју
- Деца корисника права на материјално обезбеђивање породице по прописима о социјалној заштити
- Треће дете у породици

У претходне три школске године ЈЛС је издвајала финансијска средства из буџета за уџбенике, ужину, превоз и стипендије, како је приказано у следећој табели:

Табела: Издвајања финансијских средстава из буџета ЈЛС за претходне три школске године (у РСД)

	Школска 2021/2022.		Школска 2022/2023		Школска 2023/2024.	
	Укупно	За кориснике ромске национал.	Укупно	За кориснике ромске национал.	Укупно	За кориснике ромске национал.
За уџбенике	2.360.000	/	2.530.000	/	2.621.058	/
За ужину	6.800.000	/	6.800.000	/	8.745.000	/
За превоз за основну школу	3.198.435	/	3.804.801	/	4.688.298	/
За превоз за средњу школу	2.150.000	/	2.530.000	/	1.831.880	/
Стипендије за средњошколце		/		/	/	/
Стипендије за студенте	990.000	/	1.350.000	/		

Подаци о националној и етничкој припадности корисника не постоје јер корисници нису дужни да се изјасне по етницитету, тако да није познат број ученика ромске националности који су били корисници издвајања финансијских средстава из буџета града.

Током спровођења ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња од 2019.г. до 2023. г. град Пирот је издвајао средства из буџета за куповину школског прибора за све ученике ромске националности од 2-ог до 8-ог разреда као и за децу која похађају ппп програм.

Предшколске установе организују полудневне програме за децу узраста од 4,5 – 5,5 година који су финансирани од стране јединице локалне самоуправе.

На подручју града педагошки асистенти спроводе програме едукације о правима ромске деце, културолошким специфичностима, тешкоћама које отежавају редовно похађање наставе, учење и напредовање.

У граду Пироту је петоро активиста/активисткиња, добило сертификат за предавање ромског језика, од чега је само један наставник био ангажован у ОШ „Вук Караџић“ док је постојао предмет „Ромски језик са елементима културе и традиције“.

Град се укључује у различите програме образовања. У оквиру Мобилног тима функционише подтим за превенцију осипања деце из образовног система и превенцију дечијих бракова.

4.5.5. Запошљавање

Регистрована незапосленост

Према подацима Националне службе за запошљавање Филијале Пирот на дан 31.12.2023. године на евиденцији незапослених на подручју Града Пирота налазило се укупно 509 незапослених лица ромске националности, од чега 278 жене (54,62%).

У следећим табелама је дат преглед броја незапослених према степену стручне спреме, према старости и дужини тражења посла.

Табела: Квалификациона структура лица ромске националности са евиденције незапослених

Степен стручне спреме	На дан 31.12.2023.		На дан 31.12.2022.		На дан 31.12.2021.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Укупно	509	278	445	236	455	258
I	358	205	307	178	324	197
II	21	7	21	5	20	4
III	88	36	77	30	68	30
IV	40	28	38	22	35	21
V	0	0	0	0	0	0
VI-2	2	2	1	1	4	4
VII-1	0	0	1	0	4	2

Извор: Национална служба за запошљавање Филијала Пирот

Табела показују да су на евиденцији најзаступљенија лица без квалификације (I степен стручне спреме) – 358 лица или 70,33% (од тога - 57,26% жена) у 2023; 307 лица или 68,99% (од тога – 58,55% жена) у 2022. и 324 лица или 71,21% (од тога – 60,80% жена) у 2021.

Наредна табела даје детаљнију слику о лицима ромске националности без квалификације, односно обрађује податке о лицима са завршеном основном школом и непотпуном основном школом:

Табела: Квалификациона структура лица ромске националности са евиденције незапослених

Незапослена лица на евиденцији НСЗ Лица ромске националности ПИРОТ	Стање на дан 31.12.2023.		Стање на дан 31.12.2022.		Стање на дан 31.12.2021.	
	Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
Без школске спреме	40	22	33	18	35	18
Без школске спреме -Укупно	40	22	33	18	35	18
Завршено 1 - 3 разреда основне школе	10	6	14	9	15	10
Завршено 4 разреда основне школе	40	21	32	14	32	19
Завршено 5 - 7 разреда основне школе	55	35	50	33	54	35
Непотпуна основна школа- Укупно	105	62	96	56	101	64
Завршена основна школа	213	121	178	104	188	115
Основна школа -Укупно	213	121	178	104	188	115
Укупно I степен стручне спреме	358	205	307	178	324	197

Извор: Национална служба за запошљавање Филијала Пирот

Од укупног броја незапослених лица ромске националности са првим степеном стручне спреме, на евиденцији незапослених Националне службе за запошљавање Филијале Пирот, са потпуном основном школом на крају 2023. године је 213 лица или 59,5%, на крају 2022. године је 178 лица или 57,98% и на крају 2021. године је 188 лица или 58,02%. Значајно је учешће лица са непотпуном основном школом у укупном броју лица ромске националности на евиденцији незапослених Националне службе за запошљавање Филијале Пирот са првим степеном стручне спреме.

Последњих пар година је нешто повољнија квалификациона структура на евиденцији незапослених лица ромске националности у смислу да се процентуално повећало учешће лица са средњим образовањем, односно трећим и четвртим степеном стручне спреме.

На крају 2023. године на евиденцији незапослених било је пријављено 128 лица са III и IV степеном стручне спреме или 25,15% од укупног броја незапослених лица ромске националности (од којих је 50% жена); 2022. године 115 лица или 25,84 (од којих је 45,22% жена) и 2021. године 103 лица или 22,64% (од којих је 49,51% жена).

Лица са вишом и високом школом (VI-1, VI-2 и VII-1) су најмање заступљена – на крају 2023. године на евиденцији незапослених су била пријављена 2 лица ромске националности (100% жене), на крају 2022. године 2 лица (50% жене) и 2021. године 8 лица (75% жене).

Табела: Старосна структура лица ромске националности са евиденције незапослених

Године старости	На дан 31.12.2023.		На дан 31.12.2022.		На дан 31.12.2021.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Укупно	509	278	445	236	455	258
15-19 година	30	14	21	12	11	10

Године старости	На дан 31.12.2023.		На дан 31.12.2022.		На дан 31.12.2021.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
20-24 година	42	25	41	23	45	27
25-29 година	46	24	40	18	39	22
30-34 година	51	29	43	23	48	31
35-39 година	76	48	67	42	59	36
40-44 година	47	26	45	25	58	32
45-49 година	57	33	48	25	48	26
50-54 година	61	31	46	24	50	28
55-59 година	62	34	57	26	60	30
60-64 година	37	14	37	18	37	16

Извор: Национална служба за запошљавање Филијала Пирот

Када је у питању старосна структура, млади (15-34 године) су заступљени 2023. године са 33,20% (од тога је 54,44% жена), у 2022. години са 32,58% (од тога је 52,41% жена) и у 2021. години са 31,43% (од којих је 62,94% жена).

Појединачно гледано, највећи број лица ромске националности на евиденцији незапослених у 2023. и 2022. години је био старости од 35-39 година (76 лица у 2023. и 67 лица у 2022), а у 2021. години је био старости од 55 до 59 година (60 лица).

Табела: Број лица ромске националности са евиденције незапослених Националне службе за запошљавање Филијала Пирот, према дужини тражења посла:

Дужина тражења посла	На дан 31.12.2023.		На дан 31.12.2022.		На дан 31.12.2021.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Укупно	509	278	445	236	455	258
До 3 месеца	82	38	64	21	57	26
Од 3 до 6 месеци	45	19	28	19	47	25
Од 6 до 9 месеци	31	17	38	19	42	24
Од 9 до 12 месеци	36	21	25	9	52	30
Од 1 до 2 године	70	32	93	52	77	49
Од 2 до 3 године	60	37	49	33	42	19
Од 3 до 5 година	81	49	58	25	46	25
Од 5 до 8 година	49	32	44	28	43	28
Од 8 до 10 година	14	6	5	1	4	2
Преко 10 година	41	27	41	29	45	30

Извор: Национална служба за запошљавање Филијала Пирот

Што се тиче дужине тражења посла, у 2023. посао до једне године тражи 194 лица или 38,11% од укупног броја незапослених лица ромске националности (од којих 48,97% жена), у 2022. години 155 лица или 34,83% (од којих је 43,87%) и у 2021. години 198 лица или 43,52% (од којих је 53% жена).

Незапослена лица ромске националности која су дуже од годину дана на евиденцији незапослених улазе у групу дугорочно незапослених и у 2023. години чине 61,88% (315 лица од којих је 183 жена), у 2022. години 65,17% (290 лица од којих је 168 жена) и у 2021. години 56,48% (257 лица од којих 153 жена).

Учешће незапослених лица ромске националности која траже посао од 1 до 5 година у 2023. години је 41,45%, у 2022. години је 42,69% и у 2021. години је 36,26%.

На евиденцији НСЗ се налазе и лица у социјалном статусу, као што је приказано у следећој табели:

Табела: Број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ

	На дан 31.12.2023.		На дан 31.12.2022.		На дан 31.8.2021.	
	Укупно	Жена	Укупно	Жена	Укупно	Жена
Особе са инвалидитетом	53	17	44	16	40	15
Корисници новчане накнаде	35	15	27	8	22	12
Самохрани родитељи	10	10	4	4	7	7
Оба незапослена родитеља	11	7	9	5	8	4
Интерно расељена лица	0	0	0	0	0	0
Избегла лица	0	0	0	0	0	0
Корисници новчане социјалне помоћи	243	126	195	93	185	96
Деца у хранитељским породицама	0	0	0	0	0	0
Повратници из иностранства по споразуму о реадмисији	0	0	0	0	0	0
Повратници из затвора	2	0	0	0	1	0
Жртве трговине људима	0	0	0	0	0	0
Жртве породичног насиља	0	0	0	0	0	0
Технолошки вишкови	7	1	2	2	0	0

Извор: Национална служба за запошљавање

Према приказаној табели, у све три посматране године, највећи број лица ромске националности која се налазе на евиденцији НСЗ Филијале Пирот су корисници новчане социјалне помоћи, затим следе незапослена лица са статусом особе са инвалидитетом, корисници новчане накнаде по основу незапослености. Заступљена су и незапослена лица где су оба родитеља незапослена, као и корисници новчане накнаде по основу незапослености. Категорије као што су интерно расељена лица, избегла лица, деца у хранитељским породицама, повратници из иностранства по споразуму о реадмисији, жртве трговине људима и жртве породичног насиља, нису заступљене.

У следећој табели приказано је учешће незапослених лица ромске националности у мере активне политике запошљавања:

Табела: Учесће незапослених лица ромске националности у мере активне политике запошљавања

Број лица ромске националности укључених у мере активне политике запошљавања			01.01-31.12.2023.		01.01-31.12.2022.		01.01-31.12.2021.	
			Укупно	Жене	Укупно	Жене	Укупно	Жене
МЕРЕ АКТИВНОГ ТРАЖЕЊА ПОСЛА	Клуб за тражење посла	НСЗ	5	5	8	4	5	3
	Обука за активно тражење посла АТП-1	НСЗ	13	4	12	6	4	2
	Тренинг самоефикасности	НСЗ	4	3	2	1	2	2
	Мотивационо-активациона обука за лица без квалификација и нискоквалификована	НСЗ	35	19	47	22	28	16
САЈАМ ЗАПОШЉАВАЊА	Сајам запошљавања	НСЗ	117	54	97	43	8	5
ПРОГРАМ ДОДАТНОГ ОБРАЗОВАЊА И ОБУКА	Функционално основно образовање	НСЗ	10	8	14	11	18	12
	Преквалификација / доквалификација	НСЗ	2	2	2	2	0	0
	Приправници и волонтери	НСЗ	2	1	0	0	0	0
	Стручна пракса	НСЗ	0	0	2	1	1	0
	„Моја прва плата“	НСЗ	0	0	9	6	3	2
ОБУКА ЗА ПРЕДУЗЕТНИШТВО	Обука за предузетништво	НСЗ	4	3	5	2	17	5
СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ	Субвенција за самозапошљавање	НСЗ/ЛС	1	1	5	1	3	1
		НСЗ	1	0	0	0	2	2
	Субвенција за отварање нових радних места	НСЗ	0	0	0	0	4	1
ЈАВНИ РАДОВИ	Јавни радови	ЛС	10	3	6	6	4	1
		НСЗ	2	1	2	0	1	1
УКУПНО ПО СВИМ МЕРАМА			206	104	211	105	100	53

Легенда - Финансијери:

НСЗ - Национална служба за запошљавање

ЛС - Локална самоуправа уз техничку подршку Националне службе за запошљавање

НСЗ / ЛС - удружена средства НСЗ и Локалне самоуправе

Сама табела даје опсежне податке о незапосленим лицима ромске националности који су укључени у неку од мера активне политике запошљавања у периоду од 2021. до 2023. године – реч је о мерама нефинансијског карактера које се тичу мотивационо-активационих радионица, сајмова запошљавања и сл. као и мерама финансијског карактера које се финансирају са републичког или локалног нивоа.

Национална служба за запошљавање Филијала Пирот и Град Пирот сваке године закључују споразуме о техничкој сарадњи и суфинансирању.

Политике и праксе локалне управе и локалних институција

- **Запошљавање¹**

Током 2021, 2022, и 2023. године из буџета локалне самоуправе и буџета РС издвојена су следећа финансијска средства за мере активне политике запошљавања:

- 2021. године – 23.322.313,00 РСД
- 2022. године – 21.375.092,04 РСД
- 2023. године – 24.070.488,00 РСД

Град Пирот издваја средства за мере активне политике запошљавања и у оквиру тога су обухваћени Роми и Ромкиње. Не воде се статистички подаци према националности, нити према полу, тако да ти подаци нису табеларно приказани. Што се тиче пријављивања на евиденцију тражиоца запослења, напомена је да изјашњавање о националној припадности није обавезан податак приликом пријављивања и израз је слободне воље лица.

Према подацима Канцеларије за локални економски развој града Пирота, мере активне политике запошљавања током претходне три године користио је следећи број лица који се изјаснио да припада ромској националности из буџета града Пирота:

Табела: Мере за кориснике ромске националности

Мере за кориснике ромске националности ЛАПЗ (са територије града Пирота)				
Година	Мера	ЛАПЗ укупно Рома	Жене	Мушкарци
2021	ЛАПЗ-Субвенција за самозапошљавање	2	2	0
	ЛАПЗ-Обуке на радном месту	1	1	0
	ЛАПЗ-Стручна пракса	1	1	0
	ЛАПЗ-Јавни радови	7	0	7

¹ Информације достављене од стране КЛЕР

2022	ЛАПЗ-Субвенција за samozapoшљавање	1	1	0
	ЛАПЗ-Обуке на радном месту	0	0	0
	ЛАПЗ-Стручна пракса	1	1	0
	ЛАПЗ-Јавни радови	9	0	9
2023	ЛАПЗ-Субвенција за samozapoшљавање	1	0	1
	ЛАПЗ-Обуке на радном месту	3	3	0
	ЛАПЗ-Стручна пракса	0	0	0
	ЛАПЗ-Јавни радови	7	0	7
	УКУПНО:	33	9	24

Извор: Град Пирот, Канцеларија за локални економски развој

На подручју Града функционише ОШ „Душан Радовић“ која спроводи формални програми образовања одраслих – (потребно је обезбедити податке од саме школе јер нису сва лица која су укључена у програм функционалног основног образовања одраслих била пријављена на евиденцији незапослених Филијале Пирот). Са евиденције незапослених је у програм функционалног основног образовања одраслих у 2023. години било укључено 10 лица од којих је 8 жена, у 2022. години 14 лица од којих је 11 жена и у 2021. години 18 лица од којих је 12 жена.

(Напомена за чланове тима за израду ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Граду Пироту за период 2025-2027. године – постоји одређено неслагање података НСЗ Филијале Пирот и КЛЕР-а када је реч о укљученим Ромима/Ромкињама у финансијске мере АПЗ по закљученим споразумима о техничкој сарадњи и суфинансирању, односно лицима укљученим у мере: стручна пракса, субвенција за samozapoшљавање и јавни радови. Ово из разлога што се лица која су укључена у ове мере нису подједнако изјаснила о својој припадности код НСЗ Филијале Пирот и КЛЕР-а.)

4.5.6. Становање

Према подацима Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре о подстандардним ромским насељима, Роми на територији града Пирота не живе у подстандардним насељима.

Насеља у којима живе Роми, најчешће имају следеће карактеристике које су углавном исте у целој Србији: правно нерегулисан статус, недовољна опремљеност инфраструктуром, пренасељеност и веома лош стамбени фонд, сиромашно окружење и што је правило, удаљеност од основних друштвених садржаја и сервиса. Већина Рома, не поседује ни одговарајућу документацију о власништву над својим домовима и земљиштем. Нерешени имовинско-правни односи и недостатак финансијских средстава спречавају општину да планира и спроводи мере за унапређење постојећих објеката у којима живе Роми и Ромкиње.

У оквиру пројекта „Социјално становање и активна инклузија у Пироту“, 20 ромских породица, добило је реконструисане објекте за становање и један стан је додељен младима који излазе из система социјалне заштите.

Опис сваког насеља у којима живе Роми је табеларно приказан:

Назив насеља:	Расадник (Нова Мала)				
Опис положаја:	Интегрисан у формално	Површина:	106947	Процењена старост	> 45

	насеље			м2	насеља:	година
Грађевински материјал:	Који обезбеђују трајност и сигурност	Постоји одношење отпада:	Да	Број кућа:	> 200 јединица	
Тип грејања:	Чврсто гориво (дрво, угаљ)			Број становника:	> 1000	
Постоји водоводна мрежа:	Да	Статус водов.мреже:	У функцији	Покривеност вод.мрежом:	> 70%	
Постоји канализациона мрежа:	Да	Статус канал.мреже:	У функцији	Покривеност кан.мрежом:	> 70%	
Тип септичке јаме:						
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:	У функцији	Покривеност ел.мрежом:	> 70%	
Постоји улична расвета:	Да	Статус уличне расвете:	У функцији	Покривеност улич.расветом:	30- 70%	
Постоје приступне саобраћајнице:	Да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	Да	Тип коловоза:	Асфалт	Покривеност унутр.саобр. > 70%
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља			Тип планске документације:	Генерални урбанистички план	
План 2:				План 3:		
Спровођење планова:	Директно			Започета разрада плана:		
Степен легализације објекта	Објекти делимично легализовани (око 50% легализовано)			Предато за легализацију:	< 30%	Облик власништва: Мешовито
Назив насеља:	Прчевац					
Опис положаја:	Интегрисан у формално насеље	Површина:		Процењена старост насеља:	> 45 година	
Грађевински материјал:	Који обезбеђују трајност и сигурност	Постоји одношење отпада:	Да	Број кућа:	Стамбене зграде	
Тип грејања:	Чврсто гориво (дрво, угаљ)			Број становника:	> 200	
Постоји водоводна мрежа:	Да	Статус водов.мреже:	У функцији	Покривеност вод.мрежом:	100	
Постоји канализациона мрежа:	Да	Статус канал.мреже:	У функцији	Покривеност кан.мрежом:	100	
Тип септичке јаме:						
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:	У функцији	Покривеност ел.мрежом:	100	
Постоји улична расвета:	Да	Статус уличне расвете:	У функцији	Покривеност улич.расветом:	100	
Постоје приступне саобраћајнице:	Да	Постоје унутрашње саобраћајнице:		Тип коловоза:		Покривеност унутр.саобр. 100
Покривеност планском документацијом:	Цела територија насеља			Тип планске документације:	Генерални урбанистички план	
План 2:				План 3:		
Спровођење планова:	Директно			Започета разрада плана:		
Степен легализације објекта	100			Предато за легализацију:		Облик власништва: мешовито
Назив насеља:	Тигрово насеље					
Опис положаја:	Део улице Нишавски одред	Површина:		Процењена старост		

					насеља:	
Грађевински материјал:	Који обезбеђују трајност и сигурност	Постоји одношење отпада:	Да	Број кућа:	30	
Тип грејања:	Чврсто гориво (дрво, угаљ)			Број становника:	100	
Постоји водоводна мрежа:	Да	Статус водов.мреже:	У функцији	Покривеност вод.мрежом:	Да	
Постоји канализациона мрежа:	Да	Статус канал.мреже:	У функцији	Покривеност кан.мрежом:	Да	
Тип септичке јаме:						
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:	У функцији	Покривеност ел.мрежом:	100%	
Постоји улична расвета:	Да	Статус уличне расвете:	У функцији	Покривеност улич.расветом:	100%	
Постоје приступне саобраћајнице:	Да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	Да	Тип коловоза:	Покривеност унутр.саобр.	100%
Покривеност планском документацијом:	100%		Тип планске документације:		Генерални план	
План 2:			План 3:			
Спровођење планова:			Започета разрада плана:			
Степен легализације објекта			Предато за легализацију:		Облик власништва:	
Назив насеља:	Бериловац					
Опис положаја:	Село Бериловац	Површина:		Процењена старост насеља:		
Грађевински материјал:	Који обезбеђују трајност и сигурност	Постоји одношење отпада:		Број кућа:	> 200 јединица	
Тип грејања:	Чврсто гориво			Број становника:		
Постоји водоводна мрежа:		Статус водов.мреже:	У функцији	Покривеност вод.мрежом:	100%	
Постоји канализациона мрежа:		Статус канал.мреже:	Нема	Покривеност кан.мрежом:	Нема	
Тип септичке јаме:						
Постоји електрична мрежа:	Да	Статус елек.мреже:	У функцији	Покривеност ел.мрежом:	100%	
Постоји улична расвета:	Да	Статус уличне расвете:	У функцији	Покривеност улич.расветом:	100%	
Постоје приступне саобраћајнице:	Да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	Да	Тип коловоза:	Покривеност унутр.саобр.	100%
Покривеност планском документацијом:	100%		Тип планске документације:		Генерални план	
План 2:			План 3:			
Спровођење планова:			Започета разрада плана:			
Степен легализације објекта			Предато за легализацију:		Облик власништва:	
Назив насеља:	Бело Поље					
Опис положаја:	село	Површина:		Процењена старост		

					насеља:	
Грађевински материјал:	Који обезбеђују трајност и сигурност		Постоји одношење отпада:		Број кућа:	5
Тип грејања:					Број становника:	
Постоји водоводна мрежа:	да	Статус водов.мреже:	У функцији		Покривеност вод.мрежом:	80
Постоји канализациона мрежа:	да	Статус канал.мреже:	У функцији		Покривеност кан.мрежом:	80
Тип септичке јаме:						
Постоји електрична мрежа:	да	Статус елек.мреже:	У функцији		Покривеност ел.мрежом:	100
Постоји улична расвета:	да	Статус уличне расвете:	У функцији		Покривеност улич.расветом:	50
Постоје приступне саобраћајнице:	да	Постоје унутрашње саобраћајнице:	да	Тип коловоза:	Постоје приступне саобраћајнице:	да
Покривеност планском документацијом:				Тип планске документације:	Просторни план	
План 2:				План 3:		
Спровођење планова:				Започета разрада плана:		
Степен легализације објекта				Предато за легализацију:		Облик власништва:

На основу приказаних података може се закључити да грађани ромске националности у Пироту живе у интегрисаним насељима, која су покривена планском документацијом, са приступом комуналној инфраструктури у својим насељима.

Према садржају *Упитника за припрему ситуационе анализе за потребе израде ЛАП за инклузију Рома*, који је попуњен од стране ЈЛС, може се констатовати следеће:

- На подручју града нема евидентираних неформалних ромских насеља у званичној евиденцији надлежног органа за које постоји донет одговарајући урбанистички план на основу кога се могу извршити неопходне грађевинске интервенције за унапређење и озакоњење појединачних објеката;
- Град Пирот даје стамбену подршку сходно Закону о становању и одржавању зграда, у виду становања, даје помоћ за озакоњивање и стамбено збрињавање и друге видове подршке. Стамбена комисија пружа помоћ за куповину материјала, реконструкцију кућа, новчану помоћ, коришћење кућа и станова, на основу доношења Решења о додељивању помоћи на појединачни захтев.

4.5.7. Борба против ц дискриминације

У Пироту не постоји независно локално тело чији је задатак да контролише поштовање права грађана у поступању и актима општинских органа и јавних служби, као што је нпр. Локални омбудсман. Стога није могуће размотрити да ли је у протеклом периоду било притужби од стране грађана ромске националности на поступање локалних органа власти и информације на шта су се Роми и Ромкиње најчешће жалили у раду локалних органа.

Повереник за заштиту равноправности (у даљем тексту: Повереник) је независан, самосталан и специјализован државни орган, формиран на основу Закона о забрани дискриминације, који ради на спречавању свих видова, облика и случајева дискриминације, унапређивању остваривања и заштити равноправности физичких и правних лица у свим областима друштвених односа, али и спроводи надзор над применом прописа о забрани дискриминације. У Пироту делује цивилни сектор који ради на едукацији заједнице о препознавању и пријављивању дискриминације по националној основи. На основу података Удружења грађана Тернипе, који је председавајућа организација Алијансе против дискриминације Рома, у периоду од 2020-2022 едуковано је преко 200 грађана ромске националности о препознавању и пријави дискриминације. Из истих извора постоји информација да је у том периоду пријављено три случајева из Пирота, из организације поручују да постоји потреба за континуираном едукацијом заједнице.

У периоду од 2021- 2023 у Пироту је организован програм обука који укључују теме циганизма као облика расизма, и дискриминације, за запослене у ЈЛС:

- У оквиру пројекта „Центар за рани развој, едукацију и интеграцију“, 2021. године Град Пирот у партнерству са удружењем Тернипе је реализовао обуке за запослене у институцијама. Обуку је похађало 90 учесника/ца.
- Током 2022, Удружење Ромкиња Освиг из Ниша је реализовао обуку за антидискриминацију, са запосленима у локалним институцијама. На обуци је учествовало 20 учесника/ца
- Током 2023 године је од стране тима СКГО спроведена обука за запослене у институцијама, медијама, невладином сектору. Том приликом је обухваћено око 50 учесника/ца

Град Пирот има успостављену услугу бесплатне правне помоћи. Право на бесплатну правну помоћ је саставни део права на правично суђење, које се прокламује међународним уговорима који успостављају гаранције за људска права, склопљених под окриљем Уједињених нација и Савета Европе. Ово право гарантовано је Уставом РС, који је одредио да су, поред адвокатуре, јединице локалне самоуправе пружаоци бесплатне правне помоћи. Не постоји званичан податак о броју Рома и Ромкиња који су били корисници ове услуге, јер се не води таква евиденција. Али према подацима координаторке за ромска питања, просечно на годишњем нивоу ову услугу користи око 50 корисника грађана ромске националности. Координаторка за ромска питања упућује и информише припаднике ромске националности о начину остваривања бесплатне правне помоћи, али и сама ради на пружању помоћи у смислу писања захтева, молби и сл.

Национална Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у РС за период од 2022-2030. године наглашава да је за остваривање суштинске равноправности Рома и Ромкиња потребно да се унапреде мере за борбу против циганизма, као облика расизма и дискриминације према Ромима и Ромкињама, као и да се осмисле политике интегративне мултикултуралности и интеркултуралног дијалога. Даље се истиче, да је Ромима неопходно свесно регулисање јавног интереса у области културе и учешће у одлучивању о свим питањима везаним за културни развитак. Једном речју, Ромима је потребно креирање сопствене културне политике која ће бити усмерена на: очување културне баштине и културног идентитета, развој савременог уметничког стваралаштва, као и на подстицање доступности културних добара и учешће грађана у културном животу.

Град Пирот настоји да свим грађанима омогући остваривање својих права па тако брине и о културним садржајима за све грађане. Поред програма које имају установе културе, град

расписује Јавни конкурс за финансирање и суфинансирање програма/пројеката у култури и културно уметничких удружења. На овом конкурс су подржани програми ромских удружења. Кроз ту подршку је успостављена традиционална манифестација „Роми своје граду“. Између осталог подржани су пројекти за обележавање Светског дана Рома, организација свечане забаве Рома Парти. За промоцију, очување и неговање културе у Пироту првенствено су надлежне Установе културе: Дом културе Пирот, Народна библиотека Пирот, Историјски архив, Музеј Понишавље, Галерија „Чедомир Крстић“, Народно позориште Пирот, Туристичка организација Пирот. Установе културе су финансиране из локалног буџета али и из других извора финансирања и имају свој годишњи план и програм. Све Установе културе су отворене за сарадњу и пружају подршку у промоцији ромске културе.

Традиција и обичаји су део културне баштине ромске заједнице. Традиција и обичаји су везани за обележавање слава, празника као што су Василица, Ђурђевдан као и начине обележавања рођења, венчања, али и смрти и посмртних обреда. Роми су се годинама селили и кроз ту сеобу носили са собом своју традицију и обичаје. Међутим, сталним настајењем, као што је случај у Пироту, ромско становништво се све више асимилира у друштво. Кроз интеграцију се губи и део културе, традиције и обичаја и преузимају се неки елементи из већинског становништва. У садашње време, организације цивилног друштва све више улажу напора како би се радило на очувању идентитета Рома, па су тако и највећи носиоци ромске културе у Пироту. Кроз своје пројекте реализују активности које обухватају позоришне представе, форум представе, ромски фолклор, концерте ромске музике, филмске вечери, изложбе, књижевне вечери и снимање видео садржаја.

На основу иницијативе становништва ромске националности у Пироту а уз подршку програма *ROMACTED*, покренут је Културни центар Рома Пирот. Објекат се налази у насељу Расадици у коме је највећа концентracија ромског становништва. У оквиру простора опремљене су две просторије у једној је покренута Е-учионица у којој се ради на едукацији и помоћи деци при савладавању школских задатака. Друга просторија има свој изложбени део са поставком асесоара и предмета која приказују културу и обичаје културе пиротских Рома. У оквиру Културног центра Рома Пирот функционишу три фолклорне секције и музичка секција. Покренут је и клуб за старе који већ има забележене видео садржаје у којима се представља кухиња пиротских Рома. Културни Центар Рома Пирот је опремљен намештајем, техничком опремом, музичком опремом и свим потребним потрошним материјалом. Слабости КЦР Пирот су то што још увек није правно регистрован и није прецизно дефинисано буџетирање и извори буџетирања.

Обележавање Светског дана Рома је све више заступљено у годишњим плановима организација које се баве питањима Рома, али и образовних установа у којима су ангажовани педагошки асистенти. Последњих година скоро све средње школе обележавају овај датум. За ту прилику се припремају различите активности: представе, концерти, презентације, уличне акције. Све активности су медијске покривене, тако да се на тај начин о значају обележавања 8. априла - Светског дана Рома упознаје и ромско и већинско становништво.

Култура, традиција и обичаји Рома у Пироту се негују од самог насељења Рома па до данас. Када се каже култура, мисли се на језик, музику, игру, старе занате. Традиција и обичаји обухватају обележавање празника, слава, венчања, рођења детета, али и сахране и парастосе.

Култура Рома се највише сачувала кроз очување језика. Роми су свој језик неговали јер су га говорили и преносили својој деци. У Пироту се језик задржао у градским махалама, а

расељавањем Рома по селима полако се почео губити језик, односно комуникација на ромском, па се тако може рећи да 15 процената ромског становништва не говори ромски језик.

Поред самог становништва, организације цивилног друштва такође раде на очувању језика кроз различите програме, културне догађаје, представе на ромском језику. У последњих пар година на националном нивоу је покренута иницијатива за стандардизују ромског језика, па је тако едукован кадар и издати су уџбеници за изборни предмет Ромски језик са елементима културе и традиције“..

Изборни предмет „Ромски језик са елементима културе и традиције“ је заживео у ОШ „Вук Караџић“ где се 2017. одржавала настава. Међутим, већ у наредној години није било могућности за наставак одржавања овог изборног предмета, стога је потребно радити на подизању свести ромске заједнице, али и већинског становништва и образовних институција о значају похађања овог предмета. Оно што имамо као ресурс јесте пет сертификованих наставника ромског језика.

Информисање

Од самог почетка програма Декаде Рома 2005-2015. године, сви локални медији су пратили имплементацију, како кроз пројекте чији су сами били носиоци, тако и кроз редовну програмску шему. На локалном нивоу су заступљени следећи медији: ТВ Пирот, ПИ Канал, Плус радио и портал, Пиротске вести, Потрал Пиротске вести, штампани медији Слобода.

Медији су током протеклих година реализовали пројекте у сарадњи са ромским невладиним организацијама - уз подршку Министарства културе за програме *Информисање на језицима националних мањина*. Реализоване су радијске емисије, ТВ емисије, снимљени документарни филмови и издавани новински чланци.

4.5.8. Партиципација припадника ромске заједнице

Број грађана ромске националности уписаних у посебан бирачки списак, до 30 септембра 2024. године, износи 1350. Од 2018. године у Пироту делује Мобилни тим за инклузију Рома и том приликом је именована координаторка Мобилног тима, која је ангажована као координаторка за ромска питања по уговору о суфинансирању пројекта за удружења грађана. Радно место координатора за ромска питања је систематизовано, али за сада координаторка није ангажована на основу решења о раду. Међу одборницима Скупштине града има припадника ромске националне мањине, два мушкарца и једна жена. Ромска популација није заступљена на руководећим функцијама и нема Рома и Ромиња у Градском већу. У Градској управи, поред именоване координаторке за ромска питања, на основу решења о раду је запослен један мушкарац ромске националности при курирској служби, као и један мушкарац по уговору о стручној пракси у информатичкој служби.

Код индиректних буџетских корисника, по основу решења о раду запослена су два мушкарца ромске националности у Спортском центру Пирот, један Ром у Историјском архиву и једна Ромиња у Дому културе Пирот.

У систему образовања ангажовано је пет педагошких асистената и једна андрагошка асистенткиња. У настави су запослене две Ромкиње, професорица куварства и учитељица у дневном боравку.

Када говоримо о јавним предузећима у Пироту, највећа заступљеност запослених ромске националности је у ЈП Комуналац и ЈП Регионална депонија.

При Дому здравља и Општој болници Пирот, има заступљених медицинских радника као и помоћних радника ромске националности. При служби патронаже, ангажована је једна здравствена медијаторка по уговору о делу.

У Пироту је обезбеђена партиципација представника ромске националне мањине у локалним телима, радним групама и саветима: Савет за родну равноправност, Савет за здравље, Штаб за ванредне ситуације, радна група за израду Стратегије за младе.

Локални механизми за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Пироту су:

- Мобилни тим за инклузију Рома
- Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња
- Локална институционална група за спровођење програма ROMACTED

У Саветима месних заједница је укључено 7 чланова ромске националности, пет мушкараца и две жене. Ови чланови чине Савет МЗ Расадник, у којој је 98% становништва ромске националности, док у осталим МЗ, у градској и сеоској средини, нема представника ромске националности.

У Пироту је развијен рад ромског цивилног друштва, тачније активно је седам организација: УГ Ромкиње са села, УГ Тернипе УГ Бата Кале, УГ Тернипе, УГ Пиротски трубачи, УГ Атцикани, УГ Опре Ромален као и једна задруга сакупљача секундарних сировина „Амала 1“.

Ромске организације цивилног друштва су подржане од стране Града Пирота кроз јавне позиве за суфинансирање пројеката удружења грађана, Јавни позив за спровођење ЛАП за децу, Јавни позив из области здравља, културе, омладинске политике као и позив за спровођење Јавних радова.

4.6. Пројектне иницијативе на локалном нивоу

Додела средстава за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма врши се на основу конкурса који расписује градоначелник Пирота. Конкурс се оглашава на званичној интернет страници надлежног органа и порталу е-Управа. Конкурси у области културе и спорта, расписују се по посебним Правилницима. Годишњи план расписивања конкурса надлежни орган расписује најкасније до 31. јануара на званичној интернет страници органа и доставља Канцеларији за сарадњу са цивилним друштвом. Додела буџетских средстава организацијама цивилног друштва које заступају интересе ромске националне мањине се обавља под истим критеријумима и механизмима као и додела средстава осталим организацијама цивилног друштва. Не постоји посебан акт о додели средстава организацијама цивилног друштва које заступају интересе ромске националне мањине.

У следећој табели су наведени пројекти који су од 2021. године до данас реализовани од стране организација цивилног друштва, а који су се бавили решавањем проблема Рома (у различитим областима - образовање, запошљавање, становање, здравствена заштита, социјална заштита, култура, информисање и сл.). То су најчешће пројекти који су финансирани од стране града, а такође наведени су и неки од пројеката финансираних и из других извора, за које је град имао информације.

Табела: Пројектне иницијативе на локалном нивоу

Година	Назив организације цивилног друштва	Назив пројекта	Област интервенције	Износ дотације из буџета ЈСЛ
--------	-------------------------------------	----------------	---------------------	------------------------------

2021	УГ „Тернипе“	„Координација и мониторинг спровођења јавних политика за унапређење Рома и Ромкиња у Пироту“		385.000
Укупно:				385.000

Година	Назив организације цивилног друштва	Назив пројекта	Област интервенције	Износ дотације из буџета ЈСЛ
2022	УГ „Тернипе“	„Координација и мониторинг спровођења јавних политика за унапређење Рома и Ромкиња у Пироту током 2022. године“		264.000
	УГ „Тернипе“	„Центар за помоћ и подршку породици“		200.000
	УГ „Ромкиње са села“	„Од читања се расте“		134.250
	Удружење пиротских трубача	„Божјићна школа трубе“		28.000
	Удружење пиротских трубача	„Промоција трубе пиротског краја“		50.000
	УГ „Тернипе“	„Роми своје граду“		100.000
	УГ „Тернипе“	„ПОП РОК култура“		393.000

Година	Назив организације цивилног друштва	Назив пројекта	Област интервенције	Износ дотације из буџета ЈСЛ
--------	-------------------------------------	----------------	---------------------	------------------------------

2023	УГ „Тернипе“	„Координација и мониторинг спровођења јавних политика за унапређење Рома и Ромкиња у Пироту током 2023. године“		275.000
	УГ „Ромкиње са села“	„Културна едукација“		147.700
	УГ „Бата кале“	„Обележавање светског дана Рома“		80.000
	Удружење пиротских трубача	„Рома парти“		300.000
	УГ „Тернипе“	„Роми своје граду“		110.000
	Удружење пиротских трубача	„Промоција трубе пиротског краја“		70.000
			Укупно:	982.700

Редни број	Назив пројекта /активност/резултат према индикатору	Вредност пројекта/активности	Назив финансијера	Датум коначне реализације
1.	Сигурно становање и сигурна инклузија у Пироту	385.000 ЕУР 16% учешће града Пирота	Европска унија-имплементира УНОПС	30.04.2024.
2.	Реинтеграција II	400.000 ЕУР	Немачко Савезно министарство за економску сарадњу и развој - БМЗ	30.04.2025.
3.	Културни центар Рома Пирот	15.000 ЕУР	Савет Европе-програма ROMACTED II	31.04.2024.

Назив пројекта	РЕИНТЕГРАЦИЈА ИИ - Даља подршка одрживој (ре)интеграцији повратника у Србији
Носилац пројекта	АСБ Србија (Арбеитер-Самаритер-Бунд), имплементатор ИДЦ
Партнери	Град Пирот, УГ Тернипе

Период реализације	01.10.2022- 30.04.2025.
Циљеви пројекта:	<p>Допринети одрживој (ре)интеграцији повратника и локалног социјално угроженог становништва у централној и јужној Србији</p> <p>Циљне групе пројекта: повратници, Роми, локално социјално угрожено становништво, локална удружења грађана, ромска удружења и други, институционални сектор (ЦСР, НЗС, општинске структуре, релевантна министарства), локална заједница.</p> <p>Носилац пројекта је АСБ Србија (Арбеитер-Самаритер-Бунд), имплементатор ИДЦ, а кориснички окрузи на пројекту су Пиротски, Расински и Рашки округ. Пројекат је финансиран средствима немачког Савезног министарства за економску сарадњу и развој БМЗ. Град Пирот је обезбедио простор за рад Добросуседског клуба, као и све пратеће трошкове одржавања. Представник града је део комисије за избор радионичара и избор корисника у компоненти запошљавања.</p> <p>Удружење Тернипе је партнерска организација задужена за активности у Пиротском округу. У Новотвореном Добро суседском клубу су до 01.07.2024. године спроведене 250 радионица са око 500 учесника (деце, младих, жена) грађана међу којима одређени проценат има статус повратника, припадници ромске националности и друге осетљиве категорије</p>
Мере подршке:	<ul style="list-style-type: none"> • програми економског оснаживања • психо-социјална подршка • институционална подршка
Очекивани резултати пројекта:	<ul style="list-style-type: none"> • 400 корисника унапредиће своје компетенције за покретање посла кроз бизнис обуке • 90 корисника унапредиће своје компетенције за рад кроз обуке за конкретна занимања • 90 корисника подржано у отпочињању сопственог посла кроз доделу машина и алата • 120 корисника запослено у локалним предузећима која ће бити подржана кроз доделу субвенција • 2.000 корисника подржано кроз мере активне инклузије и оснажено у остварењу загарантованих права, приступу услугама социјалне, здравствене заштите, образовном систему и друго • 30 представника цивилног друштва, 15 представника институционалног сектора и 15 представника бизнис сектора подржано у унапређењу капацитета за инклузију рањивих друштвених група кроз тренинге, састанке и студијске програме • 2 ново-отворена добросуседска клуба и подржан рад добросуседских клубова из претходне фазе пројекта • иницијатива за у локалним заједницама подржано у развоју и имплементацији • 20.000 грађана информисано о последицама и изазовима илегалних миграција

Назив пројекта	Социјално становање и активна инклузија у Пироту
Носилац пројекта	Град Пирот
Партери	УГ Тернипе, АСБ
Период реализације	13.04.2022- 30.04.2024.
Опис циљева, активности и резултата	<p>Пројекат „Социјално становање и активна инклузија у Пироту“ се реализовао на основу Анекса уговора о партнерству између Града Пирота и Удружења грађана Тернипе, а на основу Уговора о донацији за социјално становање и активну инклузију склопљеног између Града Пирота и Канцеларије Уједињених нација за пројектне услуге бр.400-123/22 од 13.04.2022.године, бр.УНОПС-СХАИ-2022-Грант-022, имплементираног у оквиру програма: Програм Европске уније за подршку социјалном становању и активном укључивању, ЕУ СХАИ, реф. бр. ЦФП 01-2021, код Уговорног тела Канцеларија Уједињених нација за пројектну службу (УНОПС) и Анекса уговора о партнерству бр 2 а на основу Измена и допуна уговора о донацији бр.1 од 31.07.2023.</p> <p>Улога удружења Тернипе је да у оквиру пројекта спроводи активности које се односе на координацији у оквиру компоненте социјалне инклузија између корисника пројекта, у овом случају 20 одабраних ромских породица који су прошли процедуру селекције и одабрани за пакет подршке за социјално становање и социјалну инклузију и пројектног тима.</p> <p>Циљ пројекта је да се ојачају капацитети за имплементацију политика социјалне инклузије на локалном нивоу и обезбеде бољи услови живота за најосетљивије друштвене групе у Пироту, кроз обезбеђивање стамбених решења, уз пратеће мере активне инклузије, за достојанствен живот и активно учешће у друштву.</p>
Резултати:	<p>У оквиру пројекта, реконструисано је 20 кућа за најосетљивије ромске породице у Пироту и један стан за младе који излазе из система социјалне заштите. Кроз пројекат, адекватна стамбена решења обезбеђена су за 121 корисника и корисница. Корисници су подржани и кроз комплементарне мере активне инклузије које укључују опремање кућа намештајем и потребним кућним апаратима, подршку у запошљавању и samozapoшљавању, обуке за стручно усавршавање. Поред тога, корисницима је пружена и психосоцијална подршка, како би се допринело њиховој активnoj инклузији у локалну заједницу.</p>

Назив пројекта	Културни центар Рома Пирот
Носилац пројекта	УГ Тернипе
Партери	Град Пирот
Период реализације	01.02.2023-21.03.2024.
Опис циљева и активности:	<p>Циљ 1 Обезбедити простор и програм за промовисање, неговање и очување ромске културе и идентитета као и обезбеђивање услова за интеграцију ромског становништва кроз едукацију, информисање и партиципацију.</p> <p>Циљ 2 Обезбеђивање програма за информисање, подршку и оснаживање ромске заједнице у свим сферама друштвеног живота са фокусом на образовање, ментално здравље и социоекономску сигурност као одговор на последице пандемије Ковид 19.</p>
Резултати пројекта:	<ul style="list-style-type: none"> • Формиран радни тим за креирање програма Културног центра Рома • Обезбеђена адекватна опрема за рад у Културном центру Рома • Формирана група волонтера, експерата, уметничких талената и секција. Најмање 20 младих и 40 детета укључено је у програме КЦР. • Обезбеђена видљивост Културног центра Рома кроз друштвене мреже. • Креиран програм рада Културног центра Рома- Програм садржи активности који се односе на период од годину дана. Програм обухвата редовне активности (рад секција, обележавање значајних датума за Роме, за децу и младе) као и активности које су у синергији са другим културним и образовним програмима. • Уређен ентеријер са елементима ромске културе и историје- израђено најмање 10 фотографије за изложбени простор, обезбеђено најмање 20 предмета који представљају културу и традицију ромске заједнице. • Потписан протокол о сарадњи између града Пирота, Националног Савета Рома и ромских НВО из Пирота – обезбеђење одрживости Културног центра Рома кроз подршку институција и НВО. • Креиран програм за отварање КЦР- најмање 50 учесника младих и деце из ромске заједнице партиципирани и представили и свој таленат и културу Рома. • Отворен центар – Присутствовала најмање 50 особа, представљена визија Културног центра Рома и начин даљег рада, успостављена сарадња са институцијама и НВО. • Оснажена ромска заједница кроз самодопринос, партиципацију и афирмацију.

	<ul style="list-style-type: none"> • Опремљена Е учионица – набављен фотокопир апарат, скенер-штампач, 4 лаптопа, радне столице и радни столови- обезбеђени услови за онлине И дигитално образовање ромске деце. • Стари Роми и Ромкиње подигли самопоуздање, осећај сигурности и безбедности кроз радионице Клуба за старе. • 80 Ромкиња старости од 30 до 60 година оснажене кроз едукативне радионице о здрављу, последицама КОВИД 19. • 90 грађана ромске националности из градских и сеоских средина информисано и едуковано о енергетској ефикасности и начинима уштеде енергије што је услов за мање финансијске издатке. • Млади Роми и Ромкиње проводе своје слободно време кроз креативно уметничке активности- фолклорну, драмску и музичку секцију. • Више од 50 ромске деце из градских и сеоских средина користили услуге Е- учионице и постигли бољи резултат у школи.
--	---

Назив пројекта	Центар за рано учење ромске деце
Носилац пројекта	Град Пирот
Партери	УГ Тернипе
Период реализације	04.09.2019.- 03.03.2021
Опис циљева, активности:	<p>Општи циљ- Утицај на смањење дискриминације Рома кроз повећану образовну инклузију ромске деце Специфични циљ- СЦ 1: Успостављена институционална основа за континуирано учење у раном детињству ромске популације и промовисан значај образовања</p> <p>СЦ 2: Локална заједница и ромска популација сензибилисана на различитим нивоима и врсте дискриминације</p> <p>Циљна група: ромска деца, родитељи, наставници, ЈЛС, запослени у јавним установама, ЦСР, школе и вртићи, ромске ОЦД, ромске породице, локална заједница, јавне установе итд.</p>
Резултати:	<p>Р1: Спроведене позитивне акције ЛСУ према ромској популацији на спречавању дискриминације; Р2: Основан Центар за рано учење ромске деце; Р3: Пружана подршка и менторство ромским породицама; Р4: Сензибилизација локалне заједнице и подизање свести о недискриминацији и правима; Р5: Основан друштвени посредник за ромску заједницу; Р6: ЕЛЦ, недискриминација и промовисан пројекат.</p>

Назив удружења:	Удружење грађана Тернипе
Назив одобреног пројекта:	Координација и мониторинг спровођења јавних политика за унапређење Рома и Ромкиња у Пироту
Износ добијених финансијских средстава:	385.000,00 динара
Активности пројекта:	<ul style="list-style-type: none"> ● Пројекат је допринео реализацији мера из стратешких докумената –ЛАП за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Пироту и реализацији Оперативног плана Мобилног тима за инклузију Рома. ● Реализоване све активности из Оперативног плана 2020/2021. ● Реализоване мере из ЛАП у области раног развоја, дискриминације кроз пројекат <i>Центар за рано учење Рома</i>. ● Потписани споразуми о сарадњи између града и донатора - ГИЗ, програм <i>ROMACTED</i>. ● Поднет предлог пројекта за социјално становање код <i>УНОПСа</i>. ● Пружане информације и подршка ромском становништву током пандемије КОВИД. ● Обезбеђена хуманитарна помоћ ромском становништву у Пироту. ● Покренута имунизација ромског становништва у Пироту. ● Израђена анализа потреба ромског становништва при процесу озакоњења објеката. ● Реализовани јавни радови –ангажовано 42 особе.

Назив удружења:	Удружење грађана Тернипе
Назив одобреног пројекта:	Координација и мониторинг спровођења јавних политика за унапређење Рома и Ромкиња у Пироту
Износ добијених финансијских средстава:	385.000,00 динара

Активности пројекта:	<ul style="list-style-type: none"> ● Пројекат је допринео реализацији мера из стратешких докумената –ЛАП за социјално укључивање Рома и Ромкиња ● Пироту и реализацији Оперативног плана Мобилног тима за инклузију Рома. ● Реализоване све активности из Оперативног плана 2020/2021. ● Реализоване мере из ЛАП у области раног развоја, дискриминације кроз пројекат <i>Центар за рано учење Рома</i>. ● Потписани споразуми о сарадњи између града и донатора - ГИЗ, програм <i>ROMACTED</i>. ● Поднет предлог пројекта за социјално становање код <i>УНОПСа</i>. ● Пружане информације и подршка ромском становништву током пандемије КОВИД. ● Обезбеђена хуманитарна помоћ ромском становништву у Пироту. ● Покренута имунизација ромског становништва у Пироту. ● Израђена анализа потреба ромског становништва при процесу озакоњења објекта. ● Реализовани јавни радови –ангажовано 42 особе.
Кључни резултати:	<ul style="list-style-type: none"> ● Реализоване све активности из Оперативног плана за 2020/2021. ● Успостављена сарадња са ГИЗ и <i>ROMACTED</i>. ● Обезбеђена подршка за 42 лица кроз јавне радове. ● Смештај и адаптација за 2 породице без адекватног становања. ● Повећан приступ образовању кроз упис ромске деце у школе уз подршку мобилног тима. ● Пружена правна подршка за више од 50 ромских породица у остваривању права у области социјалне заштите и легализације објекта.
Изазови и препреке:	<ul style="list-style-type: none"> ● Финансијска кашњења: Кашњења у преносу средстава проузроковала су одлагање неких активности. ● Кратки рокови: Захтеви од министарстава за брзо извештавање довели су до проблема у прикупљању података од других институција. ● Недовољни ресурси: Недовољни ресурси за пуно спровођење мера из ЛАП-а и Оперативног плана.
Кључни партнери:	<ul style="list-style-type: none"> ● ГИЗ – Немачка организација за међународну сарадњу (споразум о сарадњи) ● <i>ROMACTED</i> – Програм подршке за инклузију Рома ● НАЛЕД – подршка у програму "Заједно за заједницу" за запошљавање и радне обуке
Очекивани утицај:	<ul style="list-style-type: none"> ● Јачање институционалне сарадње и подршке ромским заједницама.

	<ul style="list-style-type: none"> • Повећање запослености Рома кроз јавне радове и обуке за запослење. • Побољшан приступ ромске деце образовању и услуге раног учења. • Подршка породицама у кризним ситуацијама кроз смештај у нове стамбене јединице
Предлози за унапређење:	<ul style="list-style-type: none"> • Систематизација радног места: Систематизовати радно место координатора за ромска питања и осигурати континуирану подршку. Ж • Финансијска одрживост: Осигурати одрживост Оперативног плана кроз редован годишњи буџет. • Капацитети за прикупљање података: Успоставити брже механизме за прикупљање података потребних за извештавање институцијама.

5. SWOT анализа

SWOT² анализа је једноставна а корисна техника за разумевање **снага и слабости организације** (било које организације, укључујући и јединицу локалне самоуправе) и за идентификовање **могућности** које су отворене и **претњи** са којима се организација суочава. Ономе ко је примењује, SWOT анализа помаже да се усредсреди на своје снаге, минимизира претње и искористи што више од могућности које су му на располагању.

С обзиром да локални акциони план за инклузију Рома, треба да буде усаглашен са *Стратегијом за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2022. до 2030. године*, радна група је на радионици одлучила да за град Пирот уради SWOT анализу за сваку од седам наведених области.

5.1. Социјална заштита

Област социјалне заштите покрива широк спектар услуга, а радна група је препознала следеће снаге, слабости, шансе и претње:

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Издвајање новчаних средстава из буџета града <ul style="list-style-type: none"> • Потписан споразум између града и Савета Европе, програм ROMACTED за израду ЛАП-а за Роме 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољан број запослених у институцијама социјалне заштите • Велики број корисника НСП • Неповећење ромске популације у рад установа

² Израз SWOT долази од почетних слова енглеске речи за снаге(*strengths*), слабости (*weaknesses*), што представља позитивне и негативне унутрашње карактеристике, односно могућности(*opportunities*) и претње (*threats*), што чине позитивне и негативне спољашње карактеристике.

<ul style="list-style-type: none"> ● Додатне мере из локалног буџета за област социјалне и дечије заштите ● Постојање механизма за инклузију Рома у локалној заједници: координатор за инклузију Рома, здравствена медијаторка, педагошки асистенти ● Програм народне кухиње ● Постојање локалних тимова (Мобилни тим за Роме, Подтим Мобилног тима за превенцију осипања деце из образовног система, превенција раних/дечијих/принудних бракова, Тим за борбу против насиља у породици и сл.) ● Спровођење програма једнократне новчане помоћи ● Сензибилисан кадар у области социјалне заштите ● Превентивни програми у раду са овом популацијом ● Побољшана доступност информација увођењем социјалне карте <p>Систематизовано радно место координатора за инклузију Рома</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Непостојање Стратегије социјалне заштите ● Недовољна размена података међу институцијама у области социјалне заштите ● Недовољна финансијска средства за социјалну заштиту ● Непопуњено радно место координатора за инклузију Рома ● Недостатак услуга социјалне заштите ● Недостатак средстава за социјално становање ● Недовољан број мера за подршку деци која су у ризику од раних бракова или која су ступили у рани брак ● Непостојање Мобилног тима за помоћ и подршку старима ● Недовољно издвајање новчаних средстава из буџета града за лекове, огрев, храну, једнократне помоћи ● Социјална карта која аутоматски искључује из система корисника НС
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ● Законски оквир у области социјалне заштите ● Усвојена стратешка документа на нивоу републике ● Доступност фондова ЕУ ● Примена социјалних карти са дефинисањем конкретних социјалних потреба ● Постојање различитих програма усавршавања за запослене у институцијама социјалне заштите ● Формирање Центра за помоћ и подршку породици ● Лиценцирање кадрова у области социјалне заштите ● Национални програми подршке социјалној заштити ● Донаторски програми у области социјалне заштите ● Могућност радног ангажовања 	<ul style="list-style-type: none"> ● Недовољан број подзаконских аката у области социјалне заштите ● Постојање предрасуда ● Радмисија повратника ● Миграција становништва ● Забрана запошљавања у јавном сектору

- Заговарање Ромске женске мреже Србије у делу измене и допуне Породичног и Кривичног закона у области раних /дечијих и принудних бракова

Као главне **снаге** су препознати локални механизми, али и подршка локалне самоуправе социјалном укључивању Рома и Ромкиња у спровођењу различитих програма. Са друге стране, недовољно кадрова и недостатак стратешког оквира, као и недовољна информисаност су препознате као највеће **слабости**. Као могућности су препознати разни национални и донаторски програми, програми додатног образовања и усавршавања за запослене у социјалној заштити, као и постојање стратешког оквира на националном нивоу који пружа могућност примене на локалу. Као **претња** је препознат недовољан број подзаконских аката и промена законске регулативе што може неповољно да утиче на пружање социјалних услуга, као и миграција становништва која утиче на флукуације у броју корисника.

5.2. Здравствена заштита

Радна група за област здравља је препознала следеће снаге, слабости, могућности и претње:

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ● Дobar рад на терену и информисање становништва у унапређењу здравља и обезбеђивању доброг квалитета живота ● Здравство је препознато на локалном нивоу – добра сарадња и повезаност здравствене установе са осталим институцијама ● Савет за здравље ● Одличан обухват вакцинације деце различитог узраста ● 100% обухвата здравственим осигурањем ● Одлична сарадња локалних механизма за инклузију Рома са РФЗО ● Финансирање додатних лекара из локалног буџета (по потреби и могућностима) ● Постојање удружења особа са сметњама у развоју ● Постојање саветовалишта за младе ● Школа за труднице ● Јавни конкурс за спровођење пројеката из здравља ● Ванредни превентивни прегледи у Општој болници Пирот ● Постојање здравствене медијаторке ● Теренски рад патронажне службе 	<ul style="list-style-type: none"> ● Недовољан број запослених у здравственим установама (самим тим некавалитетност лекарског прегледа – мање времена за пацијента) ● Дуже чекање на заказивање код изабраног лекара и лекара специјалне медицине услед недовољног броја запослених ● Неповерење ромске популације у здравствени систем ● Недовољан број превентивних услуга у сеоским срединама ● Недовољно посећивање лекара ● Недовољни гинеколошки прегледи жена ● Малолетничке трудноће ● Рани и дечји бракови ● Недовољна информисаност и едукација о сексуалном репродуктивном здрављу, болестима зависности и планирању породице ● Несистематизовано радно место здравствене медијаторке ● Недовољна информисаност о пословима здравствене медијаторке код младих ● Недовољна информисаност код младих о бројним саветовалиштима и активностима које се организују а

могли би да буду информисани преко медијаторке	
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ● Законска регулатива у области здравља ● Активности предвиђене националном стратегијом и календаром јавног здравља Министарства здравља ● Национални програми за унапређење здравствене заштите ● Донаторски програми за унапређење здравствене заштите ● Јавне кампање по календару јавног здравља ● Скрининг програми организовани од стране Министарства здравља ● Увођење предмета у школама сексуално образовање 	<ul style="list-style-type: none"> ● Лечење путем интернета ● Кампање на друштвеним мрежама (против вакцинације) ● Доступност адаптираних формула и њихово рекламирање (недовољно дојење деце) ● Пушење и дувански дим (све више оболелих од опструктивних болести плућа) ● Одлазак медицинских кадрова у веће центре, иностранство ● Забрана запошљавања у јавном сектору ● Пандемије, ванредне ситуације ● Недоступност свих прегледа за Роме (скенер, магнетна резонанца)

Највећа **снаге** у области здравства су постојање и активности патронажне службе, при којој је и здравствена медијаторка као главна спона са локалном заједницом. Патронажна служба у Пироту је врло активна на терену и пружа подршку самој заједници, а с друге стране је препозната као важан партнер у сарадњи и повезивању са осталим локалним актерима. Снага је и постојање локалног стратешког и саветодавног оквира за унапређење јавног здравља. Као **главне слабости** су препознате недостатак запослених у здравственим установама и недовољна покривеност сеоских средина превентивним прегледима. **Шансе** за побољшање здравствене заштите Рома и Ромкиња у Пироту су коришћење постојећих програма и активности, као и јавне кампање по календару јавног здравља. Као **слабост** је препознат нерешен статус здравствене медијаторке, која је важан механизам за рад са ромском заједницом и у ромској заједници. Као претње су препознате болести које се кампањама и превентивним прегледима могу спречити/препознати раније, али и све више случајева информисања преко интернета, што доводи до невакцинисања деце.

5.3. Образовање

Радна група за област образовање је препознала следеће снаге, слабости, шансе и претње када је у питању образовање, од предшколског, преко основношколског и средњошколског, па све до високог образовања. Кроз област образовање је покривена и област културе и информисања.

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ● Педагошки асистенти у основним школама и предшколској установи ● Постојање андрагошког асистента ● Функционално образовање одраслих ● Обезбеђене мере за подршку деци у образовању (бесплатни уџбеници, ужина, превоз, бесплатни боравак деце у предшколској установи) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Непотпуна база података о деци узраста од 0-3, 3-5,5 година ● Непотпун обухват ромске деце неким од организованих облика рада у предшколским установама (посебно из сеоских насеља) од 3-5,5 година ● Нередовно похађање наставе у основним и средњим школама

<ul style="list-style-type: none"> • Сарадња образовних институција са ОЦД на различитим пројектним активностима • Сарадња образовних институција са медијима • Студенти ромске националности као примери добре праксе • Постојање објекта у ромском насељу за реализацију разних активности за децу и младе и помоћ при учењу • Пет сертификованих наставника ромског језика • Едукован кадар за рад са породицама на пољу раног развоја • Савет родитеља при локалној самоуправи • Пружање подршке ромским породицама од стране школа основних и средњих • Постојање просветног инспектора • Постојање Актива директора средњих и основних школа • Постојање тимова при основним и средњим школама (Тим за превенцију осипања, Тим за превенцију насиља злостављања и занемаривања деце, Тим за сарадњу са породицама, Тим за пројекте и сарадњу са институцијама, клуб за учење...) • Подтим Мобилног тима за превенцију осипања деце из образовног система и превенцију раних/дечјих/уговорених бракова • Постојање високо образовних Рома и Ромкиња, као и велики проценат Рома са завршеном средњом школом 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољна мотивисаност и информисаност родитеља ромске деце за укључивање и обезбеђивање континуитета у образовном систему • Неангажованост наставника ромског језика у основним школама • Непостојање ромских родитеља у Савету родитеља при локалној самоуправи , који притом и слабо функционише • Непостојање педагошког асистента у средњим школама • Непостојање стипендије за ученике са слабијим успехом у средњим школама • Недовољна размена информација у секторима • Неутврђене мере и поступци и интервенције институција у случају раног/дечјег /уговореног брака, • Одређени проценат популације нема поверења у систем и још увек влада патријархат, због чега је велики број жена није укључен у функционално образовање, • Одређени проценат породица које због сиромаштва (сезонских послова) напуштају процес образовања и долази до осипања ученика из образовног система, присутан је и дечији рад. • Недовољна информисаност популације о изборном предмету ромски језик • Недовољно поштовање наставног кадра од стране родитеља и ученика • Недовољна техничка опремљеност ромске заједнице за праћење наставе и информисање у оквиру образовног система • Недовољно укључивање родитеља у образовни систем због ниског образовног статуса. • Једнократне помоћи за студенте Роме • Помоћ и за ванредне ученике од стране ЈЛС
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Национални програми подршке Ромима у образовању • Програми афирмативних мера, 	<ul style="list-style-type: none"> • Миграције ромских породица у земље ЕУ • Сезонски послови ван Пирота, који се делимично поклапају са почетком и

<p>стипендија</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Програми додатне едукације запослених у образовним институцијама ● Пројектне активности домаћих и међународних организација у области образовања Рома ● Програми стажирања студентима ромске националности у државним институцијама 	<p>крајем школске године, што може довести до одсуства ученика</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Незапосленост родитеља (низак социоекономски статус) ● Дискриминација (појединаца у свим јавним институцијама) ● Осећај небезбедности који поједини чланови/це ромске заједнице перципирају ● Појава дечијих/раних/уговорених бракови ● Патријархат ● Ванредне ситуације, епидемије, непогоде ● Прикривена Дискриминација у школама
---	--

Највеће **предности** у области образовања у Пироту су увезаност локалних актера који заједнички раде на побољшању положаја ромске деце и омладине у образовању, као и подршка локалне самоуправе у овој области. **Слабости** које су препознате кроз SWOT анализу су највећим делом усмерене на саму ромску заједницу и потребу да се даље ради са родитељима и децом/младима, што је и препознато као **шанса/могућност**, као и потреба да се искористе могућности које пружају национални програми и међународне организације. Оно што је препознато као **претња** је поново у највећем броју случајева везано за саму заједницу, тзв. традиционални обрасци понашања који не препознају значај образовања или немају довољно мотивације за подстицај образовања своје деце, као и свеприсутна дискриминација која додатно маргинализује децу и омладину из ромске заједнице.

5.4. Запошљавање

Када је у питању област запошљавања, радна група је идентификовала следеће снаге, слабости, шансе и претње:

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> ● Постојање стратешких докумената (ЛАП за запошљавање) ● Програми запошљавања финансирани од стране ЈЛС ● Сарадња НСЗ са организацијама цивилног друштва ● Сарадња НСЗ са канцеларијом за локални економски развој ● Старосна доб незапослених Рома (68 % старости од 15 до 49 година) ● Програми стручне праксе ● Постојање функционалног образовања одраслих ● Постојање фондова за развој пољопривреде ● Сарадња НСЗ и општине са Привредном комором 	<ul style="list-style-type: none"> ● Неповољна квалификациона структура ● Недовољна информисаност о мерама АПЗ ● Недостатак мотивације, као и низак ниво активације за укључивање у програме обука, тренинга и других мера АПЗ ● Зависност од социјалних давања ● Незаступљеност ромске заједнице у јавним институцијама ● Недовољна искоришћеност програма стручне праксе од стране ромске омладине ● Мали број регистрованих пољопривредних газдинстава ● Поједностављивање услова за остваривање права за коришћење програма самозапошљавања ● Недостатак мотивације због лошег

<ul style="list-style-type: none"> • Постојање Слободне зоне • Сарадња са међународним организацијама на програмима запошљавања • Постојање Job Info центра за запошљавање • Локално искуство организација у обукама за активно тражење посла, обукама за познатог послодавца • Пракса стажирања младих у локалној привреди • Јавни позиви предузетницама • Активна мера јавни радови • Радно ангажовање преко ЦСР • Високо образовани Роми и Ромкиње на евиденцији Службе за запошљавање • Велики број Рома са средњом школом на евиденцији Службе за запошљавање • Ново отворене фирме у власништву Рома (програма реинтеграција) • Постојање стратешких докумената (ЛАП за запошљавање) 	<p>информисања је узрок и ниског ниво активације за укључивање у програме обука, тренинга и других мера АПЗ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Незаступљеност ромске заједнице у јавним институцијама • Недовољна искоришћеност програма стручне праксе од стране ромске омладине због дискриминације. • Програми запошљавања финансирани од стране ЈЛС који се не користи
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Образовани Роми и Ромкиње • Политике запошљавања на републичком нивоу • Донаторски програми у области запошљавања • Пореске олакшице (ослобађање од уплате доприноса приликом отварања радње и сл.) • Национални програми подршке пољопривреди • Донаторски програми у области пољопривреде • Функционално образовање одраслих • Програми подршке социјалном предузетништву • Нови корисници у Слободној зони • Предлог отварање задруге за привремене радове, • Социјална карта (корисници социјалне помоћи) • Субвенције за запошљавање од стране града за Роме 	<ul style="list-style-type: none"> • Неусклађеност понуде и потражње на тржишту рада • Мало радних места • Суочавање са предрасудама и дискриминацијом • Непостојање подршке у периоду између запошљавања и наставка примања материјалне помоћи • Забрана запошљавања у јавном сектору • Мала заступљеност Рома у националним институцијама • Економска ситуација у земљи и свету • Ванредне ситуације, пандемије • Суочавање са предрасудама и дискриминацијом • Непостојање подршке у периоду између запошљавања и наставка примања материјалне помоћи

Сарадња свих локалних актера је препозната као **снага** у области запошљавања у Пироту, посебно мере које је локална самоуправа препознала и подржала и које наставља да шири, али и старосна доб ромског становништва, са посебним освртом на податак да је скоро 80% Рома на евиденцији НСЗ у доби од 15 до 49 година, што представља велики радни потенцијал. Иако је проценат радно активног становништва велики, квалификациона структура је неповољна, што је препознато као **слабост**, али с друге стране и недовољно информација и мотивације за програме који су у понуди. Још једна ствар која је препозната као **слабост** је и мали број регистрованих пољопривредних газдинстава, иако у Пироту постоји искуство и традиција рада у пољопривреди. **Шансе** за запошљавање Рома и Ромкиња су препознате, пре свега, кроз искоришћавање постојећих мера запошљавања и samozapoшљавања, али и учествовање у описмењавању и побољшању квалификационе структуре кроз програм „друга шанса“. **Претње** које су препознате су махом везане за ситуацију која се односи на целу Србију, не само Пирот, а то је да је мало радних места у привреди, да је мала заступљеност Рома и Ромкиња у јавном сектору и да дискриминација приликом запошљавања и даље постоји.

5.5. Становање

У области становања, која је за Пирот специфична, јер Роми и Ромкиње живе у интегрисаним насељима заједно са већинским становништвом, следеће снаге, слабости, шансе и претње су препознате:

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Спремност Града да унапреди стамбено питање Рома • Добра сарадња релевантних институција у области становања • Доступна сва инфраструктура за изградњу социјалних станова у конкретна два насеља • Традиционално добри односи Рома и већинског становништва • Плаћање станарине из буџета ЈЛС за породице у социјалним становима • Локалне акције и волонтеризам од стране ОЦД 	<ul style="list-style-type: none"> • Ограничена средства у буџету за област становања • Нерешени имовински односи • Непостојање квалитетне базе података о објектима који су имовина града и корисницима социјалних станова • Јавне набавке – избор неадекватног извођача • Несензибилисан кадар за рад са ромском заједницом • У Савету за становање нема Рома • Жртве насиља и удовице са децом немају никакву подршку у области становања
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Национални стратешки оквир у области становања • Законски оквир у области животне средине • Национални стратешки оквир у области животне средине • Фондови и конкурси ЕУ • Прекогранична сарадња • Пројекти републичких агенција и министарстава • Сарадња са међународним организацијама 	<ul style="list-style-type: none"> • Јачање деснице у Европи • Укидање фондова ЕУ • Отпор од појединих грађана већинског становништва да у суседству не желе Роме станодавце • Скупа легализација • Нелегализовани објекти • Лоши извођачки радови

<ul style="list-style-type: none"> • Израда базе података о објектима који су имовина града и корисницима – Попис имовине (у складу са Законом о Јавној својини) • Закон о озакоњењу објеката • Легализацију објеката са олакшицама 	
--	--

Као највећа **снага** је издвојена спремност града да унапреди стамбено питање Рома и Ромкиња, као и спремност да више пажње у наредном периоду посвети социјалном становању. С друге стране, препознато је да је у овој области потребно доста средстава и да је недостатак средстава једна од највећих слабости, праћена недостатком информација о објектима који су у власништву ЈЛС и самим корисницима постојећих социјалних станова, али и **недостатак** информација о повратницима који последњих година имају потребу за подршком у области становања. Иако нема довољно средстава у локалном буџету, радна група за област становања је као **шансу** видела разне доступне фондове и сарадњу са националним и међународним организацијама, али и примену постојећих закона, док је као **претњу** препознала јачање десничарских фракција у Европи које би последично могле да доведу до смањења или укидања фондова ЕУ за побољшање положаја Рома и Ромкиња.

5.6. Борба против дискриминације

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Мобилни тим з инклузију Рома у Пироту • Бесплатна правна помоћ • Сертификовани наставници ромског језика • Спремност ЈЛС и институција за едукацију и спровођење антидискриминаторне политике • Покренут Културни центар Рома Пирот-обезбеђен простор, техничка опрема • Јавни позив из области културе • Обележавање Светског дана Рома и Ромкиња у школама • Манифестација „Роми своме граду“ • Развијен механизам ромске НВО за пријаву дискриминације • Медијски садржаји на ромском језику и садржаји о ромској заједници из Пирота • Постојање националне Алијансе против дискриминације Рома у Србији 	<ul style="list-style-type: none"> • Не постојање локалног тела – локалног омбудсман • Нема наставе ромски језик са елементима културе и традиције • Нема континуитета тренинга за анти-дискриминацију за запослене у институцијама, јавним предузећима, јавним установама • Културни центар Рома у Пироту није правно регистрован • Недостатак финансијских средстава за реализацију програма и активности у циљу неговања и промоције ромске културе и језика • Нема континуитета у едукативним и информативним радионицама за ромску заједницу из области дискриминације • Мала финансијска средства за медијске садржаје о Ромима и на ромском језику • Непостојање ромског медија (ТВ, радио, портал, новине) • Непостојање ромског интернет портала

ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ● Закон о националним мањинама ● Закон о забрани дискриминације ● Повереник за заштиту равноправности ● Заштитник грађана ● Постојање стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња ● Акредитовани програми за антидискриминацију ● Конкурси и пројекти националних и страних донатора за спровођење антидискриминације ● Програми и конкурси из културе и информисања 	<ul style="list-style-type: none"> ● Десничарске организације ● Медији који шире говор мржње ● Политичке промене ● Натписи на зградама ● Друштвене мреже на којима се шири говор мржње

Снаге су фокусиране на постојање мобилних тимова за инклузију Рома, бесплатну правну помоћ, као и сертифициране наставнике ромског језика. Јавне локалне самоуправе (ЈЛС) и институције показују спремност за едукацију и примену антидискриминаторних политика. Покренут је Културни центар Рома у Пироту, а ромска заједница се културно афирмише кроз јавне позиве у области културе, прославе Светског дана Рома и манифестације као што је „Роми своје граду“. Развијени су механизми за пријаву дискриминације, уз присутне медијске садржаје на ромском језику и о ромској заједници.

Слабости укључују недостатак локалног омбудсмана, одсуство наставе ромског језика са елементима културе и традиције, и непостојање континуитета у тренинзима за антидискриминацију. Културни центар Рома није правно регистрован, а недостаје финансијска подршка за промоцију ромске културе и језика. Поред тога, недостају едукативне радионице о дискриминацији, а финансирање медијских садржаја на ромском језику је веома ограничено.

Шансе укључују постојање закона о националним мањинама и забрани дискриминације, као и институција као што су Повереник за заштиту равноправности и Заштитник грађана. Постоје стратегије за социјално укључивање Рома и акредитовани програми за борбу против дискриминације, док донаторски програми подржавају пројекте из културе и информисања.

Претње се огледају у активностима десничарских организација и медија који шире говор мржње, као и у могућим политичким променама које би могле негативно утицати на инклузију и права Рома.

5.7. Партиципација

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Локално координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња • Локална институционална група за спровођење програма ROMACTED • Ангажовани педагошки асистенти/киње у основним школама и Предшколској установи • Ангажована једна андрагошка асистенткиња за функционално образовање одраслих • Активно функционисање 7 ромских НВО • Два одборника и једна одборница ромске националности у локалном парламенту • Ангажована једна здравствена медијаторка • Именована координаторка за ромска питања • Савет МЗ Расадник- 7 чланова/ица ромске националности • Повећан број Рома и Ромкиња са завршеним средњим и високим образовањем • Једна Ромкиња из Пирота -чланица Националног савета ромске националне мањине 	<ul style="list-style-type: none"> • Недовољна укљученост ромске заједнице у друштвени живот • Потреба за ангажовањем ромских педагошких асистената у средњим школама • Нема представника ромске заједнице у Савету родитеља • Нема Рома у Саветима месних заједница у градској и сеоској средини • Мала заступљеност Рома и Ромкиња у јавним институцијама, установама, предузећима • Незаступљеност ромске заједнице у управним одборима јавних предузећа и установа • Нема именованих Рома и Ромкиња на руководећим функцијама, на позицијама чланова градског већа
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Закон о националним мањинама • Закон о забрани дискриминације • Велики број ученика у средњим школама- Одлука Министарства • Интереси већинских политичких партија да укључе Роме и Ромкиње • Покретање ромских политичких партија • Конкурси и пројекти националних и страних донатора за спровођење анти-дискриминације 	<ul style="list-style-type: none"> • Политичке промене • Светска економска криза и пандемија • Јачање десничарских политичких партија на светском нивоу • Недовољна политичка воља да се реше проблеми

Кључне снаге укључују постојање Локалног координационог тела за социјално укључивање Рома и Локалне институционалне групе за програм ROMACTED. Такође, педагошки асистенти су активни у школама, андрагошка асистенткиња ради на функционалном образовању

одраслих, а ангажована је и здравствена медијаторка. Значајну улогу играју и ромске невладине организације, одборници ромске националности у локалном парламенту, као и повећан број Рома са завршеним средњим и високим образовањем.

Кључне слабости укључују недовољну укљученост ромске заједнице у друштвени живот, потребу за већим бројем ромских педагошких асистената у средњим школама, и недостатак представника Рома у Советима родитеља и месних заједница. Такође, мала је заступљеност Рома у јавним институцијама и на руководећим позицијама, као и у управним одборима јавних предузећа.

Шансе обухватају законску подршку кроз законе о националним мањинама и забрани дискриминације, као и интерес већинских политичких партија за укључивање Рома. Постоје могућности за конкурсе и пројекте за спровођење анти-дискриминације.

Претње су повезане с политичким променама, глобалном економском кризом и пандемијом, као и јачањем десничарских политичких партија на светском нивоу.

6. ЦИЉЕВИ И МЕРЕ

Ради унапређења положаја Рома и Ромкиња у Пироту, дефинисани су општи циљ, посебни циљеви и мере.

Општи Циљ Локалног акционог плана за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Пироту за период 2025–2027. године:

- Унапређење положаја Рома и Ромкиња у Пироту уз већу социјалну укљученост и побољшање услова живота

ИНДИКАТОРИ, тј. показатељи ефеката за праћење остварења општег циља су:

- Број незапослених лица ромске националности
- Процент корисника једнократне новчане помоћ ромске националности у односу на укупан број корисника
- Обухват деце ромске националности средњошколским образовањем

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ дефинисани су за сваку област појединачно:

ПОСЕБАН ЦИЉ 1 – СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Унапређење социјалне заштите Рома и Ромкиња у Пироту кроз повећање социјалних давања и доступности услуга

ИНДИКАТОРИ, тј. показатељи исхода остварења циља 1:

- Процент корисника једнократне новчане помоћ ромске националности у односу на укупан број корисника
- Број организованих инфо-сесија о услугама социјалне заштите
- Број подржаних младих који излазе из система социјалне заштите

МЕРЕ ЗА ПОСЕБАН ЦИЉ 1:

- 1.1. Већа социјална давања за децу и породицу, унапређење финансијске подршке породицама са децом
- 1.2. Јача саветодавна улога ЦСР у сарадњи са ОЦД и ромским координатором ради повећања доступности услуга и остваривање права социјалне заштите
- 1.3. Смањење насиља у породици кроз превентивно деловање и подршку
- 1.4. Превенција дечијих, раних и принудних бракова
- 1.5. Унапређење квалитета живота и брига о старијем ромском становништву

ПОСЕБАН ЦИЉ 2 – ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Побољшање здравствене заштите Рома и Ромкиња у Пироту кроз повећање броја превентивних прегледа, повећање свести о здравим стиливима живота и репродуктивном здрављу

ИНДИКАТОРИ, тј. показатељи исхода остварења циља 2:

- Број едукативних радионица за младе о болестима зависности
- Број учесника едукације о важности вакцинасања, редовних систематских и стоматолошких прегледа

МЕРЕ ЗА ПОСЕБАН ЦИЉ 2:

- 2.1. Унапређење укључивања ромског становништва у превентивне прегледе
- 2.2. Информисање и едукација младих ромске националности о здравим стиливима живота, планирању породице и репродуктивном здрављу
- 2.3. Информисање и едукација родитеља о значају раног раста и развоја деце

ПОСЕБАН ЦИЉ 3 – ОБРАЗОВАЊЕ

Повећана укљученост деце, младих и одраслих ромске националности у образовни систем, обезбеђивање континуитета у похађању наставе

ИНДИКАТОРИ, тј. показатељи исхода остварења циља 3:

- Број информисаних родитеља о различитим типовима предшколског васпитања
- Број студената ромске националности који су примили новчану помоћ за 1 годину студија
- Број укључених школа у едукације родитеља о редовности похађања наставе

МЕРЕ ЗА ПОСЕБАН ЦИЉ 3:

- 3.1. Информисање родитеља и младих из градских и сеоских средина о мерама подршке и начину укључивања деце у образовни систем
- 3.2. Материјална и финансијска подршка деци и младима ромске националности у образовним институцијама
- 3.3. Информативне и едукативне активности о значају укључивања ромске деце у васпитно-образовни процес
- 3.4. Већа укљученост ромског становништва у функционално образовање одраслих

ПОСЕБАН ЦИЉ 4 – ЗАПОШЉАВАЊЕ

Смањење броја незапослених Рома и Ромкиња у Пироту са фокусом на средње и високо образоване

ИНДИКАТОРИ, тј. показатељи исхода остварења циља 4:

- Број укључених незапослених ромске националности у обуке за тржиште рада
- Број студената ромске националности који су примили новчану помоћ за 1. годину студија
- Број лица ромске националности којима су обезбеђене подстицајне мере за предузетнике

МЕРЕ ЗА ПОСЕБАН ЦИЉ 4:

- 4.1. Укључивање припадника ромске националне мањине у програме мера активне политике запошљавања
- 4.2. Саветодавна и менторска подршка за економско оснаживање, с фокусом на Ромкиње
- 4.3. Подстицање послодаваца за запошљавање Рома и Ромкиња

ПОСЕБАН ЦИЉ 5 – СТАНОВАЊЕ

Решавање имовинско правних односа и обезбеђивање бољих услова становања у насељима у којима живе Роми и Ромкиње са фокусом на социјално становање

ИНДИКАТОРИ, тј. показатељи исхода остварења циља 5:

- Број израђених техничких документација за озакоњење објеката

- Број реконструисаних стамбених јединица социјалног становања
- Број лица којима је обезбеђен материјал за адаптацију објекта

МЕРЕ ЗА ПОСЕБАН ЦИЉ 5:

- 5.1. Регулисање имовинско правних односа за стамбене објекте у којима живе Роми
- 5.2. Мапирање и адаптација стамбених јединица у власништву локалне самоуправе и ревидирање политике социјалног становања с фокусом на социјално угрожене породице и повратнике
- 5.3. Подршка за адаптацију појединачних стамбених објекта социјално угрожених и повратника
- 5.4. Информисање и едукација грађана ромске националности о важности заштите животне средине уз обезбеђивање услова за одлагање отпада

ПОСЕБАН ЦИЉ 6 – ПАРТИЦИПАЦИЈА

Унапређена партиципација Рома и Ромкиња у свим друштвеним процесима у граду Пироту

ИНДИКАТОРИ, тј. показатељи исхода остварења циља 6:

- Број активних организација цивилног друштва се баве унапређењем положаја Рома и Ромкиња у Пироту
- Број Рома и Ромкиња укључених у рад Савета Месних заједница

МЕРЕ ЗА ПОСЕБАН ЦИЉ 6:

- 6.1. Обезбеђивање услова за већу заступљеност Рома и Ромкиња у јавним институцијама
- 6.2. Обезбеђивање услова за већу заступљеност Рома и Ромкиња у локалним телима и Советима МЗ
- 6.3. Партиципација ромске заједнице у друштвени живот кроз активизам и јачање капацитета ромских организација цивилног друштва

ПОСЕБАН ЦИЉ 7 – БОРБА ПРОТИВ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Унапређење антидискриминаторног окружења на локалном нивоу и промоција ромског културног наслеђа

ИНДИКАТОРИ, тј. показатељи исхода остварења циља 7:

- Број запослених у јавним институцијама који су успешно прошли обуку за борбу против дискриминације и циганизма
- Број пријава дискриминације поднетих од стране Рома и Ромкиња
- Број медијских и културних садржаја о Ромској култури и животу и положају ромске заједнице у Пироту

МЕРЕ ЗА ПОСЕБАН ЦИЉ 7:

- 7.1. Сензибилизација запослених у јавним институцијама за борбу против дискриминације
- 7.2. Побољшати информисаност ромске заједнице о механизмима за заштиту од дискриминације
- 7.3. Повећати бројност културних, медијских и образовних програма који промовишу културну традицију Рома и борбу против дискриминације

7. АКЦИОНИ ПЛАН

Овим Акционим планом детаљно се разрађују постављени циљеви (општи и посебни). У њему су дефинисане мере, активности/пројекти, носиоци активности, партнери, потребна финансијска средства и извори, као и показатељи (индикатори) за мерење успешности реализације планираних мера.

Укупна вредност овог Акционог плана за период од 2025-2027. године износи **81.860.000,00 динара**, од чега се из буџета града Пирота издваја **51.960.000,00**, а из осталих извора (донаторских средстава и средстава са виших нивоа власти) вредност од **29.900.000,00** динара.

ОПШТИ ЦИЉ:		Унапређење положаја Рома и Ромкиња у Пироту уз већу социјалну укљученост и побољшање услова живота				
Показатељи на нивоу општег циља (показатељи ефеката)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број незапослених лица ромске националности	број	2023	509	2027	400	Извештај НСЗ
Процент корисника једнократне новчане помоћ ромске националности у односу на укупан број корисника	%	2023	60	2027	50	Извештај ЦСР
Обухват деце ромске националности средњошколским образовањем	број	2023	129	2027	150	Извештај средњих школа

ПОСЕБАН ЦИЉ 1: Унапређење социјалне заштите Рома и Ромкиња у Пироту кроз повећање социјалних давања и доступности услуга						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Процент корисника једнократне новчане помоћ ромске националности у односу на укупан број корисника	%	2023	60	2027	50	Извештај ЦСР
Број организованих инфо-сесија о услугама социјалне заштите	Број	2023	0	2027	3	Извештај ЦСР
Број подржаних младих који излазе из система социјалне заштите	Број	2023	4	2027	7	Извештај ЦСР

МЕРА 1.1: Већа социјална давања за децу и породицу, унапређење финансијске подршке породицама са децом			Тип мере:		Подстицајна			
Носилац мере:		Одељење за ванпривредне делатности		Партнери:		ЦСР, МТ		
Период спровођења:		2025-2027		Посебне измене прописа:		НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		30.500.000,00		Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		
				2025 – 9.500.000,00 2026 – 10.500.000,00 2027 – 10.500.000,00		Буџет града – 30.500.000,00		
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2025.	2026.	2027.	
Процент корисника једнократне новчане помоћу у односу на укупан број корисника		%	2023	60	60	60	60	Извештај ЦСР (процена)
Број ромских породица којима се пружа материјално-финансијска подршка за децу под старатељством		Број	2023	20	20	20	20	Извештај ЦСР
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)		Вредности фин. средства по изворима (РСД)
1.1.1	Једнократна помоћ - терапије, куповина животних намирница, подршка становању	Одељење за ванпривредне делатности	Центар за социјални рад (ЦСР)	2025-2027	29.000.000,00	2025 – 9.000.000,00 2026 – 10.000.000,00 2027 – 10.000.000,00		из буџета града – 29.000.000,00
1.1.2	Материјално-финансијска подршка за децу под старатељством	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР, МТ	2025-2027	1.500.000,00	2025 – 500.000,00 2026 – 500.000,00 2027 – 500.000,00		из буџета града – 1.500.000,00

МЕРА 1.2.: Јача саветодавна улога ЦСР у сарадњи са ОЦД и ромским координатором ради повећања доступности услуга и остваривање права социјалне заштите			Тип мере:		Информативно - едукативна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности		Партнери:		ЦСР, Јавна предузећа, МЗ, ОЦД		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	3.660.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 1.020.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Буџет града – 3.660.000,00
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број радно способних припадника ромске заједнице кроз програме радног ангажовања	Број	2023	20	20	20	20	Извештај ЦСР и ЈП
Број организованих инфо-сесија о услугама социјалне заштите	Број	2023	0	3	3	3	Извештај ЦСР
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
1.2.1	Програми радног ангажовања за припаднике ромске заједнице	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, Јавна предузећа, МЗ, ОЦД	2025-2027	3.600.000,00	2025 – 1.000.000,00 2026 – 1.200.000,00 2027 – 1.400.000,00	из буџета града – 3.600.000,00
1.2.2	Инфо-сесије о услугама социјалне заштите намењене деци, одраслима и старима	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР	2025-2027	60.000,00	2025 – 20.000,00 2026 – 20.000,00	из буџета града – 60.000,00

							2027 – 20.000,00	
МЕРА 1.3.: Смањење насиља у породици кроз превентивно деловање и подршку			Тип мере:			Подстицајна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности	Партнери:			ЦСР, ОЦД, МТ			
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	1.860.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):			2025 – 620.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Буџет града – 960.000,00
					2026 – 620.000,00			Донаторска средства –
					2027 – 620.000,00			– 900.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере	
				2025.	2026.	2027.		
Број одржаних едукација о насиљу у породици	Број	2023	6	6	6	6	Извештај о раду ЦСР	
Број учесника кампање – борба против насиља над женама	Број	2023	120	150	200	200	Извештај МТ	
Број подржаних младих који излазе из система социјалне заштите	Број	2023	4	4	4	4	Извештај ЦСР	
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин.средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)	
1.3.1	Едукација о насиљу у породици, превенцији трговине људима и раним браковима	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР, ОЦД, МТ	2025-2027	900.000,00	2025 – 300.000,00 2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00	из донаторских средстава – 900.000,00	

1.3.2	Обележавање значајних датума кроз кампање (16 дана активизма у борби против насиља над женама, месец ромско-женског активизма, дан дечијих права)	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР, ОЦД, МТ	2025-2027	480.000,00	2025 – 160.000,00 2026 – 160.000,00 2027 – 160.000,00	из буџета града – 480.000,00
1.3.3	Подршка младима који излазе из система социјалне заштите	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР, МТ	2025-2027	480.000,00	2025 – 160.000,00 2026 – 160.000,00 2027 – 160.000,00	из буџета града – 480.000,00
МЕРА 1.4.: Превенција дечијих, раних и принудних бракова			Тип мере:		Подстицајна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности		Партнери:		ЦСР, МТ		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	480.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 160.000,00 2026 – 160.000,00 2027 – 160.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Буџет града – 480.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број израђених индивидуалних планова	Број	2023	10	20	20	20	Извештај ЦСР
Број Ромкиња у ризику од раног брака које су материјално подржане	Број	2023	3	3	3	3	Извештај ЦСР
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)

1.4.1	Израда индивидуалних планова	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР, МТ	2025-2027	150.000,00	2025 – 50.000,00 2026 – 50.000,00 2027 – 50.000,00	из буџета града (ОП) – 150.000,00
1.4.2	Теренски обилазак према донетим плановима	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР, МТ	2025-2027	/	/	из редовне делатности
1.4.3	Директна подршка деци према индивидуалним плановима	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР, МТ	2025-2027	150.000,00	2025 – 50.000,00 2026 – 50.000,00 2027 – 50.000,00	из буџета града (ОП) – 150.000,00
1.4.4	Материјална подршка за Ромкиње које су у ризику од раног брака	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР, МТ	2025-2027	180.000,00	2025 – 60.000,00 2026 – 60.000,00 2027 – 60.000,00	из буџета града (ОП) – 180.000,00
МЕРА 1.5.: Унапређење квалитета живота и брига о старијем ромском становништву			Тип мере:		Подстицајна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности		Партнери:		ДЗ, ЦСР, МТ		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	1.200.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 600.000,00 2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Донаторска средства – 1.200.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број организованих културно-едукативних програма у току године	Број	2023	5	10	15	20	Извештај МТ
Број учесника обука о репродуктивном	Број	2023	10	20	20	20	Извештај ЦСР

Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
1.5.1	Културно-едукативни програми	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР, МТ	2025-2027	900.000,00	2025 – 300.000,00 2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00	Донаторска средства – 900.000,00
1.5.2	Превентивни прегледи у оквиру Клуба за старе	Одељење за ванпривредне делатности	ДЗ, ЦСР, МТ	2025-2027	/	/	из редовне делатности
1.5.3	Обуке за репродуктивно здравље за старије Ромкиње	Одељење за ванпривредне делатности	ЦСР, МТ	2025-2027		2025 – 300.000,00	Донаторска средства – 300.000,00

ПОСЕБАН ЦИЉ 2: Побошљање здравствене заштите Рома и Ромкиња у Пироту кроз повећање броја превентивних прегледа, повећање свести о здравим стиливима живота и репродуктивном здрављу						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број едукативних радионица за младе о болестима зависности	Број	2023	0	2027	2	Извештај ДЗ
Број учесника едукације о важности вакцинасања, редовних систематских и стоматолошких	Број	2023	250	2027	300	Извештај ДЗ
МЕРА 2.1: Унапређење укључивања ромског становништва у превентивне прегледе		Тип мере:		Подстицајна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности	Партнери:		Дом здравља (патронажа), Центар за превенцију ДЗ, ЗМ, МТ, ОЦД, МЗ		

Период спровођења:	2025-2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 0,00 2026 – 0,00 2027 – 0,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		0,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број превентивних прегледа на терену у сеоским срединама	Број	2023	0	4	4	4	Извештај ДЗ
Број превентивних прегледа на терену у градској средини	Број	2023	3	4	4	4	Извештај ДЗ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
2.1.1	Гинеколошки превентивни прегледи	Одељење за ванпривредне делатности	Дом здравља (гинеколошка амбуланта), ЗМ, ОЦД	2025-2027	/	/	из редовне делатности ДЗ
2.1.2	Превентивни прегледи на терену у градској средини, по календару јавног здравља	Одељење за ванпривредне делатности	Дом здравља (патронажа), Центар за превенцију ДЗ, ЗМ, МТ, ОЦД, МЗ	2025-2027	/	/	из редовне делатности ДЗ
2.1.3	Превентивни прегледи на терену у сеоским срединама, по календару јавног здравља	Одељење за ванпривредне делатности	Дом здравља (патронажа), Центар за превенцију ДЗ (патронажа), ЗМ, МТ, ОЦД, МЗ	2025-2027	/	/	из редовне делатности ДЗ

МЕРА 2.2.: Информисање и едукација младих ромске националности о здравим стиловима живота, планирању породице и репродуктивном здрављу			Тип мере:		Информативно - едукативна			
Носилац мере:		Одељење за ванпривредне делатности		Партнери:		Дом здравља (патронажа), Саветовалиште за младе, ЗМ, МТ, школе, ОЦД, Асоцијација за сексуално и репродуктивно здравље Србије		
Период спровођења:		2025 - 2027		Посебне измене прописа:		НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		1.050.000,00		Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 350.000,00 2026 – 350.000,00 2027 – 350.000,00		
Вредности фин.средстава по изворима финансирања:						Буџет града – 150.000,00 Донаторска средства – 900.000,00		
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2025.	2026.	2027.	
Број едукативних радионица о репродуктивном здрављу, планирању породице		Број	2023	20	25	25	25	Извештај ДЗ и ЗМ
Број едукативних радионица за младе о болестима зависности		Број	2023	0	2	2	2	Извештај ДЗ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)		Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
2.2.1	Едукативне радионице о репродуктивном здрављу, планирању породице и ризицима раног ступања у брак	Одељење за ванпривредне делатности	Дом здравља (патронажа), Саветовалиште за младе, ЗМ, МТ, школе, ОЦД, Асоцијација за сексуално и репродуктивно	2025-2027	900.000,00	2025 – 300.000,00 2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00		из донаторских средстава – 900.000,00

			здравље Србије				
2.2.2	Едукативне радионице за младе ромске националности о болестима зависности	Одељење за ванпривредне делатности	Дом здравља (патронажа), ЗМ, МТ, школе, ОЦД, Асоцијација за сексуално и репродуктивно здравље Србије	2025-2027	/	/	из редовних делатности
2.2.3	Обележавање значајних датума по календару јавног здравља	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, ЗМ, Дома здравља (патронажа), ОЦД, школе, СРХ	2025-2027	150.000,00	2025 – 50.000,00 2026 – 50.000,00 2027 – 50.000,00	из буџета града (ОП) – 150.000,00
МЕРА 2.3.: Информисање и едукација родитеља о значају раног раста и развоја деце			Тип мере:		Информативно - едукативна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности	Партнери:		Дом здравља (патронажа), ЗМ, локални тим за рани развој деце, ОЦД, МТ, МЗ			
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:		НЕ			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	0,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 0,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		0,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број учесника едукације о значају раног раста и развоја деце	Број	2023	250	300	300	300	Извештај ДЗ
Број учесника едукације о важности	Број	2023	250	300	300	300	Извештај ДЗ

вакцинисања, редовних систематских и стоматолошких							
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
2.3.1	Едукације о значају раног раста и развоја деце	Одељење за ванпривредне делатности	Дом здравља (патронажа), ЗМ, локални тим за рани развој деце, ОЦД, МТ, МЗ	2025-2027	/	/	из редовне делатности ДЗ
2.3.2	Едукације о важности вакцинисања, редовних систематских прегледа и стоматолошких прегледа	Одељење за ванпривредне делатности	Дом здравља (патронажа), ЗМ, локални тим за рани развој деце, ОЦД, МТ, МЗ	2025-2027	/	/	из редовне делатности ДЗ
2.3.3	Иинфо-сесије за родитеље ромске националности о школи родитељства	Одељење за ванпривредне делатности	Дом здравља (патронажа), ЗМ, локални тим за рани развој деце, ОЦД, МТ, МЗ	2025-2027	/	/	из редовне делатности ДЗ

ПОСЕБАН ЦИЉ 3: Повећана укљученост деце, младих и одраслих ромске националности у образовни систем, обезбеђивање континуитета у похађању наставе						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број информисаних родитеља о различитим типовима предшколског васпитања	Број	2023	80	2027	100	Извештај ПУ
Број студената ромске националности који су примили новчану помоћ за 1 годину студија	Број	2023	0	2027	3	Извештај МТ
Број укључених школа у едукације родитеља о редовности похађања наставе	Број	2023	0	2027	8	Извештај МТ

МЕРА 3.1: Информисање родитеља и младих из градских и сеоских средина о мерама подршке и начину укључивања деце у образовни систем				Тип мере:		Подстицајна		
Носилац мере:		Одељење за ванпривредне делатности		Партнери:		Дом здравља (патронажа), Центар за превенцију ДЗ, ЗМ, МТ, ОЦД, МЗ		
Период спровођења:		2025-2027		Посебне измене прописа:		НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		150.000,00		Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 50.000,00 2026 – 50.000,00 2027 – 50.000,00		
				Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Буџет града – 150.000,00		
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2025.	2026.	2027.	
Број информисаних родитеља о различитим типовима предшколског васпитања		Број	2023	80	90	95	100	Извештај ПУ
Број информисаних родитеља о значају и обавезности основношколског образовања		Број	2023	60	65	70	70	Извештај локалног тима за превенцију осипања
Број информисаних родитеља о значају наставка образовања кроз средњошколски образовни систем		Број	2023	20	25	25	25	Извештај локалног тима за превенцију осипања
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)	
3.1.1	Инфо-сесије са родитељима из градских и сеоских средина о могућностима и значају раног раста и развоја деце узраста 3-5,5 година	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, ПУ, ОЦД, МЗ, патронажа	2025-2027	/	/	из редовне делатности	

3.1.2	Инфо-сесије са родитељима из градских и сеоских средина о обавезности похађања ППП	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, ПУ, ОШ, ОЦД, МЗ, ДЗ патронажа	2025-2027	150.000,00	2025 – 50.000,00 2026 – 50.000,00 2027 – 50.000,00	из буџета града (ОП) – 150.000,00
3.1.3	Инфо-сесије са ученицима из градских и сеоских средина о значају континуитета основношколског образовања и превенцији осипања	Одељење за ванпривредне делатности	ПА, ОШ, ОЦД	2025-2027	/	/	из редовне делатности
3.1.4	Инфо-сесије са родитељима и младима из градских и сеоских средина о значају укључивања и завршетка средњошколског образовања	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, СШ, ОЦД, МЗ	2025-2027	/	/	из редовне делатности
3.1.5	Инфо-сесије са родитељима и младима из градских и сеоских средина о значају укључивања и завршетка високог образовања	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, ОЦД, МЗ	2025-2027	/	/	из редовне делатности
МЕРА 3.2.: Материјална и финансијска подршка деци и младима ромске националности у образовним институцијама			Тип мере:		Обезбеђење добара и пружање услуга		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности	Партнери:		ОШ, СШ, МТ			
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:		НЕ			
Укупно процењена финансијска	4.830.000,00	Вредности фин.средстава		2025 – 1.610.000,00	Вредности	Буџет града – 3.330.000,00	
				2026 – 1.610.000,00			

средства за меру (РСД):		по годинама (РСД):		2027 – 1.610.000,00	фин.средстава по изворима финансирања:	Донаторска средства – 1.500.000,00	
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број ученика основношколског и средњошколског узраста који су примили новчану помоћ за куповину уџбеника	Број	2023	150	150	150	150	Извештај МТ
Број студената ромске националности који су примили новчану помоћ за 1. годину студија	Број	2023	0	3	3	3	Извештај МТ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
3.2.1	Новчана помоћ за куповину уџбеника за ученике основне и средње школе	Одељење за ванпривредне делатности	ОШ и СШ	2025-2027	3.150.000,00	2025 – 1.050.000,00 2026 – 1.050.000,00 2027 – 1.050.000,00	из буџета града – 3.150.000,00
3.2.2	Инфо-сесије за средњошколце и студенте о стипендијама	Одељење за ванпривредне делатности	МТ	2025-2027	/	/	из редовних делатности
3.2.3	Новчана помоћ социјално угроженим студентима ромске националности 1 године студирања	Одељење за ванпривредне делатности	МТ	2025-2027	180.000,00	2025 – 60.000,00 2026 – 60.000,00 2027 – 60.000,00	из буџета града (ОП) – 180.000,00

3.2.4	Додатна материјална (техничка) подршка ромским ученицима за праћење наставе	Одељење за ванпривредне делатности	МТ	2025-2027	1.500.000,00	2025 – 500.000,00 2026 – 500.000,00 2027 – 500.000,00	из донаторских средстава – 1.500.000,00
3.2.5	Обезбеђивање додатне подршке за покривање трошкова домског смештаја за децу без родитељског старања	Одељење за ванпривредне делатности	МТ	2025-2027	/	/	из редовних делатности
МЕРА 3.3.: Информативне и едукативне активности о значају укључивања ромске деце у васпитно-образовни процес			Тип мере:		Информативно - едукативна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности		Партнери:		МТ, ОШ, СШ, ОЦД		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	8.640.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 2.780.000,00 2026 – 2.880.000,00 2027 – 2.980.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Донаторска средства и средства виших нивоа власти – 8.640.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број укључених школа у едукације родитеља о редовности похађања наставе	Број	2023	0	8	8	8	Извештај МТ
Број одржаних едукација родитеља о редовности похађања наставе по школи	Број	2023	0	2	2	2	Извештај МТ
Број организованих едукација младих о	Број	2023	1	1	1	1	Извештај надлежног

значају превенције раних бракава, вршњачког насиља и дискриминације							Одељења ГУ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
3.3.1	Едукација родитеља о редовности похађања наставе са елементима унапређења одговорног односа према образовно-васпитном раду	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, ОШ, ОЦД	2025-2027	1.440.000,00	2025 – 480.000,00 2026 – 480.000,00 2027 – 480.000,00	из донаторских средстава – 1.440.000,00
3.3.2	Едукација младих о значају превенције раних бракава, вршњачког насиља и дискриминације	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, ОШ, СШ, ОЦД	2025-2027	3.600.000,00	2025 – 1.200.000,00 2026 – 1.200.000,00 2027 – 1.200.000,00	из донаторских средстава – 3.600.000,00
3.3.3.	Ангажовање педагошког асистента за потребе ученика средњих школа	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, ОШ, СШ, ОЦД	2025-2027	3.600.000,00	2025 – 1.100.000,00 2026 – 1.200.000,00 2027 – 1.300.000,00	из средстава надлежног министарства – 3.600.000,00
МЕРА 3.4.: Већа укљученост ромског становништва у функционално образовање одраслих			Тип мере:		Информативно – едукативна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности		Партнери:		МТ, Школа Душан Радовић, НСЗ, ЦСР		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	300.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 100.000,00 2026 – 100.000,00 2027 – 100.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Буџет града – 300.000,00
Показатељи на нивоу мере	Јединица	Базна	Базна	Циљне вредности		Извор провере	

(показатељи резултата)		мере	година	вредност	2025.	2026.	2027.	
Број учесника ФООО којима је обезбеђен превоз у школу		Број	2023	20	30	30	35	Извештај НСЗ
Број полазника у средње школе		Број	2023	5	15	15	17	Извештај ДЗ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)		Вредности фин.средства по изворима (РСД)
3.4.1	Мапирање и информисање потенцијалних корисника функционалног образовања	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, Школа Душан Радовић, НСЗ, ЦСР	2025-2027	/	/		из редовне делатности
3.4.2	Обезбеђивање превоза за кориснике ФООО	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, Школа Душан Радовић, НСЗ, ЦСР	2025-2027	/	/		из редовне делатности НСЗ
3.4.3	Саветодавна и финансијска подршка за ванредно образовање кандидата ради уписа у СШ	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, Школа Душан Радовић, НСЗ, ЦСР	2025-2027	300.000,00	2025 – 100.000,00 2026 – 100.000,00 2027 – 100.000,00	из буџета града (ОП) – 300.000,00	

ПОСЕБАН ЦИЉ 4: Смањење броја незапослених Рома и Ромкиња у Пироту са фокусом на средње и високо образоване						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број укључених незапослених ромске националности у обуке за тржиште рада	Број	2023	20	2027	35	Извештај НСЗ
Број студената ромске националности који су примили новчану помоћ за 1. годину студија	Број	2023	нп	2027	3	Извештај надлежног Одсека
Број лица ромске националности којима су обезбеђене подстицајне мере за предузетнике	Број	2023	нп	2027	3	Извештај надлежног Одсека

МЕРА 4.1: Укључивање припадника ромске националне мањине у програме мера активне политике запошљавања			Тип мере:		Подстицајна			
Носилац мере:		Одсек за локални економски развој при Одељењу за привреду и финансије		Партнери:		НСЗ, ОЦД, МТ		
Период спровођења:		2025-2027		Посебне измене прописа:		НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		0,00		Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 0,00 2026 – 0,00 2027 – 0,00		
				Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Буџет града – 0,00		
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2025.	2026.	2027.	
Број укључених незапослених ромске националности у обуке за тржиште рада		Број	2023	20	30	35	35	Извештај НСЗ
Број учесника програма стручне праксе за припаднике ромске националности		Број	2023	3	5	6	6	Извештај НСЗ
Број учесника програма стажирања за младе са средњем и високим образовањем		Број	2023	0	10	10	10	Извештај надлежног Одсека
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)	
4.1.1	Инфо-сесије за грађане ромске националности о правима и обавезама пријаве на НСЗ кроз активности Мобилног тима	Одсек за за ЛЕР	НСЗ	2025-2027	/	/	из редовне делатности НСЗ	

4.1.2	Информисање грађана ромске националности о могућностима за запошљавање током сајмова запошљавања	Одсек за за ЛЕР	НСЗ	2025-2027	/	/	из редовне делатности НСЗ
4.1.3	Обуке за тржиште рада	Одсек за за ЛЕР	НСЗ	2025-2027	/	/	из редовне делатности НСЗ
4.1.4	Програми стручне праксе за припаднике ромске националности	Одсек за за ЛЕР	НСЗ, ОЦД	2025-2027	/	/	из редовне делатности НСЗ
4.1.5	Програми приправништва за младе ромске националности са завршеним средњим и високим образовањем	Одсек за за ЛЕР	ОЦД, МТ	2025-2027	/	/	из редовне делатности НСЗ
МЕРА 4.2.: Саветодавна и менторска подршка за економско оснаживање, с фокусом на Ромкиње			Тип мере:		Подстицајна		
Носилац мере:	Одсек за локални економски развој при Одељењу за привреду и финансије	Партнери:		МТ, ОЦД, НСЗ, ПКС, Удружење предузетника, Пољопривредна саветодавна служба			
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:		НЕ			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	2.700.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 900.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	
				2026 – 900.000,00		Донаторска средства –	
				2027 – 900.000,00		2.700.000,00	
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број одржаних инфо-сесија о програму за развој предузетништва	Број	2023	нп	3	3	3	Извештај надлежног Одсека

Број студената ромске националности који су примили новчану помоћ за 1. годину студија		Број	2023	нп	3	3	3	Извештај надлежног Одсека
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)	
4.2.1	Инфо-сесије о програму за развој предузетништва, социјалног предузетништва	Одсек за ЛЕР	МТ, ОЦД, НСЗ, ПКС, Удружење предузетника	2025-2027	900.000,00	2025 – 300.000,00 2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00	из донаторских средстава – 900.000,00	
4.2.2	Евидентирање организација/установа које пружају обуке за покретање властитог бизниса, развој пословног плана, конкурисање код банака за кредите и зајмове, донације	Одсек за ЛЕР	МТ, НСЗ, ПКС, ОЦД,	2025-2027	900.000,00	2025 – 300.000,00 2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00	из донаторских средстава – 900.000,00	
4.2.3	Инфо сесије о подстицајним мерама у пољопривреди	Одељење за привреду и финансије	Пољопривредна саветодавна служба, ПКС, ОЦД	2025-2027	900.000,00	2025 – 300.000,00 2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00	из донаторских средстава – 900.000,00	
МЕРА 4.3.: Подстицање послодаваца за запошљавање Рома и Ромкиња				Тип мере:		Подстицајна		
Носилац мере:		Одсек за локални економски развој при Одељењу за привреду и финансије		Партнери:		НСЗ, ПКС, Удружење предузетника		
Период спровођења:		2025 - 2027		Посебне измене прописа:		НЕ		
Укупно процењена финансијска		5.400.000,00		Вредности фин.средстава		2025 – 1.800.000,00		Вредности Донаторска средства

средства за меру (РСД):		по годинама (РСД):		2026 – 1.800.000,00 2027 – 1.800.000,00	фин.средстава по изворима финансирања:	5.400.000,00	
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број укључених Рома и Ромкиња у процес стицања практичних знања	Број	2023	нп	5	6	6	Извештај надлежног Одсека
Број лица ромске националности запослених кроз подстицајне мере за предузетнике	Број	2023	нп	3	3	3	Извештај надлежног Одсека
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)
4.3.1	СТИЦАЊЕ ПРАКТИЧНИХ ЗНАЊА	Одсек за ЛЕР	НСЗ	2025-2027	/	/	из редовних делатности НСЗ
4.3.2	Обезбеђивање подстицајних мера за предузетнике који запошљавају Роме	Одсек за ЛЕР	НСЗ, ПКС, Удружење предузетника	2025-2027	5.400.000,00	2025 – 1.800.000,00 2026 – 1.800.000,00 2027 – 1.800.000,00	Донаторска средства 5.400.000,00

ПОСЕБАН ЦИЉ 5: Решавање имовинско правних односа и обезбеђивање бољих услова становања у насељима у којима живе Роми и Ромкиње са фокусом на социјално становање						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број израђених техничких документација за озакоњење објеката	Број	2023	нп	2027	15	Извештај МТ
Број реконструисаних стамбених јединица социјалног становања	Број	2023	нп	2027	3	Извештај надлежног Одељења

Број лица којима је обезбеђен материјал за адаптацију објеката		Број	2023	10	2027	20	Извештај надлежног Одељења
МЕРА 5.1: Регулисање имовинско правних односа за стамбене објекте у којима живе Роми			Тип мере:		Обезбеђење добара и пружање услуга		
Носилац мере:	Одељење за урбанизам, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и инспекцијске послове	Партнери:		Одсек за привреду и имовинско-правне послове, МТ			
Период спровођења:	2025-2027	Посебне измене прописа:			НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	1.800.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 600.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Донаторска средства – 1.800.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број ромских породица којима је пружана бесплатна правна помоћ у поступку озакоњења стамбеног објекта	Број	2023	нп	20	30	40	Извештај надлежног Одсека
Број израђених техничких документација за озакоњење објеката	Број	2023	нп	5	10	15	Извештај МТ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
5.1.1	Пружање бесплатне правне помоћи	Одељење за урбанизам, скп, гр и ип	Одсек за привреду и имовинско-правне послове, МТ	2025-2027	/	/	из редовне делатности
5.1.2	Израда техничке документације за озакоњење објеката	Одељење за урбанизам, скп, гр и ип	МТ	2025-2027	1.800.000,00	2025 – 600.000,00 2026 – 600.000,00 2027 – 600.000,00	из донаторских средстава – 1.800.000,00

МЕРА 5.2.: Мапирање и адаптација стамбених јединица у власништву локалне самоуправе и ревидирање политике социјалног становања с фокусом на социјално угрожене породице и повратнике			Тип мере:		Обезбеђивање добара и пружање услуга										
Носилац мере:		Одељење за урбанизам, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и инспекцијске послове		Партнери:		Одсек за привреду и имовинско-правне послове, ЦСР, МТ									
Период спровођења:		2025 - 2027		Посебне измене прописа:		ДА									
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		7.500.000,00		Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 2.000.000,00 2026 – 2.500.000,00 2027 – 3.000.000,00									
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)		Јединица мере		Базна година		Базна вредност		Циљне вредности		Извор провере					
								2025.		2026.		2027.			
Број мапираних стамбених јединица у власништву града намењених социјалном становању		Број		2023		нп		10		12		12		Извештај надлежног Одељења	
Број реконструисаних стамбених јединица социјалног становања		Број		2023		нп		2		3		3		Извештај надлежног Одељења	
Ознака		Назив активности		Носилац		Партнери		Рок за реализацију		Укупно потребна фин.средства (РСД)		Вредности фин. средства по годинама (РСД)		Вредности фин. средства по изворима (РСД)	
5.2.1		Мапирање стамбених јединица у власништву ЈЛС за потребе социјалног становања		Одељење за урбанизам, скп, гр и ип		МТ		2025-2027		/		/		из редовних делатности	
5.2.2		Реконструкција објеката социјалног становања		Одељење за урбанизам, скп, гр и ип		МТ		2025-2027		7.500.000,00		2025 – 2.000.000,00 2026 – 2.500.000,00		из буџета града – 7.500.000,00	

						2027 – 3.000.000,00	
5.2.3	Доношење одлуке о условима коришћења социјалних станова	Скупштина града	Одсек за привреду и имовинско-правне послове, ЦСР	2025-2027	/	/	из редовних делатности
МЕРА 5.3.: Подршка за адаптацију појединачних стамбених објеката социјално угрожених и повратника			Тип мере:		Обезбеђивање добара и пружање услуга		
Носилац мере:	Одељење за урбанизам, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и инспекцијске послове	Партнери:		Комисија за стамбена питања ЦСР, МТ			
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:		НЕ			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	2.400.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 800.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Буџет града – 2.400.000,00
				2026 – 800.000,00			
				2027 – 800.000,00			
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број решених стамбених питања повратника	Број	2023	нп	4	5	5	Извештај надлежног Одељења
Број лица којима је обезбеђен материјал за адаптацију објеката	Број	2023	10	20	20	20	Извештај надлежног Одељења
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин.средства по изворима (РСД)

5.3.1	Сарадња ГУ са КИРС по питању стамбеног решења повратника	Одељење за урбанизам, скп, гр и ип	Комисија за стамбена питања ЦСР	2025-2027	/	/	из редовне делатности	
5.3.2	Издвајање средстава за набавку потребног материјала за адаптацију објекта	Одељење за урбанизам, скп, гр и ип	Комисија за стамбена питања ЦСР, МТ	2025-2027	2.400.000,00	2025 – 800.000,00 2026 – 800.000,00 2027 – 800.000,00	из буџета града (ОП) – 2.400.000,00	
МЕРА 5.4.: Информисање и едукација грађана ромске националности о важности заштите животне средине уз обезбеђивање услова за одлагање отпада			Тип мере:		Информативно-едукативна			
Носилац мере:		Одељење за урбанизам, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и инспекцијске послове		Партнери:		МТ, ОЦД, ЈКП		
Период спровођења:		2025 - 2027		Посебне измене прописа:		НЕ		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):		1.500.000,00		Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		
				2025 – 500.000,00 2026 – 500.000,00 2027 – 500.000,00		Буџет града – 900.000,00 Донаторска средства – 600.000,00		
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2025.	2026.	2027.	
Број уклоњених дивљих депонија		Број	2023	нп	2	2	2	Извештај надлежног Одељења
Број постављених контејнера за селекцију отпада у насељу Расадник		Број	2023	нп	4	-	-	Извештај ЈКП
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)	

5.4.1	Уклањање дивљих депонија и уређење насеља у којима живе Роми и Ромкиње	Одељење за урбанизам, скп, гр и ип	МТ, ОЦД	2025-2027	900.000,00	2025 – 300.000,00 2026 – 300.000,00 2027 – 300.000,00	из буџетских средстава – 900.000,00
5.4.2	Инфо-сесије и едукација грађана о важности заштите животне средине у ромским насељима	Одељење за урбанизам, скп, гр и ип	МТ, ОЦД	2025-2027	600.000,00	2025 – 200.000,00 2026 – 200.000,00 2027 – 200.000,00	из донаторских средстава – 600.000,00
5.4.3	Постављање контејнера за селекцију отпада и/или додела канти за насеље Расадник	Одељење за урбанизам, скп, гр и ип	ЈКП	2025-2027	/	/	из редовних делатности ЈКП
5.4.4.	Уређење гробља у МЗ Расадник и дефинисање парцеле за ново гробље	Одељење за урбанизам, скп, гр и ип	ЈКП, МЗ Расадник	2025-2027	/	/	из редовних делатности ЈКП. МЗ Расадник

ПОСЕБНИ ЦИЉ 6: Унапређена партиципација Рома и Ромкиња у свим друштвеним процесима у граду Пироту						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број активних организација цивилног друштва се баве унапређењем положаја Рома и Ромкиња у Пироту	Број	2023	6	2027	9	Евиденција Градске управе на основу поднетих предлога пројеката
Број Рома и Ромкиња укључених у рад Савета Месних заједница	Број	2023	7	2027	14	Решење о избору чланова Савета МЗ
МЕРА 6.1: Обезбеђивање услова за већу заступљеност Рома и Ромкиња у јавним институцијама				Тип мере:	Информативно-едукативна	

Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности	Партнери:		Мобилни тим за инклузију Рома, НСЗ, ЛАПЗ Пирот, ОЦД			
Период спровођења:	2025-2027	Посебне измене прописа:		НЕ			
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	1.200.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2026 – 600.000,00 2027 – 600.000,00		Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Донаторска средства - 1.200.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Мапирани Роми и Ромкиње са вишим и високим образовањем (запослени и незапослени)	Број	2023	0	10	15	20	База података МТ
Информисани Роми и Рокиње о програму стажирања, стучне праксе	Број	2023	0	0	15	20	Списак учесника, фотографије
Обављена стучна пракса у јавним институцијама	Број	2023	0	0	2	4	Уговори о стучној пракси, приправничком стажу
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
6.1.1	Израда Базе података о високо образованим Ромима у Пироту	Одељење за вапривредне делатности	МТ, ромске ОЦД	2025	/	/	из редовних делатности
6.1.2	Реализација инфо-сесија о програмима стажирања, обављања стручне праксе у институцијама	Одељење за вапривредне делатности	НСЗ, МТ, ромске ОЦД	2027	/	/	из редовних делатности

6.1.3	Обављање стручне праксе у институцијама	Одељење за вапривредне делатности	НСЗ, Донатори	2027	1.200.000,00	2026 - 600.000,00 2027 - 600.000,00	из донаторских средстава 1.200.000,00
МЕРА 6.2. Обезбеђивање услова за већу заступљеност Рома и Ромкиња у локалним телина и Саветима МЗ			Тип мере:		Информативно-едукативна		
Носилац мере:	Одељење за вапривредне делатности		Партнери:		Савети МЗ, Градско Веће, ОЦД		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			не		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	150.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 50.000,00 2026 – 100.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Донаторска средства – 150.000,00
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број Рома и Ромкиња укључених у радне групе, локалне савете, комисије, управне одборе у јавним предузећима и установама	Број	2023	3	5	7	10	Решења о именовану чланова радних група, локалних савета, комисија, управних одбора
Број Рома и Ромкиња укључених у рад Савета Месних заједница	Број	2023	7	9	11	14	Решење о избору чланова Савета МЗ
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
6.2.1	Мапирање локалних тела у којима постоји потреба за партиципацијом	Одељење за вапривредне делатности	Мобилни тим, радско веће	2025	/	/	из редовних делатности

	представника ромске заједнице						
6.2.2	Именовање представника ромске заједнице за чланова локалних тела	Одељење за ванпривредне делатности	Радне групе, комисије, савети, управни одбори	2026	/	/	из редовних делатности
6.2.3	Инфо сесије са ромском заједницом о значају партиципације у саветима МЗ	Одељење за ванпривредне делатности	Мобилни тим, ромске оцд,	2025	50.000,00	2025 - 50.000,00	из донаторских средстава - 50.000,00
6.2.4	Едукативне радионице о раду Савета МЗ и процесу кандидатуре за чланство у Саветима МЗ	Одељење за ванпривредне делатности	Особа задужена у ГУ за рад са саветима МЗ, Савети МЗ у градским и сеоским сред.	2026	50.000,00	2026 - 50.000,00	из донаторских средстава - 50.000,00
6.2.5	Јачање капацитета чланова ромске заједнице за кандидатуру за члана Савета МЗ	Одељење за ванпривредне делатности	ромске ОЦД	2026	50.000,00	2026 - 50.000,00	из донаторских средстава - 50.000,00
6.2.6	Активно учешће представника ромске заједнице у рад Савета МЗ у градским и сеоским срединама	Одељење за ванпривредне делатности	Савети МЗ	2026	/	/	из редовних делатности
МЕРА 6.3.: Партиципација ромске заједнице у друштвени живот кроз активизам и јачање капацитета ромских организација цивилног друштва			Тип мере:		Подстицајна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности	Партнери:		ОЦД			
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:		не			
Укупно процењена финансијска	1.200.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 500.000,00	Вредности фин.средстава	Буџет града – 600.000,00	
				2026 – 500.000,00			

средства за меру (РСД):					2027 – 200.000,00	по изворима финансирања:		Донаторска средства – 600.000,00
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)		Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
					2025.	2026.	2027.	
Повећани капацитети ромских ОЦД		Број реализованих пројеката	2023	6	8	10	12	Одлуке о додели грантовима, уговори, медијске објаве удуржења
Повећан број ромских активиста за рад на унапређењу положаја Рома и Ромкиња у Пироту		Број активиста/теренских радника	2023	10	15	20	25	Уговори о агажовању активиста, објаве ОЦД о активностима
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)		Вредности фин. средства по изворима (РСД)
6.3.1	Јачање чланова ромских оцд за писање предлога пројекта, спровођење и извештавање	Одељење за ванпривредне делатности	ОЦД, Донатори, ОЦД из других градова	2027	/	/		из редовних делатности
6.3.2	Реализација пројеката од стране ромских ОЦД са обезбеђивањем сопственог учешћа организацијама из буџета града	Одељење за ванпривредне делатности	Ромске ОЦД, Донатори, остале ОЦД	2027	600.000,00	2025 – 200.000,00 2026 – 200.000,00 2027 – 200.000,00		из буџета града – 600.000,00
6.3.3	Камп за вршњачке едукаторе/едукаторке	Одељење за ванпривредне делатности	Ромске ОЦД	2025	300.000,00	2025 - 300.000,00		из донаторских средстава – 300.000,00
6.3.4	Радионице са ромском заједницом на тему активизам и волонтеризам	Одељење за ванпривредне делатности	Ромске ОЦД, друге организације	2027	/	/		из редовних делатности
6.3.5	Инфо сесије са ромском заједницом у градским и	Одељење за ванпривредне	ОЦД, Савети МЗ	2026	300.000,00	2026 - 300.000,00		из донаторских средстава –

	сеоским срединама о актуелним темама	делатности					300.000,00
--	--------------------------------------	------------	--	--	--	--	------------

ПОСЕБНИ ЦИЉ 7: Унапређење антидискриминаторног окружења на локалном нивоу и промоција ромског културног наслеђа						
Показатељи на нивоу посебног циља (показатељи исхода)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљна година	Циљна вредност	Извор провере
Број запослених у јавним институцијама који су успешно прошли обуку за борбу против дискриминације	Број запослених	2023	0	2027	90	Извештај реализатора обука, списак учесника, фотографије
Број пријава дискриминације поднетих од стране Рома и Ромкиња	Број пријава	2023	1	2027	10	Повереник за заштиту равноправности, оцд
Број медијских и културних садржаја о Ромској култури и животу и положају ромске заједнице у Пироту	Број	2023	7	2027	30	Медијски извештаји, објаве ОЦД, одлуке о реализацији пројекта, извештај координаторке за ромска питања
МЕРА 7.1: Сензибилизација запослених у јавним институцијама за борбу против дискриминације		Тип мере:		Информативно-едукативна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности	Партнери:		Повереник за заштиту равноправности, ОЦД		
Период спровођења:	2025-2027	Посебне измене прописа:		НЕ		

Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	720.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):	2025 – 240.000,00 2026 – 240.000,00 2027 – 240.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:	Буџет града – 0,00 Донаторска средства - 720.000,00		
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број одржаних обука о дискриминацији	Број	2023	0	2	4	6	Извештај реализатора обука
Број локалних службеника обучених на тему борбе против дискриминације	Број	2023	0	30	60	90	Извештај реализатора обука, фотографије, списак учесника
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
7.1.1	Обуке за запослене у ГУ о заштити од дискриминације	Одељење за ванпривредне делатности	Повереник за заштиту равноправности, Зтитник грађана, СКГО, ОЦД	2025 - 2027	180.000,00	2025 – 60.000,00 2026 – 60.000,00 2027 – 60.000,00	из донаторских средстава - 180.000,00
7.1.2	Обука за запослене у ЈКП и јавним установама о заштити од дискриминације	Одељење за ванпривредне делатности	Повереник за заштиту равноправности, Зтитник грађана, СКГО, ОЦД	2025 - 2027	180.000,00	2025 – 60.000,00 2026 – 60.000,00 2027 – 60.000,00	из донаторских средстава - 180.000,00
7.1.3	Организовање обуке за здравствене раднике о заштити од дискриминације	Одељење за ванпривредне делатности	Повереник за заштиту равноправности, Зтитник грађана, СКГО, ОЦД	2025 - 2027	180.000,00	2025 – 60.000,00 2026 – 60.000,00 2027 – 60.000,00	из донаторских средстава - 180.000,00

7.1.4	Обуке за запослене у ПУ, ОШ, СШ о заштити од дискриминације	Одељење за ванпривредне делатности	Повереник за заштиту равноправности, Зтитник грађана, СКГО, ОЦД	2025 - 2027	180.000,00	2025 – 60.000,00 2026 – 60.000,00 2027 – 60.000,00	из донаторских средстава - 180.000,00
МЕРА 7.2.: Побољшати информаност ромске заједнице о механизмима за заштиту од дискриминације			Тип мере:		Информативно-едукативна		
Носилац мере:	Одељење за вапривредне делатности		Партнери:		МТ, МЗ, Повереник за заштиту равноправности, ОЦД		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			не		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	115.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 40.000,00 2026 – 40.000,00 2027 – 35.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Буџет града – 25.000,00 Донаторска средства - 90.000,00
Показатељи на нивоу мере - (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
Број одржаних инфо сесија на тему антидискриминационих механизма	Број	2023	1	2	4	6	Списак учесника инфо-сесија, фотографије
Број поднетих пријава дискриминације укључујући и дискриминатирне графите	Број	2023	1	3	5	7	Пријава-извештај повереника, број реакција на графите
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин.средства (РСД)	Вредности фин. средстава по годинама (РСД)	Вредности фин. средстава по изворима (РСД)
7.2.1	Организација инфо сесије на тему	Одељење за ванпривредне	Повереник за заштиту	2025 - 2027	90.000,00	2025 – 30.000,00	из донаторских средстава –

	антидискриминационих механизма	делатности	равноправност ОЦД			2026 – 30.000,00 2027 – 30.000,00	90.000,00
7.2.2	Израда и дистрибуција инфо материјала о механизмима заштите од дискриминације	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, ОЦД	2025 - 2026	10.000,00	2025 – 5.000,00 2026 – 5.000,00	из буџета града (ОП) - 10.000,00
7.2.3	Уклањање дискриминатрних графита на јавним и приватним објектима	Одељење за ванпривредне делатности	МЗ, Савет станара, ОЦД	2025 - 2027	15.000,00	2025 – 5.000,00 2026 – 5.000,00 2027 – 5.000,00	из буџета града (ОП) - 15.000,00
МЕРА 7.3.: Повећати бројност културних, медијских и образовних програма који промовишу културну традицију Рома и борбу против дискриминације			Тип мере:		подстицајна, едукативна, информативна		
Носилац мере:	Одељење за ванпривредне делатности		Партнери:		Културни центар Рома Пирот, ОЦД, Установе културе, Локални медији		
Период спровођења:	2025 - 2027	Посебне измене прописа:			ДА – успостављање правног статуса Културног центра Рома Пирот		
Укупно процењена финансијска средства за меру (РСД):	4.505.000,00	Вредности фин.средстава по годинама (РСД):		2025 – 1.335.000,00	Вредности фин.средстава по изворима финансирања:		Буџет града – 1.005.000,00 Донаторска средства – 3.500.000,00
				2026 – 1.335.000,00			
				2027 – 1.835.000,00			
Показатељи на нивоу мере (показатељи резултата)	Јединица мере	Базна година	Базна вредност	Циљне вредности			Извор провере
				2025.	2026.	2027.	
КЦР има правни статус установе културе	Донета одлука	2023	0	1			Одлука Скупштине града Пирота
Број културних програма	Број	2023	2	5	7	10	Медијске објаве, Извештаји реализатора програма

Број медијских садржаја о Ромима	Број	2023	5	10	15	20	Медијске објаве
Број институција које обележавају Светски дан Рома	Број	2024	5	7	10	10	Објаве на порталима школа и других установа
Ознака	Назив активности	Носилац	Партнери	Рок за реализацију	Укупно потребна фин. средства (РСД)	Вредности фин. средства по годинама (РСД)	Вредности фин. средства по изворима (РСД)
7.3.1	Успоставити правни статус Културног центра Рома Пирот	Одељење за ванпривредне делатности	ГУ Пирот, Национални савет, Министарство за људска и мањинска права	2025	/	/	из редовних делатности
7.3.2	Израда годишњег пана рада Културног центра Рома Пирот	Одељење за ванпривредне делатности	КЦР, ОЦД	2025 - 2027	/	/	из редовних делатности
7.3.3	Реализација годишњег програма Културног центра Рома Пирот	Одељење за ванпривредне делатности	КЦР, ОЦД, Национални Савет Рома	2025 - 2027	1.200.000,00	2025 – 400.000,00 2026 – 400.000,00 2027 – 400.000,00	из буџета града (ОП) - 600.000,00 из средстава Националног савета ромске националне мањине (донаторска средства) - 600.000,00
7.3.4	Обележавање Светског дана Рома у СШ, ОШ и ПУ	Одељење за ванпривредне делатности	ПУ, ОШ, СШ	2025 - 2027	/	/	из редовних делатности
7.3.5	Организовање манифестације поводом светског дана Рома	Одељење за ванпривредне делатности	МТ, КЦР, ОЦД	2025 - 2027	/	/	из редовних делатности
7.3.6	Реализација традиционалног програма Роми своје граду	Одељење за ванпривредне делатности	УГ Тернипе, Дом културе, Спортски центар Пирот, Национални савет	2025 - 2027	360.000,00	2025 – 120.000,00 2026 – 120.000,00 2027 – 120.000,00	из буџета града - 360.000,00

7.3.7	Инфо сесије са промоцијом предмета Ромски језик са елементима културе	Одељење за ванпривредне делатности	МТ	2027	45.000,00	2025 – 15.000,00 2026 – 15.000,00 2027 – 15.000,00	из буџета града (ОП) - 45.000,00
7.3.8	Емисије, видео садржаји о Ромима, култури, животу	Одељење за ванпривредне делатности	Локални медији , ОЦД	2025 - 2027	2.400.000,00	2025 – 800.000,00 2026 – 800.000,00 2027 – 800.000,00	из средстава надлежног Министарства (донаторска средства) - 2.400.000,00
7.3.9	Покретање ромског медија (портал)	Одељење за ванпривредне делатности	ОЦД	2027	/	/	из редовне делатности
7.3.10	Едукација младих Рома и Ромкиња за рад на медијима	Одељење за ванпривредне делатности	Локлани медији, оцд	2027	500.000,00	2027 – 500.000,00	из донаторских средстава – 500.000,00

8. ОКВИР ПРОГРАМСКОГ БУЏЕТА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Израдом и усвајањем Локалног акционог плана за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота за период 2025-2027. године стварају се услови за доследно спровођење дефинисаних мера и активности уз обезбеђивање потребних финансијских ресурса из буџета града у годинама реализације Локалног акционог плана, са једне стране, као и предуслови за аплицирање локалне власти на различитим конкурсима за инклузију расписаних од стране донатора или виших нивоа власти, са друге стране.

Акциони план садржи и процену трошкова појединих мера и активности предвиђених предметним планом, а неопходно је вршити и адекватно планирање дефинисаних расхода по конкретним активностима у униформним програмима буџета града, ради остваривања циљева програмског буџетирања и то:

- класификација расхода и издатака према уже дефинисаним надлежностима и мерама корисника буџета,
- одређивање конкретне сврхе на које се средства троше,
- одређивање начина потрошње средстава, а такође и повезаности са средњорочним циљевима,
- утврђивање елемената за мерење учинка спровођења мера.

Један од битних фактора у постављању релације између активности, рокова и извора финансирања, била је и динамика планирања и спровођења програмских активности/пројеката финансираних из буџета, односно донаторских средстава.

На средњорочном плану спровођења активности (од којих се неке активности спроводе само у једној години акционог плана, а неке се спроводе у континуитету, током три године) предвиђају се планирања средстава из буџета града Пирота у следећим износима:

Редни број	Ознака активности	Активност	Финансирање из буџета града Пирота 2025-2027. године
1.	1.1.1	Једнократна помоћ - терапије, куповина животних намирница, подршка становању	29.000.000,00
2.	1.1.2	Материјално-финансијска подршка за децу под старатељством	1.500.000,00
3.	1.2.1	Програми радног ангажовања за припаднике ромске заједнице	3.600.000,00
4.	1.2.2	Инфо-сесије о услугама социјалне заштите намењене деци, одраслима и старима	60.000,00
5.	1.3.2	Обележавање значајних датума кроз кампање (16 дана активизма у борби против насиља над женама, месец ромско-женског активизма, дан дечијих права)	480.000,00
6.	1.3.3	Подршка младима који излазе из система социјалне заштите	480.000,00

7.	1.4.1	Израда индивидуалних планова	150.000,00
8.	1.4.3	Директна подршка деци према индивидуалним плановима	150.000,00
9.	1.4.4	Материјална подршка за Ромкиње које су у ризику од раног брака	180.000,00
10.	2.2.3	Обележавање значајних датума по календару јавног здравља	150.000,00
11.	3.1.2	Инфо-сесије са родитељима из градских и сеоских средина о обавезности похађања ППП	150.000,00
12.	3.2.1	Новчана помоћ за куповину уџбеника за ученике основне и средње школе	3.150.000,00
13.	3.2.3	Новчана помоћ социјално угроженим студентима ромске националности 1 године студирања	180.000,00
14.	3.4.3	Саветодавна и финансијска подршка за ванредно образовање кандидата ради уписа у СШ	300.000,00
15.	5.2.2	Реконструкција објеката социјалног становања	7.500.000,00
16.	5.3.2	Издвајање средстава за набавку потребног материјала за адаптацију објеката	2.400.000,00
17.	5.4.1	Уклањање дивљих депонија и уређење насеља у којима живе Роми и Ромкиње	900.000,00
18.	6.3.2	Реализација пројеката од стране ромских ОЦД са обезбеђивањем сопственог учешћа организацијама из буџета града	600.000,00
19.	7.2.2	Израда и дистрибуција инфо материјала о механизмима заштите од дискриминације	10.000,00
20.	7.2.3	Уклањање дискриминатрних графита на јавним и приватним објектима	15.000,00
21.	7.3.3	Реализација годишњег програма Културног центра Рома Пирот	600.000,00
22.	7.3.6	Реализација традиционалног програма Роми своме граду	360.000,00
23.	7.3.7	Инфо сесије са промоцијом предмета Ромски језик са елементима културе	45.000,00
I.		Укупно за спровођење активности ЛАП-а из буџета града Пирота:	51.960.000,00

Одлуком о буџету града Пирота, у наредним годинама важења овог локалног акционог плана, потребно је предвидети износе средстава из других извора, а у складу са релевантним информацијама о конкурсима потенцијалних донатора/финансијера у предстојећем периоду и то:

- Донације од међународних организација - извор 06;
- Трансфере од других нивоа власти - извор 07;
- Добровољне трансфере од физичких и правних лица - извор 08
- Финансијска помоћ ЕУ – извор 56.

Предметни извори финансирања су представљени у акционом плану са ознаком „донаторска средства“, односно у наредној табели, према следећем:

Редни број	Ознака активност и	Активност	Финансирање из донаторских средстава у периоду 2025-2027. године
1.	1.3.1	Едукација о насиљу у породици, превенцији трговине људима и раним браковима	900.000,00
2.	1.5.1	Културно-едукативни програми	900.000,00
3.	1.5.3	Обуке за репродуктивно здравље за старије Ромкиње	300.000,00
4.	2.2.1	Едукативне радионице о репродуктивном здрављу, планирању породице и ризицима раног ступања у брак	900.000,00
5.	3.3.1	Едукација родитеља о редовности похађања наставе са елементима унапређења одговорног односа према образовно- васпитном раду	1.440.000,00
6.	3.2.4	Додатна материјална (техничка) подршка ромским ученицима за праћење наставе	1.500.000,00
7.	3.3.2	Едукација младих о значају превенције раних бракова, вршњачког насиља и дискриминације	3.600.000,00
8.	3.3.3.	Ангажовање педагошког асистента за потребе ученика средњих школа	3.600.000,00
9.	4.2.1	Инфо-сесије о програму за развој предузетништва, социјалног предузетништва	900.000,00
10.	4.2.2	Евидентирање организација/установа које пружају обуке за покретање властитог бизниса, развој пословног плана, конкурисање код банака за кредите и зајмове, донације	900.000,00
11.	4.2.3	Инфо сесије о подстицајним мерама у пољопривреди	900.000,00
12.	4.3.2	Обезбеђивање подстицајних мера за предузетнике који запошљавају Роме	5.400.000,00
13.	5.1.2	Израда техничке документације за озакоњење објеката	1.800.000,00
14.	5.4.2	Инфо-сесије и едукација грађана о важности заштите животне средине у ромским насељима	600.000,00
15.	6.1.3	Обављање стручне праксе у институцијама	1.200.000,00
16.	6.2.3	Инфо сесије са ромском заједницом о значају партиципације у саветима МЗ	50.000,00
17.	6.2.4	Едукативне радионице о раду Савета МЗ и процесу кандидатуре за чланство у Саветима МЗ	50.000,00
18.	6.2.5	Јачање капацитета чланова ромске заједнице за кандидатуру за члана Савета МЗ	50.000,00
19.	6.3.3	Камп за вршњачке едукаторе/едукаторке	300.000,00
20.	6.3.5	Инфо сесије са ромском заједницом у градским и сеоским срединама о актуелним темама	300.000,00
21.	7.1.1	Обуке за запослене у ГУ о заштити од дискриминације и циганизма	180.000,00
22.	7.1.2	Обука за запослене у ЈКП и јавним установама о заштити од	180.000,00

		дискриминацији и циганизма	
23.	7.1.3	Организовање обуке за здравствене раднике о заштити од дискриминације и циганизма	180.000,00
24.	7.1.4	Обуке за запослене у ПУ, ОШ, СШ о заштити од дискриминације и циганизма	180.000,00
25.	7.2.1	Организација инфо сесије на тему антидискриминационих механизма	90.000,00
26.	7.3.3	Реализација годишњег програма Културног центра Рома Пирот	600.000,00
27.	7.3.8	Емисије, видео садржаји о Ромима, култури, животу	2.400.000,00
28.	7.3.10	Едукација младих Рома и Ромкиња за рад на медијима	500.000,00
II.		Укупно за спровођење активности ЛАП-а из донаторских средстава (и средстава са виших нивоа власти):	29.900.000,00

Идентификацију донаторских средстава по изворима и износима, односно наменама за које донатори одобравају средства, као и динамику трајања сваког пројекта и процењене износе који би се могли односити на ромску популацију, у овом тренутку није било могуће свуда прецизно проценити (имајући у виду да су пројекти углавном у оквиру много већих целина или намена које се односе не само на националне мањине, него рецимо на породицу или омладину или незапослене, односно одређене социјалне групе, без прављења разлике по националној припадности).

Комплексност буџетирања се везује и за постојећи механизам социјалне заштите на нивоу града Пирота, усклађен са релевантним законским прописима, а који се спроводи у складу са следећим нормативно - правним актима донетим од стране надлежних органа града Пирота и то:

1) Одлука о социјалној заштити града Пирота

Наведена Одлука која је донета 2018. године и са свим изменама и допунама (2) утврђује права у социјалној заштити и различите облике материјалне подршке у циљу обезбеђивања егзистенцијалног минимума и подршке социјалној интеграцији појединаца и породице.

Град Пирот обезбеђује право на следеће врсте материјалне помоћи:

1. материјална подршка у новцу:

- 1) једнократна новчана помоћ;
- 2) добровољно радно ангажовање радно способних лица корисника једнократне новчане помоћи;
- 3) трошкови сахране;
- 4) решавање стамбених потреба корисника новчане социјалне помоћи;
- 5) новчана помоћ жртвама насиља у породици;
- 6) привремени смештај у прихватилиште или прихватну станицу;
- 7) интервентна новчана помоћ.

2. материјална подршка у натури:

- 1) бесплатан оброк у народној кухињи;
- 2) опремање корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу;

- 3) бесплатна ужина за ученике основношколског узраста, кориснике НСП и децу са сметњама у развоју за коју је донето мишљење Интерресорне комисије;
- 4) бесплатни уџбеници за ученике основношколског узраста, кориснике НСП.

3. Остале врсте материјалне подршке:

- 1) право на бесплатан превоз ученика основних и средњих школа, корисника НСП;
- 2) повлашћени превоз за пензионере.

Такође, Одлука утврђује услуге у социјалној заштити које сматра активностима пружања подршке и помоћи грађанима и њиховим породицама ради побољшања, односно очувања квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика, неповољних животних околности, као и развоја потенцијала корисника за самосталан живот и то:

- 1) дневне услуге у заједници;
- 2) услуге смештаја;
- 3) услуге подршке за самосталан живот;
- 4) саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге;
- 5) остале услуге социјалне заштите у складу са потребама локалне заједнице;
- 6) иновационе услуге.

Разносврстност нормираних права и услуга у области социјалне заштите указује на висок ниво посвећености Града и његових органа за побољшање статуса најугроженијег слоја локалног становништва. Карактеристични облици коришћења права од стране ромске популације у граду Пироту из наведене Одлуке која је на снази су једнократне помоћи.

2) Одлука о регулисању обезбеђења средстава за превоз и учешћа општине Пирот у трошковима превоза деце припремног предшколског програма и ученика и запослених у основним и средњим школама

Сходно наведеној одлуци, право на обезбеђивање средстава за превоз, односно учешће општине Пирот у трошковима превоза остварују следеће категорије корисника:

- 1) деца и њихови пратиоци ради похађања припремног предшколског програма на удаљености већој од два километра од најближег објекта предшколске установе, у висини од 100%,
- 2) ученици основних школа чије је пребивалиште на удаљености већој од 4 км од школе, у висини од 100%,
- 3) деца са сметњама у развоју која похађају припремни претшколски програм и ученици основних и средњих школа са сметњама у развоју, без обзира на удаљеност места становања од школе, односно предшколске установе, у висини од 100%,
- 4) запослени у основним и средњим школама, чије је пребивалиште на удаљености већој од 4 км од школе, у висини од 100%,
- 5) ученици средњих школа чије је пребивалиште на удаљености већој од 4 км од школе, у висини од 50%,
- 6) ученици основних школа који имају пребивалиште у селима која су обухваћена градским линијским превозом, уколико у том селу не постоји основна школа, односно виши разреди основне школе (Извор, Пољска Ржана, Градашница, Бериловац, Гњилан), у висини од 80% цене месечне карте,
- 7) ученици средњих школа који имају пребивалиште у селима која су обухваћена градским линијским превозом (Извор, Пољска Ржана, Градашница, Бериловац, Гњилан), у висини од 50% цене месечне карте.

Ромска популација на територији града Пирота је корисник права из предметне одлуке, када је у питању превоз деце у образовне установе.

3) Одлука о учешћу општине Пирот у трошковима смештаја ученика у ученичке домове и интернате

Предметна одлука се везује за обезбеђивање средстава из буџета града за смештај ученицима у домове и то за ученике са сметњама у развоју, као и за ученике основних и средњих школа из породице корисника новчане социјалне помоћи код Центра за социјални рад, који имају пребивалиште на територији општине Пирот, а који су посебно талентовани у области уметности, музике и др., и за чији је даљи правилан развој неопходно да похађају специјализоване школе у датој области. Корисници права из предметне одлуке су и ромска деца са територије града.

За мере које су предвиђене напред наведеним Одлукама, а путем којих се делом обезбеђују и средства за социјално укључивање Рома и Ромкиња на подручју града Пирота, потребно је и даље издвојити средства у буџету града – у току спровођења трогодишњег ЛАП-а, најмање у вредностима досадашњих апропријација према буџету за 2024. годину.

Финансирање предвиђених мера, по предложеним активностима **у оквиру појединих посебних циљева из ЛАП-а**, подразумева њихово буџетирање путем Одлуке о буџету града у периоду спровођења акционог плана, дакле у периоду од 2025-2027, у складу са расположивим изворима финансирања у конкретној години буџетске потрошње. У складу са Упутством за израду програмског буџета, спровођење појединих мера потребно је планирати **као програмску активност** (текућа и континуирана делатност корисника буџета чијим спровођењем се постижу циљеви који доприносе достизању циљева програма), односно **као пројекат** (временски ограничен пословни подухват корисника буџета са јасно дефинисаним исходом, односно променом која се жели постићи, потребним ресурсима и управљачком структуром). Када се посматрају поједине области (по посебним циљевима) којима се ЛАП бави, онда поједине мере и активности по посебним циљевима припадају разним програмима локалног буџета.

1) Унапређење социјалне заштите Рома и Ромкиња у Пироту кроз повећање социјалних давања и доступности услуга

Према предложеним мерама из акционог плана, потребно је предвидети буџетска средства за финансирање једнократних помоћи, материјално-финансијске подршке деци и младима који излазе из система социјалне заштите у програму 11 – Социјална и дечија заштита, у програмској активности 0902-0001 Једнократне помоћи и други облици помоћи. Средства за потребе програма радног ангажовања за припаднике ромске заједнице треба планирати као вид субвенције локалном јавном комуналном предузећу, кроз програм 2 – Комуналне делатности.

Активности које су предвиђене у оквиру мере за превенцију дечијих, раних и принудних бракова треба финансирати помоћу средстава оперативног плана Мобилног тима за инклузију Рома, такође посредством локалног буџета града Пирота.

2) Побошљање здравствене заштите Рома и Ромкиња у Пироту кроз повећање броја превентивних прегледа, повећање свести о здравим стиливима живота и репродуктивном здрављу

За спровођење предвиђених мера и активности у области здравствене заштите у виду обележавања значајних датума по календару јавног здравља и едукативне радионице о репродуктивном здрављу планирати, извршавати и евидетирати преко програма 12 – Здравствена

заштита и програмске активности 1801-0003 Спровођење активности из области друштвене бриге за јавно здравље.

3) Повећана укљученост деце, младих и одраслих ромске националности у образовни систем, обезбеђивање континуитета у похађању наставе

Активности које се везују за овај посебан циљ треба да буду буџетиране у оквиру програма 11 – Социјална и дечија заштита локалног буџета, имајући у виду карактер појединих расхода. Средства за потребе обезбеђивања новчане помоћи за куповину уџбеника за ученике основне и средње школе треба планирати у оквирима програмске активности 0902-0019 Подршка деци и породици са децом, исто као и средства за исплату новчане помоћи социјално угроженим студентима ромске националности. Средства за инфо сесије и друге саветодавне подршке у области образовања треба планирати и извршавати помоћу годишњег оперативног плана Мобилног тима за инклузију Рома у граду Пироту.

4) Смањење броја незапослених Рома и Ромкиња у Пироту са фокусом на средње и високо образоване

Ради реализације предвиђених активности у области запошљавања потребно је буџетирати средства за инфо-сесије о програму за развој предузетништва, организацију обука за покретање властитог бизниса и других подстицајних мера у програму 3 – Локални економски развој, програмска активност 1501-0003 Подршка економског развоју и промоцији предузетништва. Извори финансирања могу бити 06, 08 и 56.

5) Решавање имовинско правних односа и обезбеђивање бољих услова становања у насељима у којима живе Роми и Ромкиње са фокусом на социјално становање

Предложене активности у области становања потребно је планирати у буџету града у оквирима програма 1 – Становање, урбанизам и просторно планирање и то у програмској активности 1101 – 0004 Стамбена подршка када су у питању издаци за реконструкцију објеката социјалног становања, док средства за набавку потребног материјала за адаптацију објеката могу бити планирана у оквирима оперативног плана Мобилног тима за инклузију Рома (у годишњим планираним износима од 800 хиљада динара). Активности на плану уклањања дивљих депонија и уређења насеља треба планирати у делу програма 2 – Комуналне делатности, кроз програмску активност 1102 – 0003 Одржавање чистоће на површинама јавне намене.

6) Унапређена партиципација Рома и Ромкиња у свим друштвеним процесима у граду Пироту

Финансирање реализације посебног циља преко спровођења планираних мера треба вршити у оквирима програма 13 – Развој културе и информисања, преко програмске активности 1201-0005 Унапређење јавног информисања на језицима националних мањина (инфо сесије, едукативне радионице), док финансирање пројеката од стране ромских ОЦД треба реализовати преко конкурсног поступка за обезбеђивање сопственог учешћа преко економске класификације 481 – Дотације невладиним организацијама (из програма преко којег се финансирају удружења грађана).

7) Унапређење антидискриминаторног окружења на локалном нивоу и промоција ромског културног наслеђа

Финансирање мера у оквиру овог посебног циља, када су у питању обуке и тренинзи за запослене у различитим секторима и установама треба реализовати путем планирања средстава у оквиру програма 15 – Опште услуге локалне самоуправе у програмској активности 0602-0001 Функционисање локалне самоуправе и градских општина. Средства за рад Културног центра Рома, као индиректног корисника буџета града Пирота треба планирати у оквирима директног корисника буџета (Градска управа) и у програму 13 – Развој културе и информисања у посебној глави буџета.

9. ОКВИР ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ВРЕДНОВАЊЕ УЧИНАКА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

У овом поглављу постављен је основ за праћење спровођења ЛАП-а, као и вредновање учинка који ће бити постигнут његовом имплементацијом, у смислу утврђивања одговорности како за реализацију конкретних мера и активности, тако и за оствареност дефинисаних циљева ЛАП-а, затим за дефинисање рокова за извештавање, модела извештаја и одговорности за њихово састављање, а такође, и начина праћења спровођења ЛАП-а и интерне комуникације међу актерима укљученим у овај процес. Сврха овог поглавља јесте да се јасном поделом улога и одговорности, као и прецизирањем поступка спровођења, мониторинга и евалуације ЛАП-а омогући, у задатим околностима, постизање оптималних резултата за ромску заједницу града Пирота у односу на планиране циљеве, мере и активности.

7.1 Поступак спровођења и одговорност актера

ЛАП за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота спроводи се реализацијом мера, односно пројеката и активности утврђених у поглављу 5 - Акциони план (у даљем тексту: АП), а одговорност за спровођење имају субјекти који су у Акционом плану наведени као "носиоци", а то су сви релевантни актери у конкретној области – представници Градске управе и институција, при чему ће целокупан процес координирати Одељење за ванпривредне делатности.

Спровођење мера, активности и пројеката у оквиру посебних циљева ће пратити Савет за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота кога чине представници релевантних институција у области образовања, здравства, запошљавања, становања и социјалне политике, као и представници организација цивилног друштва које се баве питањима ромске популације. Савет ће имати 7 чланова, а стручне и административне послове за потребе Савета ће обављати Одељење за ванпривредне делатности.

У непосредној реализацији мера, активности и пројеката обухваћених АП-ом активно учествују актери који су у оквиру АП наведени као "партнери", међу којима се, између осталог, налазе: Предшколска установа "Чика Јова Змај", основне и средње школе, Дом здравља Пирот, Центар за социјални рад Пирот, Национална служба за запошљавање - филијала Пирот, Јавно предузеће Комуналац Пирот, Црвени крст, педагошки асистенти, ромска удружења, друга удружења и други локални актери.

Праћење спровођења поједничких активности и пројеката врши се преко показатеља за мерење учинака (индикатора) који су дефинисани за свих 7 посебних циљева. Поступак праћења обухвата низ задатака међу којима се, између осталог, налазе:

1) редовна комуникација и размена информација између свих актера укључених у реализацију ЛАП-а електронским путем, одржавањем периодичних састанака и подношењем извештаја,

2) прикупљање свих података и информација о томе како тече реализација конкретних мера и активности, укључујући и формирање евиденција које до сада нису вођене, а битне су за вредновање учинка—обезбеђеност и утрошак буџетских средстава за реализацију ЛАП-а, поштовање временског оквира спровођења активности, ниво укључености партнера и квалитет сарадње између партнера, број крајњих корисника, оствареност планираних индикатора и слично,

3) дефинисање превентивних мера у случају појаве ризика који могу угрозити спровођење ЛАП-а, односно, предлагање конкретних акција за решавање проблема када се они појаве и када угрозе спровођење конкретних активности и пројеката,

4) информисање јавности и свих заинтересованих страна о томе како тече спровођење ЛАП-а,

5) припрему и подношење годишњих и трогодишњег извештаја о реализацији ЛАП-а.

У поступку праћења спровођења ЛАП-а најмање 2 пута годишње ће се организовати координациони састанци свих актера непосредно укључених у спровођење ЛАП-а, а састанке сазива и организује Одељење за ванпривредне делатности Градске управе града Пирота у сарадњи са Саветом за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота.

7.2 Вредновање учинка и извештавање

За разлику од мониторинга спровођења ЛАП-а који представља континуиран процес током целокупног периода на који се ЛАП усваја, евалуација односно вредновање учинка оствареног применом ЛАП-а биће периодично рађена. Вредновање учинка подразумева оцену релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња у циљу његовог преиспитивања и унапређења, било у процесу његове ревизије или током новог процеса стратешког планирања. Радна група за израду ЛАП-а је препоручила, а Савет за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота ће о томе донети коначну одлуку, да евалуација обухвата:

- *Ex-ante* анализу ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња у граду Пироту за период 2025 - 2027, коју ће спровести екстерно ангажовани евалуатор на половини реализације ЛАП-а, односно 18 месеци од момента његовог усвајања и
- *Ex-post* анализу ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња у граду Пироту за период 2025 – 2027. године, коју ће спровести екстерно ангажовани евалуатор након истека периода важења ЛАП-а.

На основу налаза добијених *ex-post* анализом, односно оценом релевантности, ефикасности, ефективности и одрживости спроведеног ЛАП-а, вршиће се даље планирање социјалног укључивања Рома и Ромкиња у граду Пироту у наредном трогодишњем периоду.

Годишњи извештај о реализацији ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота, припрема Одељење за ванпривредне делатности и исти подноси Савету за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота на усвајање. Након тога се годишњи извештај доставља Градском већу града Пирота које даје сагласност на годишњи извештај најкасније до 31. марта текуће године за претходну. Наиме, Одељење за ванпривредне делатности ће пратити имплементацију мера, активности и пројеката и координирати све активности везане за имплементацију сваког посебног циља. Одељење за ванпривредне делатности најкасније до 31. јануара текуће године доставља образац годишњег извештаја свим партнерима да га попуне у погледу остварених индикатора за мере, активности и пројекте у чијој реализацији су непосредно учествовали. Рок за прикупљање података за потребе годишњег извештаја не може бити дужи од месец дана. Одељење за ванпривредне делатности Градске управе ће, након добијања података, приступити обједињавању годишњег извештаја за свих 7 области социјалног укључивања Рома. Након тога ће Савет за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота размотрити и усвојити извештај на који сагласност даје Градско веће града Пирота.

Трогодишњи извештај о реализацији ЛАП-а за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота за период 2025 - 2027. године, припрема Одељење за ванпривредне делатности и исти подноси Савету за социјално укључивање Рома и Ромкиња града Пирота на усвајање. Након тога се трогодишњи извештај доставља Градском већу које разматра исти и доставља га

Скупштини града најкасније у року од 120 дана по истеку треће календарске године од дана усвајања ЛАП-а. Подела одговорности и начин припреме трогодишњег извештаја су исти као и код годишњих извештаја, само се за ову прилику користи посебан образац трогодишњег извештаја.

10. ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

(УПУТСТВО: Унети све скраћенице које су у документу коришћене)

АПЗ	Активне политике запошљавања
ДЗ	Дом здравља
ЕИДХР	Европски инструмент за демократију и људска права
ЕУ	Европска унија
ИПА	Инструмент за претприступну помоћ ЕУ
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЈП	Јавно предузеће
КВ	Квалификовани
КЗМ	Канцеларија за младе
КИРС	Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије
КЛЕР	Канцеларија за локални економски развој
КУД	Културно-уметничко друштво
КfW	Немачка развојна банка
ЛАП	Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња у граду Пироту
ЛАПЗ	Локални акциони план запошљавања
ЛКТ	Локално координационо тело града Пирота
МЗ	Месна заједница
МЈ	Мобилна јединица
МПНТР	Министарство просвете, науке и технолошког развоја
НСЗ	Национална служба за запошљавање
НСП	Новчана социјална помоћ
НКВ	Неквалификовани
ОКЗ	Образовно-културна заједница
ОУН	Организација Уједињених нација
ОЦД	Организација цивилног друштва
ОШ	Основна школа
ППП	Припремни предшколски програм
ПКС	Привредна комора Србије
ПУ	Предшколска установа

ПУП	Полицијска управа Пирот
РЕФ	Фонд за образовање Рома
РЖЦ	Ромски женски центар
РГ	Радна група
РР	Родна равноправност
РС	Република Србија
РФЗО	Републички фонд здравственог осигурања
СДЦ	Швајцарска агенција за развој и сарадњу
СЗ	Стамбена задруга
СИДА	Шведска агенција за развој
СИПРУ	Тим за социјално укључивање и смањење сиромаштва Владе РС
СКГО	Стална конференција градова и општина
СГ	Скупштина града
СРХ	Асоцијација за сексуално и репродуктивно здравље Србије
СШ	Средња школа
УГ	Удружење грађана
ХЕЛП	Немачка невладина хуманитарна организација
ЦСР	Центар за социјални рад
UNICEF	Агенција УН за унапређење положаја деце
UN WOMEN	Агенција УН за унапређење положаја жена и родну равноправност

11. ПРИЛОЗИ

Прилог 1 – Решење о образовању Радне групе за израду Локалног акционог плана за социјално укључивање Рома и Ромкиња у граду Пироту за период 2024-2028.